

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΜΣ «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ»
Ακαδημαϊκό έτος 2015 -2016

Επιβλέπων: Κ. Αδαμάκης /Αναπλ. Καθηγητής Τμήμα Αρχιτεκτόνων Παν. Θεσσαλίας

*Διπλωματική Εργασία :
Αποκατάσταση του συγκροτήματος Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών
Συνεταιρισμών Λαμίας και επανάχρηση του ως πολυμορφικού πλέγματος
πολιτιστικών και εμπορικών δραστηριοτήτων*

*Γκέτσιος Ιωάννης
Λαμία, Φεβρουάριος 2018*

Γκέτσιος Ιωάννης

Αποκατάσταση Συγκροτήματος Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Λαμίας

The restoration of the ginnery buildings belonging to the association of agricultural cooperatives of Lamia and their reuse for cultural and commercial activities

Δήλωση

Βεβαιώνω ότι η παρούσα εργασία είναι δική μου, δεν έχει συγγραφεί από άλλο πρόσωπο με ή χωρίς αμοιβή, δεν έχει αντιγραφεί από δημοσιευμένη ή αδημοσίευτη εργασία άλλου και δεν έχει προηγουμένως υποβληθεί για βαθμολόγηση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ή αλλού. Βεβαιώνω ότι είμαι εν γνώσει των κανόνων περί λογοκλοπής του ΤΜΧΠΠΑ και ότι στο πλαίσιο αυτού έχουν τηρηθεί όλοι οι κανόνες κατά την ακαδημαϊκή δεοντολογία σχετικά με αναφορές, βιβλιογραφία, κ.λπ. , τόσο από έντυπες όσο και από ηλεκτρονικές πηγές. Σε περίπτωση λογοκλοπής αποδέχομαι όλες ανεξαιρέτως τις ποινές που προβλέπουν οι εκάστοτε Κανονισμοί του ΠΘ ή και του ΤΜΧΠΠΑ.

Ημερομηνία:

Όνοματεπώνυμο: Ιωάννης Γκέτσιος

Υπογραφή:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι η αξιοποίηση του πρώην βιομηχανικού συγκροτήματος των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας. Μέσα από το πρίσμα των εννοιών και του ρόλου της Πολιτιστικής και Βιομηχανικής Κληρονομιάς, παρατίθενται προτάσεις δημιουργικής επανάχρησης των αξιοποιήσιμων κενών κελυφών του συγκροτήματος και η γενική πρόταση ανάπλασης της περιοχής .

Στόχος της εργασίας είναι να θέσει ένα πρώτο βήμα για την κινητοποίηση των δράσεων που απαιτούνται για την ανάδειξη του εν λόγω χώρου, υποστηρίζοντας το πολιτιστικό, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό όφελος για την περιοχή.

Αρχικά η φωτογραφική αποτύπωση όλου του συγκροτήματος, η σχεδιαστική καταγραφή, μελέτη και ανάλυση όλων των υπαρχόντων χώρων και δομών οδηγούν στην αξιολόγηση των δυνατοτήτων μας, στην επιλογή λύσεων ανάπλασης και διαμόρφωσης. Αποδίδονται νέες χρήσεις και λειτουργίες στους χώρους – κτίρια που παραμένουν και απεικονίζονται σχεδιαστικά. Τέλος, αναλύονται οι τρόποι στήριξης και βιωσιμότητας του εγχειρήματος και τα προσδοκώμενα από την εφαρμογή ενός συντεταγμένου σχεδίου στρατηγικής, οφέλη.

ABSTRACT

The subject of this paper is the exploitation of the former Ginning Union of the Agricultural Cooperatives of Lamia. There have been proposals for the creative reuse of the exploitable empty shells of the complex and a general proposal for the regeneration of the area. The aim of the work is to take a first step in mobilizing the actions required to promote this area, supporting the cultural, political, economic, social and environmental benefits for the region. Initially the photographic image of the whole complex, the design, the study and analysis of all the existing spaces and structures lead to an evaluation of our capabilities, the choice of regeneration and configuration solutions. New uses and functions are attributed to the spaces - buildings that remain and are depicted in a design. Finally, the ways of supporting and sustaining the project and the benefits expected from the implementation of a coordinated strategic plan are analyzed.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ : Αποκατάσταση, Ανάπλαση, Ανάδειξη, Αξιοποίηση

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
Γ.Π.Σ.	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
Σ.Δ	Συντελεστής δόμησης
Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.	Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας κ Δημοσίων Έργων
Ν.	Νόμος
Ε.Μ.Π.	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Ε.Α.	Εμποδιζόμενα Άτομα
Τ.Κ.	Τοπικό Διαμέρισμα
Χλμ.	Χιλιόμετρα
τ.μ.	Τετραγωνικά Μέτρα
Κ.Ε.Π.Π.Υ.Ε.Λ.	Κέντρο Ελέγχου Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων
Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.Με.Α.	Κέντρο Εκπαίδευσης Κοινωνικής Υποστήριξης & Κατάρτισης Ατόμων με Αναπηρία
ΕΠ.Αν.Ε.Κ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα - Καινοτομία "2014-2020"

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Περίληψη	1
Abstract	2
Λέξεις - κλειδιά	3
Συνομογραφίες - Αρκτικόλεξα	3
Περιεχόμενα	4
1. Εισαγωγή	6
1.1. Βιομηχανική κληρονομιά	8
1.1.1. Η έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς	8
1.1.2. Η έννοια της βιομηχανικής αρχαιολογίας	11
1.2. Βιοτεχνική και βιομηχανική κληρονομιά στην περιοχή της Λαμίας	15
1.3. Ο ρόλος της σιδηροδρομικής γραμμής	24
2. Μελέτη περίπτωσης « Εκκοκκιστήρια Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας»	28
2.1. Θέση βιομηχανικού συγκροτήματος των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος	28
2.2. Ιστορικό βιομηχανικού συγκροτήματος	32
2.3. Κριτικός σχολιασμός	35
2.4. Χρήσεις – όροι δόμησης περιοχής	37
3. Καταγραφή και απεικόνιση συγκροτήματος	39
3.1. Γενικά στοιχεία	39
3.2. Γενική περιγραφή των πρώτων κτιρίων (1950-1952)	40

3.3. Γενική περιγραφή των μετέπειτα κτιρίων (1975)	43
3.4. Υφιστάμενη κατάσταση κτισμάτων / Μορφολογικά στοιχεία και παθολογία / Ευρήματα	47
4. Προτάσεις αξιοποίησης – μελέτες ανάδειξης	64
4.1. Ξεκινώντας τον σχεδιασμό (κτιριολογικό πρόγραμμα νέων χρήσεων και απεικόνιση)	67
4.2. Συνολικά στοιχεία της τελικής διαμόρφωσης	100
4.3. Κατασκευές / Υλικά / Δομές /Εφαρμογές	101
4.4. Βιωσιμότητα επανάχρησης	106
5. Συμπεράσματα	112
Παράρτημα I (Φωτογραφίες)	114
Παράρτημα II (Σχέδια)	121
Βιβλιογραφία	122
Πηγές	125
Νομοθετικό πλαίσιο	125
Ιστότοποι	126

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιομηχανική κληρονομιά είναι τα κατάλοιπα του βιομηχανικού πολιτισμού που έχουν ιστορική, τεχνολογική, κοινωνική, αρχιτεκτονική ή επιστημονική αξία. Αυτά τα κατάλοιπα αποτελούνται από κτίρια και μηχανήματα, εργαστήρια, μύλους και εργοστάσια, μεταλλεία, χώρους μεταποίησης και διύλισης, χώρους φύλαξης και αποθήκευσης, τόπους όπου παράγεται, μεταφέρεται και χρησιμοποιείται ενέργεια, μεταφορές με όλη την υποδομή τους, καθώς και χώρους που χρησιμοποιούνταν για κοινωνικές δραστηριότητες σχετικές με τη βιομηχανία, όπως η στέγαση, η θρησκευτική λατρεία και η εκπαίδευση (Tagil N., 2003). Μετά την αποστρατικοποίηση των πόλεων, την αποβιομηχάνισή τους, την απαξίωση και ερήμωση κτιρίων, συγκροτημάτων, ολόκληρων περιοχών, αναδύθηκαν αστικά κενά, νεκρά χρήσης ή σε υπολειτουργία.

Ένας τόπος μπορεί να είναι προικισμένος με φυσική ομορφιά, ιστορικά μνημεία, τοπικό πολιτισμό. Προκειμένου αυτή η ταυτότητα να προβληθεί και να προωθηθεί πέρα από τα σύνορα του τόπου και να αποτελέσει τον λόγο προσέλκυσης επισκεπτών και επενδυτών, απαιτείται αξιοποίηση, ανάδειξη και φροντίδα όλων αυτών των στοιχείων. Η συγκεκριμένη εργασία αφορά μία πολεοδομική - αρχιτεκτονική προσέγγιση υπαρχόντων υποβαθμισμένων χώρων και την πρόταση δημιουργικής επανάχρησής τους.

Το φαινόμενο της επανάχρησης κτιρίων, είτε αυτά ανήκουν στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, έχει καθιερωθεί ως νεωτερική επιλογή σε όλο τον κόσμο εδώ και αρκετές δεκαετίες. Σκοπός, πέρα από την αποκατάσταση, την εφαρμογή νέας χρήσης και την επανένταξη στον αστικό ιστό της πόλης, είναι η οργάνωση όλων αυτών των χώρων σε ένα πολιτιστικό – κοινωνικό δίκτυο, το οποίο θα ικανοποιεί τις προσδοκίες και απαιτήσεις τόσο του τοπικού κοινού όσο και του επισκεπτόμενου, αποτελώντας έναν οργανωμένο τρόπο προβολής αλλά και ανάπτυξης της τοπικής κουλτούρας και ιστορίας.

1.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

1.1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ο όρος «Πολιτιστική κληρονομιά»¹ περιλαμβάνει όλα τα έργα του ανθρώπου και της φύσης που αξίζουν να διατηρηθούν και να προστατευτούν. Ανάμεσα σ' αυτά περιλαμβάνονται κάθε είδους μνημεία (αντικείμενα, οικιστικά σύνολα, τοποθεσίες αρχαιολογικής και ιστορικής σημασίας), τεχνοτροπίες που κληρονόμησε η ανθρωπότητα από τους διάφορους πολιτισμούς που υπήρξαν ή υπάρχουν ακόμα, παραδόσεις και έθιμα των λαών, αλλά ακόμη και μοναδικής ομορφιάς δημιουργήματα της ίδιας της φύσης που θα πρέπει να προστατευθούν και να διατηρηθούν².

Οι βασικότεροι παγκόσμιοι οργανισμοί για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι:

- UNESCO (Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό),
- ICCROM (Διεθνές Κέντρο για τη Μελέτη της Συντήρησης και της Αποκατάστασης των Πολιτιστικών Αγαθών),
- OWHC (Οργανισμός Πόλεων της Παγκόσμιας Κληρονομιάς),
- ICAHM (Διεθνής Επιτροπή για τη Διαχείριση της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς),
- WMF (Παγκόσμιο Ταμείο Μνημείων),
- ICOMOS (Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Χώρων) και

¹ όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 της Συνθήκης για την Παγκόσμια Φυσική και Πολιτιστική Κληρονομιά της UNECSO,

² (Παπαγεωργίου Μ., Λαϊνάς Ι. και Νικολακοπούλου Χ., 2010).

- IUCN (Παγκόσμια Ένωση για την Συντήρηση).

Στην Ελλάδα, οι κύριοι φορείς που ασκούν πολιτική και ευθύνονται για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (μνημειακής, ιστορικής, αρχιτεκτονικής κ.λπ.) είναι τα Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας³ και Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού μαζί με τις περιφερειακές υπηρεσίες τους, όπως τις Εφορίες Κλασικών και Προϊστορικών Αρχαιοτήτων - Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και Νεοτέρων Μνημείων.

Όσον αφορά τη νομοθεσία, το βασικότερο νομοθετικό εργαλείο είναι ο Ν.3028/2002, αφού ήταν αυτό με το οποίο επιχειρήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα μία ολοκληρωμένη, ενιαία, σαφής και συστηματική προσέγγιση της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Κομμάτι, σαφώς, της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι και η βιομηχανική κληρονομιά, η οποία είναι παραγκωνισμένη λόγω της φύσης της και της ιδιαιτερότητας της.

Το Ελληνικό Κοινοβούλιο προέβη στην Κύρωση της *Σύμβασης της Γρανάδας*⁴ και άρα αναλαμβάνει την υποχρέωση της προστασίας, συντήρησης και ανάδειξης των μνημείων Βιομηχανικής Αρχαιολογίας. Η Σύμβαση της Γρανάδας, που υπογράφηκε από τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο, αποτελεί το πιο σημαντικό νομοθέτημα, γιατί προβλέπει ρητά και με

³ πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ

⁴ με το Ν. 2039/92

σαφήνεια την προστασία μνημείων, αρχιτεκτονικών συνόλων και τόπων με ιστορικό, αρχαιολογικό, καλλιτεχνικό, επιστημονικό, κοινωνικό ή τεχνικό ενδιαφέρον.

Η Διεθνής Επιτροπή για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς - TICCIH (The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage) είναι ένας διεθνής μη κυβερνητικός οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε τον Μάιο του 1973, στην ιστορική περιοχή των ορυχείων Ironbridge της Μεγάλης Βρετανίας. Μέλη του είναι ενώσεις και πρόσωπα από όλον τον κόσμο. Το TICCIH συνεργάζεται με το ICOMOS (Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων) και την UNESCO για την προστασία των καταλοίπων της βιομηχανίας σε όλο τον πλανήτη. Σε αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, μεταλλουργίες, κλωστοϋφαντουργίες, βυρσοδεψεία, ορυχεία, ατμόμυλοι, σιδηροδρομικά δίκτυα, γέφυρες και ενεργειακοί σταθμοί, ναυπηγεία, φάρoi αλλά και εργατικοί οικισμοί ή λιμενικές εγκαταστάσεις. Στην Ελλάδα, το Ελληνικό Τμήμα του TICCIH, δημιουργήθηκε τον Μάρτιο του 1992. Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα προώθησε, σε συνεργασία με κρατικούς και επιστημονικούς φορείς, σημαντικά έργα διάσωσης και ανάδειξης των μνημείων της βιομηχανικής κληρονομιάς της χώρας.

Σήμερα η υπόθεση της προστασίας των μνημείων έχει εισέλθει σε μία δύσκολη εποχή, κατά την οποία ο πολιτισμός δεν αξιολογείται ως δημόσιο αγαθό αλλά βάσει της εμπορικότητάς του. Το Ελληνικό Τμήμα του TICCIH, αξιοποιώντας την 14χρονη εμπειρία του και τη συνεργασία του με το Διεθνές TICCIH και το ICOMOS, συνεχίζει να συμβάλλει με τις παρεμβάσεις του στην ευαισθητοποίηση όλων στην προστασία και την ανάδειξη της Βιομηχανικής Κληρονομιάς, ως πολιτιστικού αγαθού στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

1.1.2 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ο όρος Βιομηχανική Αρχαιολογία, ο οποίος διατυπώθηκε για πρώτη φορά στα μέσα της δεκαετίας του '50, όταν εμφανίστηκαν και τα πρώτα δείγματα αποβιομηχάνισης, αφορά τη μελέτη του βιομηχανικού πολιτισμού, θεωρώντας το βιομηχανικό ή τεχνικό μουσείο ως έναν έγκυρο φορέα πληροφοριών. Η έννοια της βιομηχανικής αρχαιολογίας, λοιπόν, είναι η μελέτη του συνόλου των παραγωγικών εγκαταστάσεων που δημιουργήθηκαν για βιομηχανική διεργασία ή ως αποτέλεσμα αυτής. Η βιομηχανική αρχαιολογία είναι ένας κλάδος της αρχαιολογίας που αναδύθηκε τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ το γενικό της εννοιολογικό πλαίσιο είναι θεμελιωμένο στην περιγραφή και την έρευνα και, συνεπώς, η γενική αρχαιολογική θεωρία βρίσκει μικρή εφαρμογή στην περίπτωση της.

Ένας άλλος ορισμός της Βιομηχανικής Αρχαιολογίας είναι μία νέα διεπιστημονική κατεύθυνση έρευνας, που επιγραμματικά θα μπορούσε να οριστεί ως η επιστήμη που ασχολείται με ό,τι απέμεινε από την ανθρώπινη εργασία μέσα στο χρόνο, με στόχο την διάσωση, διαφύλαξη, καταγραφή, αξιολόγηση, αποκατάσταση και επανάχρηση βιομηχανικών μνημείων, ιστορικών τόπων (βιομηχανικών ζωνών), εγκαταστάσεων και μηχανημάτων.

Το βιομηχανικό μνημείο γίνεται η κυριότερη μαρτυρία που, μαζί με τα φωτογραφικά τεκμήρια, τα αρχεία, τις μαρτυρίες, τον τεχνολογικό εξοπλισμό και άλλα, συνθέτουν την πλήρη εικόνα εκείνης της ανθρώπινης δραστηριότητας και της ιστορικής περιόδου κατά την οποία πραγματώθηκε.

Στην προσπάθεια διάσωσης των βιομηχανικών καταλοίπων (κτιρίων ή συνόλων) συστάθηκαν οι “αξίες της βιομηχανικής κληρονομιάς”, οι οποίες συγκεντρώνονται στη

“Χάρτα” που υπογράφηκε στο Nizhny Tagil της Ρωσίας το 2003 (Χάρτα Nizhny Tagil). Οι αξίες αυτές είναι άμεσα συνδεδεμένες με τον πολεοδομικό ιστό, το κοινωνικό-οικονομικό πλαίσιο, το βιομηχανικό τοπίο, τα μηχανήματα, τα γραπτά τεκμήρια, ακόμη και με τα άυλα ίχνη της βιομηχανίας που περιέχονται στις ανθρώπινες αναμνήσεις και στα ήθη.

Ο όρος τεχνικά μνημεία και η ονομασία των βιομηχανικών καταλοίπων ως τέτοια δεν αναφέρονται αποκλειστικά στα βιομηχανικά κτίρια, αλλά στο σύνολο των παραγωγικών εγκαταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, στα μνημεία αυτά συγκαταλέγονται οι κτιριακές εγκαταστάσεις και ο μηχανολογικός εξοπλισμός, οι τόποι και οι συνθήκες παραγωγής, αλλά και ό,τι αφορά το εμπόριο, τη μεταφορά και τα δίκτυα διανομής βιομηχανικών προϊόντων.

Η βιομηχανική κληρονομιά στο σύνολό της διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του σύγχρονου πολιτισμού. Είναι αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς ως πρωταρχικό στοιχείο για την ανάπτυξη της κοινωνίας. Η θεώρηση ενός τεχνικού μνημείου ως φορέα πληροφοριών είναι σημαντική, αφού σε αυτό βρίσκεται ενσωματωμένο το σύνολο των επιδράσεων του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Μέσω της κατανόησης της βιομηχανικής κληρονομιάς κατοχυρώνονται η ιστορική γνώση και η αντίληψη της σύγχρονης κοινωνικής ιστορίας.

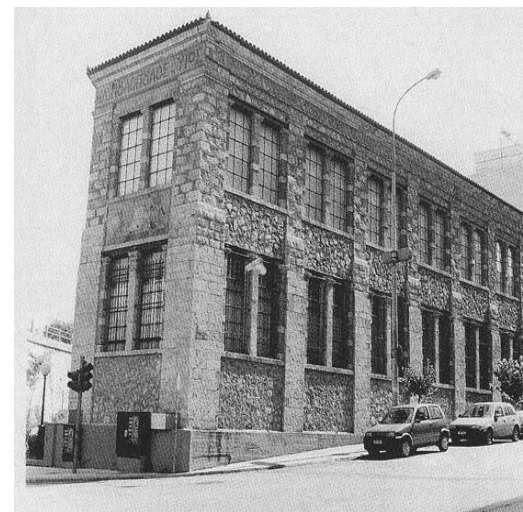
Στην πορεία της βιομηχανικής αρχαιολογίας τις τελευταίες δεκαετίες το σκέλος της διάσωσης διευρύνθηκε σημαντικά. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας, προστέθηκε η έννοια της αποκατάστασης και της επανάχρησης των παλιών βιομηχανικών συνόλων. Η καταγραφή και τεκμηρίωση των καταλοίπων της βιομηχανικής κληρονομιάς, λοιπόν,

είναι το πρώτο βήμα για τη διατήρησή τους και, μέσω αυτών, ορίζονται οι κατευθυντήριες γραμμές για την επανάχρησή τους και τη συνθετική διαδικασία.

Εδραιώνεται έτσι το πολιτιστικό αγαθό που εκπροσωπεί η βιομηχανική κληρονομιά και προκύπτει ότι, στους σχεδιασμούς για την οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου, είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται προγράμματα για την αναγνώριση, διατήρηση και ανάδειξή της. Η αρχή που ισχύει για τα πολιτιστικά αγαθά κάθε τόπου, ότι δηλαδή είναι αδιαπραγμάτευτα, βρίσκεται πάνω από χρηματοοικονομικά κριτήρια και κοντόφθαλμες προοπτικές. Οι σελίδες της ιστορίας έχουν συνέχεια και κάθε κενή σελίδα δημιουργεί ασυνέχεια.

Πατρίδα της βιομηχανικής αρχαιολογίας θεωρείται η Μ. Βρετανία, που υπήρξε άλλωστε η καρδιά του βιομηχανικού κόσμου και η κοιτίδα της βιομηχανικής επανάστασης μέχρι τα μέσα του 18ου αιώνα. Κατά συνέπεια, η Αγγλία διαθέτει έναν μεγάλο αριθμό βιομηχανικών μνημείων. Το στάδιο της αποβιομηχάνισης που ακολούθησε έπληξε αρχικά την ηπειρωτική Ευρώπη, αλλά και την Αμερική. Στην Ελλάδα έφτασε στα τέλη της δεκαετίας του 1970.

Στα μέσα του 1970 εμφανίστηκαν τα πρώτα σημάδια κρίσης στον τομέα της βιοτεχνικής και βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα. Η κρίση αυτή επέφερε σημαντικές αλλαγές τόσο στην οικονομία όσο και την κοινωνία και έγινε αισθητή σε όλη την Ελλάδα, ξεκινώντας αρχικά από τον Πειραιά και την Αθήνα (Αγριαντώνη, 2010, σελ.247). Η αποβιομηχανοποίηση οδήγησε στη διακοπή λειτουργίας πολλών εργοστασίων, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την ερήμωση και εγκατάλειψή τους. Το ερώτημα που τέθηκε εκείνη τη δεδομένη χρονική στιγμή ήταν το πώς θα διαχειριζόταν

Επάνω, Εικόνα 1: το Πιλοποίειο Πουλόπουλου στα Πετράλωνα. Σήμερα λειτουργεί ως Πολιτιστικό κέντρο «Μελίνα Μερκούρη».

Κάτω, Εικόνα 2: το Τεχνολογικό Πάρκο Λαυρίου του Ε.Μ.Π., που στεγάζεται στις παλιές εγκαταστάσεις της Γαλλικής Εταιρείας Μεταλλείων Λαυρίου [www.google.com]

το κράτος όλους αυτούς τους χώρους. Η Ελλάδα μπορεί να μην κατάφερε ποτέ να βιώσει τη βιομηχανική επανάσταση που βίωσαν άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις, έχει όμως να καταδείξει βιομηχανικό απόθεμα το οποίο παραμένει μη αξιοποιήσιμο όλα αυτά τα χρόνια (Αγριαντώνη, 2010, σελ.247).

Τη δεκαετία του 1980 ξεκινά μία πρώτη προσπάθεια αξιοποίησης των βιομηχανικών και βιοτεχνικών μνημείων. Το ενδιαφέρον ενισχύεται ακόμα περισσότερο μετά την ίδρυση του Ιδρύματος της ΕΤΒΑ, με σχετικά αφιερώματα σε περιοδικά, όπως η «Αρχαιολογία» και τα «Τεχνικά Χρονικά», με την διεξαγωγή συνεδρίων τα οποία αναφέρονται στη βιομηχανική αρχαιολογία, αλλά και με κάποιες πρώτες προσπάθειες καταγραφής της βιομηχανικής κληρονομιάς της Ελλάδας. Αρκετά είναι τα μνημεία τα οποία έχουν αξιοποιηθεί και αποτελούν σήμερα επίκεντρα πολιτιστικά, οικονομικά, σημεία αναφοράς για τους κατοίκους των πόλεων, αλλά και για τους τουρίστες που τις επισκέπτονται (Καζέρος, 2003). Ανάμεσα σε αυτά που διασώθηκαν είναι το Πιλοποιείο του Πουλόπουλου (εικόνα 1) αλλά και το Τεχνολογικό Πάρκο Λαυρίου (εικόνα 2). Επίσης, το Μουσείο Βιομηχανικής Κληρονομιάς στη Σύρο (το οποίο λειτουργεί στη θέση των παλιών εργοστασίων Καστιμαντή, Αναιρούση, Βελισσαρόπουλου και Κορνηλάκη) και το πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα στο Βόλο (ως Μουσείο Κεραμοποιίας) (εικόνα 3).

Εικόνα 3: το πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα στο Βόλο ως Μουσείο Κεραμοποιίας. [<http://www.archaiologia.gr>]

1.2 ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ

Η Λαμία έχει γνωρίσει πλούσια βιομηχανική και βιοτεχνική ανάπτυξη, καθώς από το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα δημιουργήθηκαν και άνθισαν πολλά εργοστάσια και βιομηχανικά συγκροτήματα, τόσο μέσα στην ίδια την πόλη όσο και στις γύρω περιοχές. Γενικά, στις αρχές του 20ου αι. λειτουργούσαν στη Λαμία οι παρακάτω βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες: Αλευρόμυλοι, Εκκοκκιστήρια βάμβακος, Βυρσοδεψεία, Κηροποιεία, Κλωστήρια, Μανεστροποιεία, Οινοπνευματοποιεία, Σαπωνοποιεία, Σιδηρουργεία.

Αναλυτικότερα, από το 1869 λειτουργεί το εργοστάσιο Φθιώτις του Κων. Παν. Αγαθοκλή στη Στυλίδα, το οποίο περιέχει νηματουργείο, αλευρόμυλους, εκκοκκιστήριο, υδραυλικό πιεστήριο, μανεστροποιείο, σιδηρουργείο, καθώς και κλιβάνους αρτοποιείων. Μάλιστα, τα εξαγόμενα προϊόντα καταναλίσκονται τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Ιδίως τα νήματα του εργοστασίου είχαν μεγάλη ζήτηση σε όλη την Τουρκία. Αυτό το βιομηχανικό συγκρότημα ήταν τεράστιο με παραλληλόγραμμο σχήμα και διαστάσεις 350 X 200 μ. (Φλώρου, 1987) (εικόνα 4). Απασχολούσε περίπου 100 εργάτες. Μετά το θάνατο του Αγαθοκλή οι αλευρόμυλοί του περιήλθαν στους Αφούς Χουτζούλη, σταδιακά από το 1919 ως το 1926, για να συνεχίσουν την προσφορά τους στη βιομηχανική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Ήδη από το 1875 λειτουργεί Εκκοκκιστικό εργοστάσιο βάμβακος του Αριστείδη Γιαννόπουλου. Εκείνη την εποχή ιδρύθηκαν και άνθισαν το εργοστάσιο γεωργικών

Εικόνα 4: το συγκρότημα κατοικιών και εργοστασίου των Αγαθοκλέων στη Στυλίδα με φόντο τον Μαλιακό (Φωτ. 1890, πριν την εκτέλεση των λιμενικών έργων) [<https://sites.google.com/site/opseislamias/home/2>]

εργαλείων του Νικολάου Δ. Δούκα, καθώς και η Καπνοβιομηχανία του Ρίζου Ε. Ριζόπουλου (1897), που είχε μία σιγαροποιητική μηχανή και μία κοπτική. Ήταν ηλεκτροκίνητη με ημερήσια παραγωγή 50 τσιγάρων για εσωτερική κατανάλωση, απασχολούσε δε δεκαπέντε άτομα. Την ίδια περίοδο λειτουργεί το εργοστάσιο ειδών ζαχαροπλαστικής του Δημ. Μπούσιου (1897) (εικόνα 7). Υπήρξε μία παγκοσμίου φήμης βιομηχανία ζαχαρωδών προϊόντων που λειτούργησε έως το 1983. (Το Χρονικό μιας πόλης. 1994).

Επίσης ευδοκίμωσε εκείνη την περίοδο το Υφαντουργείο των Αφών Μαχαιρά (ιδρύθηκε το 1902), το οποίο είχε δεκαέξι ηλεκτροκίνητους αργαλειούς με συναφή μηχανήματα και βαφεία. Το 1907 ιδρύθηκε ο ατμοκίνητος κυλινδρόμυλος του Ι. Μ. Γραμματικά, ο οποίος κατά την περίοδο του μεσοπολέμου απασχολούσε δεκαπέντε με είκοσι εργάτες. Την ίδια εποχή λειτουργεί το υφαντουργείο του Σωτηρίου Σταυρόπουλου (http://www.kaliterilamia.gr/2016/09/blog-post_85.html).

Επιπλέον λειτουργούσε η παγοποιία, οι αλευρόμυλοι και οι καπναποθήκες των αδερφών Στεργιόπουλοι οι οποίοι δραστηριοποιούνταν ως καπνέμποροι και στην Αίγυπτο. Αξίζει να σημειωθεί πως η καπνοβιομηχανία Καρέλιας δημιουργεί την εποχή εκείνη σε συνεργασία με τις τοπικές καπναποθήκες τα τσιγάρα “Σέρτικα Λαμίας” (συνέντευξη Στεργιόπουλος Χρ., 2017)

Το 1910 ιδρύεται η καπνοβιομηχανία του Αθαν. Γαλάνη. Το συρταρωτό πακέτο έφερε την επωνυμία “ΑΒΕΡΩΦ” και κυκλοφορούσε μέχρι το 1931. Ήταν μια μεγάλη παρακαταθήκη καπνών, με μηνιαία παραγωγή 600 κιλά, για εσωτερική κατανάλωση και απασχολούσε εννέα άτομα. Το 1907 αρχίζει η λειτουργία εργοστασίου ασετιλίνης

Εικόνες 5&6: παγοποιείο & υδρόμυλος στο Φραντζή [προσωπικό αρχείο]

στο Γοργοπόταμο. Είναι το μεγαλύτερο των Βαλκανίων, με ετήσια παραγωγή 1.300.000 οκάδες ασετιλίνης περίπου και ετήσιο τζίρο πλέον των δεκατριών εκατομμυρίων δραχμών. Περίπου την ίδια εποχή αρχίζουν να λειτουργούν ο υδρόμυλος και το παγοποιείο στο Φραντζή σε ένα σύγχρονο κτιριακό συγκρότημα (εικόνες 5 & 6). Το 1912 η Λαμία αποκτά εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος με τη δημιουργία της Ηλεκτρικής Εταιρείας Λαμίας. Η πόλη φωτίζεται και πλέον συντελείται μία ιστορική αλλαγή στη βιοτεχνία και τη βιομηχανία της περιοχής. Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας είχε αυξηθεί από το 1928 ως το 1932. Η εισαγωγή και διάδοση των μηχανών εσωτερικής καύσης τις δεκαετίες 1920 -1930, η μεγάλη ισχύ τους, η καλύτερη απόδοση και η ευκολία τροφοδοσίας των μηχανών, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας οδήγησαν την Ηλεκτρική Εταιρεία Λαμίας σε επέκταση. Αυτό όμως ήταν κάτι που αύξησε τα έξοδά της και οδήγησε στην αύξηση της τιμής του ρεύματος, με αποτέλεσμα να υπάρξουν αντιδράσεις και να κλείσει το εργοστάσιο (1958).

Στα 1916 ιδρύθηκε η σαπωνοποιία Αδερφών Β. Τσιπούρα με ηλεκτρική κίνηση και ημερήσια παραγωγή 500 οκάδες. Η παραγωγή προοριζόταν για εσωτερική κατανάλωση και απασχολούσε πέντε άτομα. Το 1919 ανακαινίζεται το εργοστάσιο ποτοποιίας των Στεφόπουλου – Πολυμερόπουλου (που είχε ιδρυθεί το 1865), με αποτέλεσμα να παράγει 50 χιλιάδες οκάδες διαφόρων ποτών, τα οποία καταναλίσκονταν στην Θεσσαλία και στη Φθιώτιδα. Το 1922 ιδρύεται το Μακαρονοποιείο του Αθαν. Ράμμου (1922) με εγκαταστάσεις παραγωγής ζυμαρικών και στεγνωτηρίου τελειότατου

Εικόνα 7: βιοτεχνία "Μπούσιου"
[Ν. Δαβανέλλος, Λαμία: Το Χρονικό μιας πόλης, 1994]

συστήματος ιταλικής προελεύσεως. Είχε ημερήσια παραγωγή 1.500 κιλά και απασχολούσε επτά τεχνικούς και οκτώ εργάτες.

Ακολουθούν το εργοστάσιο ‘‘Καροσσερί’’ του Νικ. Σαρηγιάννη (1922) και το Εκκοκκιστήριο βάμβακος του Π. Κίτσιου (1923) με προσωπικό πέντε άτομα. Μέχρι το πρώτο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα είχαν ιδρυθεί οι εφημερίδες: Φθία, Λαμιακή, Θρίαμβος, Σημαία, Ελεύθερο Βήμα, Θερμοπύλαι, Αστήρ, Φωνή του λαού, Φωνή της Φθιώτιδος, καθώς και η ‘‘Έπαρχία’’ του Θεμ. Παπαευθυμίου (1927), χρησιμοποιώντας νέες βιομηχανικές εγκαταστάσεις που διευκόλυναν την κυκλοφορία τους. Στις αρχές του 1928 ιδρύθηκε η βιομηχανία καλτσών – πλεκτικής του Κων. Τσέλιου. Το εργοστάσιο αρχικά είχε οκτώ ηλεκτροκίνητες μηχανές με βαφεία, κλωστήρια και στη συνέχεια απέκτησε άλλες έξι απ’ τη Γερμανία με αποτέλεσμα να έχει 1.500 ζεύγη καλτσών ημερήσιας παραγωγής. Αρχικά απασχολούσε δεκαπέντε εργάτριες, οι οποίες στη συνέχεια αυξήθηκαν. Το 1928 ιδρύεται το Εκκοκκιστήριο του Κρόκου & Μουζέλη το οποίο το 1932 απέκτησε και κυλινδρόμυλο, που εξασφάλιζε την επάρκεια αλεύρου για τη Φθιώτιδα και την Ευρυτανία. Αρχικά ξεκίνησε με μια εκκοκκιστική μηχανή με πιεστήριο. Ημερησίως παρήγαγε 1.200 οκάδες και απασχολούσε πέντε άτομα. Διέθετε βιομηχανικές εγκαταστάσεις κυλινδρομύλου, σπορελαιουργείου, ορυζομύλου, εκκοκκιστηρίου βάμβακος και αποθήκη επεξεργασίας φύλλου καπνού και απασχολούσε κατά την λειτουργία όλων των εργοστασίων περίπου εκατόν ογδόντα εργάτες. Η θέση του βρισκόταν μεταξύ των οδών Έσλιν και Μύλων (οδός που πήρε το όνομά της από τους εν λόγω μύλους) (Φλώρου, 1987) (εικόνες 8 & 9).

Επάνω, Εικόνα 8: οι Μύλοι Κρόκου & Μουζέλη [προσωπικό αρχείο]
Κάτω, Εικόνα 9: άποψη των μύλων Κρόκου & Μουζέλη από ψηλά [www.bingmaps.com]

Στα 1929 ιδρύεται το εργοστάσιο μακαρονοποιίας των Αφών Δασκαλόπουλου το γνωστό «Δασκό». Είχε εγκαταστάσεις ιταλικής προελεύσεως και προσωπικό 7 άτομα. Την ίδια χρονιά ο βιομηχανικός οίκος του Νικολάου Ι. Ιωσήφ, στην οδό Έσλιν και Δρακοπούλου, παρουσίασε ραγδαία ανάπτυξη. Μερικά από τα μηχανήματα που διέθετε ήταν: καθαριστήρια σπόρου, εκκοκκιστικές μηχανές αραβοσίτου, πιεστήρια καπνού, σταφυλοπιεστήρια, σταφυλοθλιπτήρια, βουτυρομηχανές, πιεστήρια χόρτου, αντλίες χειροκίνητες και ιμαντοκίνητες πάσης χρήσεως, μύλοι αραβοσίτου, πετρελαιομηχανές, βενζινομηχανές, σβάρνες, θεριστικές μηχανές, αυτοδετικές μηχανές, χορτοκοπτικές, χαρτοσυλλεκτικές κ.λπ.. Σε αυτήν γινόταν η τελική προσαρμογή των παραγγελθέντων βιομηχανικών και γεωργικών εργαλείων ή η επισκευή παλιών. Επιπρόσθετο τμήμα του εργοστασίου αποτελούσε και το καροποιείο, το οποίο παρήγαγε τα δίτροχα κάρα για τους αγρότες. Το εργοστάσιο διέθετε τέλεια για την εποχή του μηχανική και τεχνική εγκατάσταση.⁵

Την εποχή εκείνη λειτουργούσε το μηχανουργείο και χυτήριο του Ι.Μ. Αρκά, καθώς και το βαφείο - ατμοκαθαριστήριο «Ο Κρίνος» της Ελένης Α. Μανδηλάρη, το οποίο στα 1932 εγκατέστησε μηχανήμα βαφής γουνών με αμετάβλητους χρωματισμούς. Μέσα στη δεκαετία του 1930 μεγάλη άνθιση γνωρίζουν τα κεραμοποιεία, λόγω του νόμου για την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών. Ακριβώς λοιπόν τότε κάνουν την

Εικόνα 10: το εκκοκκιστήριο βάμβακος Βάρσου στην Ν. Μαγνησία - Ροδίτσα [προσωπικό αρχείο]

⁵ "Ίδού τι παράγει το εργοστάσιον: άροτρα παντός τύπου, βαμβακοσπορείς μονούς ή τριπλούς, ιπποσκαλιστήρια, σβάρνες σιδηράς παντός τύπου, σταφυλοπιεστήρια, πρέσσες καπνού, αρδευτικά μηχανήματα αλυσσοφόρα ιπποκίνητα ή μηχανοκίνητα (μαγκανοπήγαδα, αντλίες κλπ), εγκαταστάσεις αλευρομύλων, παγοποιείων, ηλεκτροφωτισμού, υδραγωγείων κλπ. ων ουκ έστιν αριθμός" (εφημερίδα ΕΠΑΡΧΙΑ, 13/9/1937, α.φ. 1155).

εμφάνισή τους πολλά κεραμοποιεία, όπως των Ταραρά – Τσακάλου, με δεκαπέντε εργάτες, Κων. Ντρούγκα με σαράνταπέντε εργάτες και Σταμπολίδη – Αχλαδιώτη με είκοσι εργάτες. Ένα από αυτά ήταν και των αδελφών Πιπέλια από τα Καστέλια Παρνασσίδας που απασχολούσε σαράντα εργάτες. Ήταν μεγάλο με προδιαγραφές αυξημένης παραγωγής αλλά και μηχανοκίνητο. Η αρχική του έδρα ήταν στη Ροδίτσα, ένα χρόνο όμως αργότερα, το 1931, μεταφέρθηκε στη συνοικία του Παγκρατίου. Το 1935 ιδρύεται η εφημερίδα "Λαμιακός Τύπος" του Μιλτ. Αλεξανδρή. Παράλληλα, λειτουργούν το Παγοποιείο Κρανάκη, οι αλευρόμυλοι των Μπουρτζάλα-Κουτσογιαννακοπούλου, τα εργοστάσια ξυλουργικής και αποθήκες ξυλείας των Αφών Θεοδοσίου με δέκα εργάτες και Αφών Καφούση με οκτώ εργάτες. Μεγάλη άνθιση γνωρίζει το εργοστάσιο αεριούχων ποτών του Γεωργίου Μπούτλα, το οποίο απασχολούσε δέκα εργάτες, καθώς και η αποθήκη επεξεργασίας φύλλων καπνού του Παν. Αδάμου με εξήντα εργάτες, τα εργοστάσια ειδών ζαχαροπλαστικής του Εμμ. Καρανδρέα με δεκαπέντε εργάτες και του Κυριαζόπουλου με οκτώ εργάτες (http://www.kaliterilamia.gr/2016/09/blog-post_85.html).

Δυο ακόμη εκκοκκιστήρια λειτούργησαν μετέπειτα στην ευρύτερη περιοχή. Πρόκειται για το εκκοκκιστήριο βάμβακος, ελαιοτριβείο και αλευρόμυλο του Ι. Βάρσου, που απασχολούσε δεκαπέντε εργάτες (εικόνα 10), και εκείνο του Μουζέλη στο Δαδί Αμφίκλειας. Το 1952 ξεκινά τη λειτουργία του το εκκοκκιστήριο βάμβακος της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας στην περιοχή Τσαλτάκη εντός του Δήμου Λαμίας (εικόνα 11).

Η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών έχει εκκοκκιστήρια βάμβακος και αλωνιστικό συγκρότημα και απασχολεί περί τους πενήντα εργαζομένους. Το 1972 ιδρύονται τα Δημοτικά Σφαγεία Λαμίας, τα οποία ήταν τα πρώτα σύγχρονα βιομηχανικά σφαγεία στην Ελλάδα.

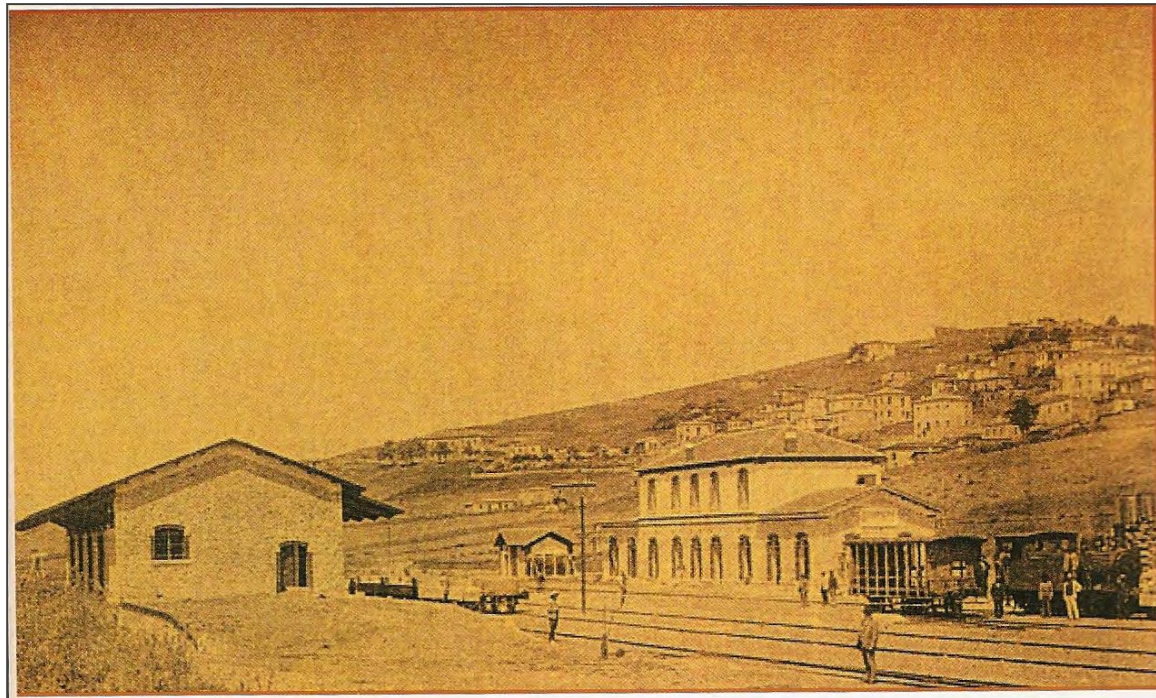
***Εικόνα 11:** το εκκοκκιστήριο βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας [προσωπικό αρχείο]*

Θέσεις βιομηχανικών κτιρίων στην Λαμία από τον 19^ο αιώνα (σχέδιο πόλης σήμερα)

1. Εργοστάσιο Ζαχαροπλαστικής Δ. Μπούσιου (οδ. Κουνούπη)
2. Ατμοκίνητος κυλινδρόμυλος Ι.Μ Γραμματικά (οδ. Παπαποστόλου & Αρκαδίου)
3. Ηλεκτρική Εταιρία Λαμίας (οδ. Λεωνίδου)
4. Ποτοποιία Στεφόπουλος-Πολυμερόπουλος (οδ. Ρ. Αγγελή & Κ. Μπακογιάννη)
5. Εκκοκκιστήριο Π. Κίτσιου (οδ. Ρ. Αγγελή & Αγ. Νικολάου)
6. Εκκοκκιστήρια Κρόκου & Μουζέλη (οδ. Μύλων)
7. Βιομηχανικός Οίκος Ιωσήφ (οδ. Έσλιν & Δρακοπούλου)
8. Κεραμοποιείο Ταρará – Τσάκαλου (οδ. Φραντζή)
9. Κεραμοποιείο Πιπέλια (περιοχή Παγκράτι)
10. Τυπογραφία Εφημερίδα Λαμιακός Τύπος (οδ. Ρ. Αγγελή)
11. Εργοστάσιο Ξυλείας Θεοδοσίου (οδ. Λεωνίδου)
12. Εργοστάσιο Αεριούχων ποτών Μπούτλα (οδ. Ρ. Αγγελή)
13. Εργοστάσιο Ζαχαροπλαστικής Εμμ. Καρανδρέα (οδ. Ανδρούτσου)
14. Παγοποιεία-Αλευρόμυλοι Αφοι Στεργιόπουλοι (οδ. Κανάρη)
15. Εκκοκκιστήριο Ι. Βάρσου (περιοχή Ν. Μαγνησία)
16. Εκκοκκιστήρια Βάμβακος Γ. Σ. Λαμίας (περιοχή στρατ. Τσαλτάκη)
17. Σιδηροδρομικός Σταθμός Λαμίας (οδ. Κωνσταντινουπόλεως)
18. Δημοτικά Σφαγεία (περιοχή Αγ. Παρασκευή)

Με βάση τα παραπάνω, διαπιστώνεται ότι υπήρχαν πολλά βιομηχανικά συγκροτήματα στην περιοχή της Λαμίας κυρίως κοντά στο ιστορικό κέντρο αλλά και κατά μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής. Σήμερα κάποια εναπομείναντα, πλέον μόνον εγκαταλελειμμένα κελύφη και σχεδόν αναξιοποίητα, θα μπορούσαν, στο πλαίσιο της αστικής ανάπλασης, ενίσχυσης και ανάδειξης της βιομηχανικής πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, να αποκτήσουν νέο ρόλο.

Εικόνα 12: σιδηροδρομικός σταθμός Λαμίας –
διακρίνονται οι Μύλοι Κρόκου & Μουζέλη
[www.lamia.gr]

1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ

Σιδηροδρομικά δίκτυα και λιμάνια αποτελούσαν πάντα πόλους έλξης για την κατασκευή βιομηχανικών συγκροτημάτων, λόγω των διευκολύνσεων που παρείχαν στις μεταφορές προϊόντων. Έτσι και το τοπικό σιδηροδρομικό δίκτυο Λιανοκλάδι – Στυλίδα αποτέλεσε τον άξονα ανάπτυξης, γύρω από τον οποίο πολλές από τις προρρηθείσες βιομηχανίες άφησαν τα ίχνη τους (εικόνες 17 & 18). Σημαντικά σημεία πάνω στον άξονα αυτό είναι:

- α) ο εμπορικός και επιβατηγός σταθμός Λιανοκλαδίου (σταθμός, εγκαταστάσεις, αποθήκες,) (εικόνα 13),
- β) ο εμπορικός και επιβατηγός σταθμός Λαμίας (σταθμός, εγκαταστάσεις, αποθήκες) (εικόνες 12 & 14),
- γ) στάσεις μέσα στην πόλη της Λαμίας (στρατόπεδο Τσακάλου),
- δ) οι εγκαταστάσεις - αποθήκες των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας και το στρατόπεδο Τσαλτάκη,
- ε) ο εμπορικός και επιβατηγός σταθμός Αγίας Μαρίνας (σταθμός, εργοστασιακή μονάδα μερικώς εν λειτουργία,) (εικόνα 15) και τέλος,
- ζ) ο εμπορικός και επιβατηγός σταθμός Στυλίδας (σταθμός, εγκαταστάσεις, αποθήκες, λιμένας) (εικόνα 16).

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα κτίρια που στεγάζουν το Σταθμό Λαμίας παρουσιάζουν αξιοσημείωτο ενδιαφέρον (εικόνες 12 & 14), λόγω του σχεδιασμού τους και από Γάλλους μηχανικούς της εταιρείας Batignolle (Μπατινιόλ), την περίοδο 1902-1904 (Μπαλωμένος Αθ. , 2014). Η γραμμή Λαμία - Αγία Μαρίνα ξεκίνησε να

Επάνω, Εικόνα 13: σιδηροδρομικός σταθμός Λιανοκλαδίου [προσωπικό αρχείο]
Κάτω, Εικόνα 14: σιδηροδρομικός σταθμός Λαμίας [προσωπικό αρχείο]

κατασκευάζεται το 1891 (Πρωτόπαπας Ζ., 2009), ενώ η γραμμή Λαμία - Στυλίδα ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1905 (Μπαλωμένος Αθ., 2014). Διαφαίνεται λοιπόν ότι η γραμμή Λιανοκλάδι – Λαμία - Αγ. Μαρίνα – Στυλίδα, “γέννησε” το συγκρότημα των Εκκοκκιστηρίων, λόγω της προφανούς εξυπηρέτησης και διευκόλυνσης της μεταφοράς των προϊόντων του με βαγόνια του συρμού (εικόνες 17,18 & 19).

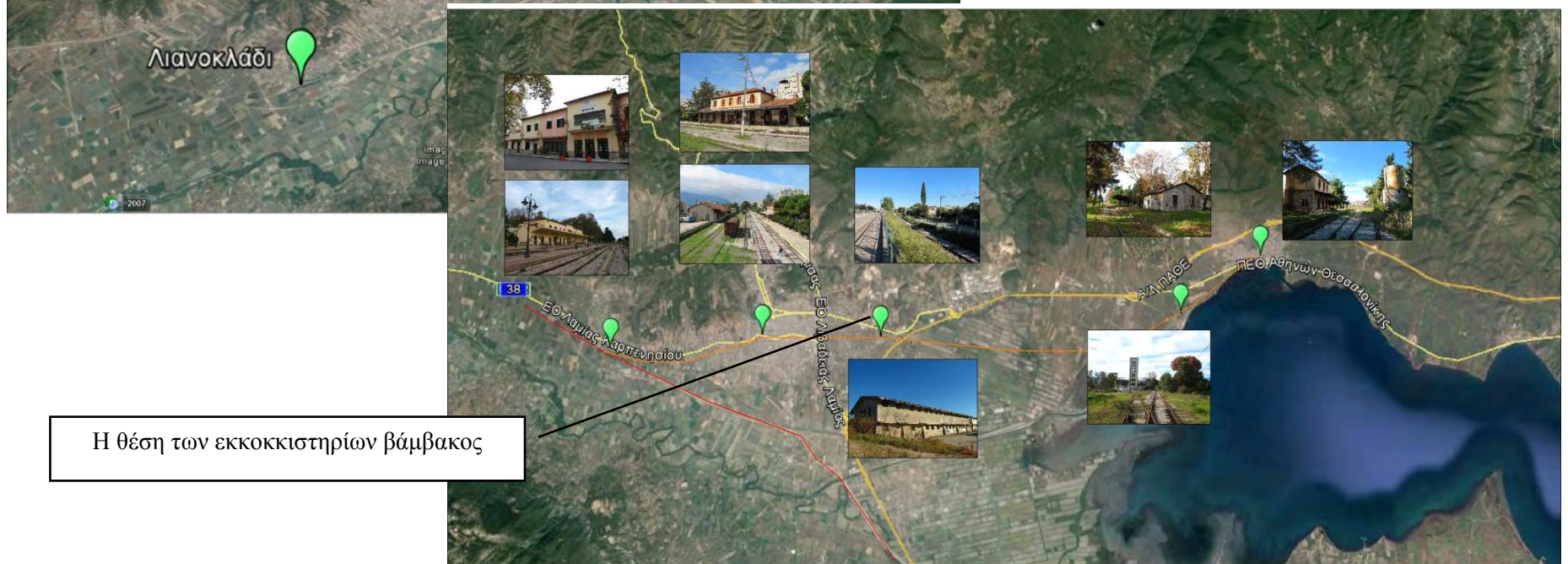
Έχοντας ως εφόδια τα πλεονεκτικά προαναφερθέντα σημεία επί του σιδηροδρομικού δικτύου και με κέντρο - αφορμή την περιοχή των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος, σε συνδυασμό με το αστικό κενό “Τσαλτάκη”, θα επιχειρήσουμε το σχεδιασμό ανάπλασης της περιοχής και της δημιουργίας ενός πολιτιστικού και συνάμα εμπορικού προορισμού, με όραμα την προσέλκυση επισκεπτών, τουριστικών ομάδων και επαγγελματιών, για ποικίλες πολιτιστικές, τουριστικές, κοινωνικές δράσεις αντίστοιχα.

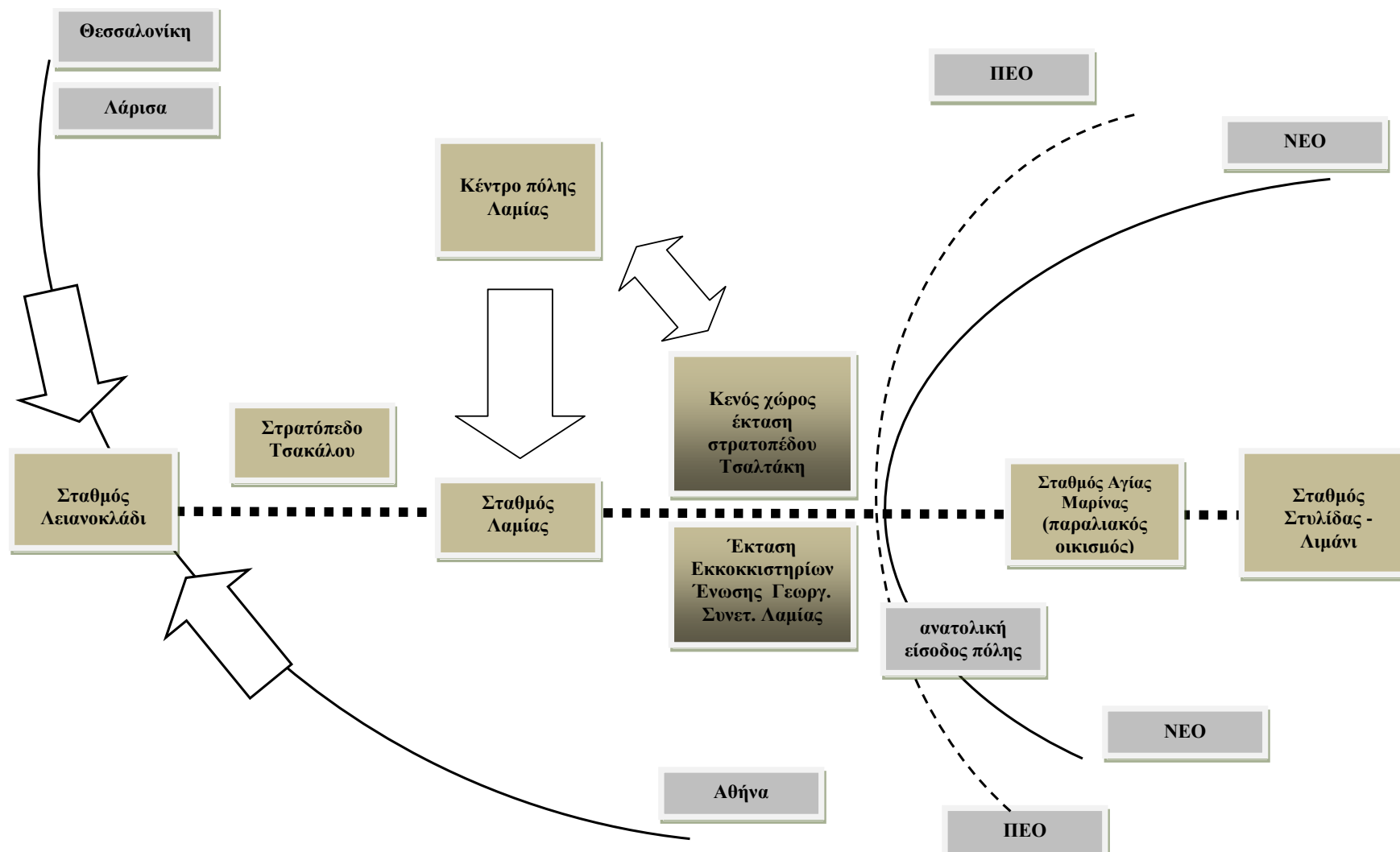

Επάνω, Εικόνα 15: βιομηχανική μονάδα στο σταθμο Αγ. Μαρίνας [προσωπικό αρχείο]
Κάτω, Εικόνα 16: λιμένας Στυλίδας [προσωπικό αρχείο]

Εικόνες 17 & 18: χάρτης σημαντικών σημείων (σταθμών) πάνω στην γραμμή Λιανοκλάδι - Στυλίδα & σημεία ενδιαφέροντος [google earth]

Εικόνα 19: σχεδιάγραμμα άξονα Σιδηροδρομικής γραμμής Λιανοκλάδι-Στυλίδα με τις δυναμικές που χαρακτηρίζουν την περιοχή των “εκκοκκιστήρια” ως σημαντικό πιθανό νέο “κέντρο”.

2. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: «ΕΚΚΟΚΚΙΣΤΗΡΙΑ ΒΑΜΒΑΚΟΣ ΈΝΩΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΛΑΜΙΑΣ»

Εικόνα 20: Πανοραμική Φωτογραφία Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργ. Συνετ. Λαμίας [προσωπικό αρχείο]

2.1 ΘΕΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ «ΕΚΚΟΚΚΙΣΤΗΡΙΑ ΒΑΜΒΑΚΟΣ ΈΝΩΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΛΑΜΙΑΣ»

Στο ανατολικό τμήμα της πόλης της Λαμίας, κάτω από την σιδηροδρομική γραμμή του δικτύου Λιανοκλάδι - Στυλίδα και σχεδόν στα όρια με την παλαιά εθνική οδό Αθήνας – Δομοκού, οριοθετείται η εξεταζόμενη περιοχή (συγκρότημα), γνωστή ως ‘Εκκοκκιστήρια Βάμβακος’ της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας (εικόνες 11 & 20). Περιβάλλεται από την οδό Κωνσταντινουπόλεως στα βόρεια, από τις οδούς Ευταξία και Νικοπόλεως στα νότια, ανατολικά από την οδό Οδυσσέα Ελύτη και την οδό Κόμνα Τράκα και δυτικά από αδιάνοικτη οδό. Η ως άνω περιοχή βρίσκεται πολύ κοντά τόσο στην είσοδο της πόλης από την Παλαιά Εθνική Οδό (ΠΕΟ), όσο και από την Νέα Εθνική Οδό (ΝΕΟ) (εικόνες 19,21 & 23), στο δε ανατολικό τμήμα της γειτνιάζει με αδόμητα οικοδομικά τετράγωνα αποτελούμενα από συστάδες

ελαιόδεντρων. Στο βόρειο τμήμα της, παράλληλα με την σιδηροδρομική γραμμή βρίσκεται η οδός Κωνσταντινουπόλεως, η οποία δημιουργεί συμβολή με την οδό Παπανδρέου και Οδυσσέα Ελύτη. Στο βόρειο-βορειοδυτικό σημείο του οικοπέδου των Εκκοκκιστηρίων στα σύνορα με την οδό Κωνσταντινουπόλεως, βρίσκεται η έκταση του πρώην στρατοπέδου “Τσαλτάκη”, το οποίο σταδιακά χωρίζεται σε μικρότερα οικόπεδα (παραχωρήσεις στρατού) που θα φιλοξενήσουν στο μέλλον το Διοικητήριο, το Δικαστικό Μέγαρο και δημοτικό κοινόχρηστο χώρο σε πολύ κοντινή απόσταση, σχεδόν έναντι της περιοχής των Εκκοκκιστηρίων (και ως εκ τούτου θεωρείται ότι θα λειτουργήσει ενισχυτικά στην πρόταση).

Η θέση του σιδηροδρομικού δικτύου κόβει στα δύο την περιοχή (Τσαλτάκη στο βορρά και Εκκοκκιστήρια στο νότο), δυσχεραίνοντας επιπλέον την κίνηση πεζών και οχημάτων. Έτσι, η μόνη ένωση του βόρειου και του νότιου τμήματος γίνεται από τα ανατολικά (οδός Παπανδρέου – Οδυσσέα Ελύτη) και από τα δυτικά (οδός Θερμοπυλών) της περιοχής (εικόνες 21 & 23).

Η διέλευση της εθνικής οδού στα ανατολικά της περιοχής την καθιστά εύκολα προσβάσιμη από διερχόμενους έξωθεν, αλλά ταυτόχρονα διατηρεί έναν ελαφρώς αποκεντρωμένο χαρακτήρα από το πυκνοδομημένο αστικό ιστό της Λαμίας.

Επειδή η περιοχή αποτελεί άκρο της πόλης και, λόγω θέσης, δημιουργεί ασυνέχειες με τις άλλες περιοχές, οι ανωτέρω προβαλλόμενοι λόγοι επιβάλουν την ανάγκη για ανάπλασή της κυρίως κατά μήκος, αλλά και εκατέρωθεν του σιδηροδρομικού δικτύου, έτσι ώστε να δημιουργηθούν νέοι πόλοι ένωσης ανάμεσα στις πυκνοδομημένες κατοικήσιμες ζώνες.

Στην περιοχή, σύμφωνα με το χάρτη χρήσεων γης, παρατηρούνται οι εξής χρήσεις: Κατοικίες – Τουρισμός / Αναψυχή (ξενοδοχείο) - Εμπορικά καταστήματα, Καταστήματα παροχής υπηρεσιών - Γραφεία, Τράπεζες, Κοινοφελείς οργανισμοί - Διοίκηση - Αναψυκτήρια - Κέντρα αναψυχής - Κτίρια Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - Θρησκευτικοί χώροι - Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας - Επαγγελματικά εργαστήρια - Γήπεδα στάθμευσης - Πρατήρια βενζίνης υγραερίου – Αθλητικές εγκαταστάσεις – Ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι (πλατείες, πάρκα, πεζόδρομοι, παιδικές χαρές) – Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών – Στρατιωτικές εγκαταστάσεις - Δημόσιες υπηρεσίες (εικόνα 24).

Η ύπαρξη ταυτοχρόνως πολλών κατηγοριών χρήσεως γης μαρτυρά μία αναπτυσσόμενη περιοχή. Η ανάπτυξη αυτή ανακόπηκε με την ανάκυψη της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, η οποία επηρέασε άμεσα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και πάγωσε την εκτέλεση δημοσίων έργων για την ανάπλαση της περιοχής. Παρόλα αυτά, η περιοχή «Τσαλτάκη - Εκκοκκιστήρια» και ειδικότερα το οικοδομικό τετράγωνο των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος (Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας) δεν παύει να δίνει τη δυνατότητα για σημειακές αναπτύξεις και αστική ανάπλαση, έτσι ώστε να δημιουργηθούν νέοι ελκυστικοί και λειτουργικοί δημόσιοι και ιδιωτικοί χώροι για να λειτουργήσουν καταλυτικά στην βελτίωση της ευρύτερης περιοχής. Το εν λόγω συγκρότημα «Εκκοκκιστήρια Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας» βρίσκεται μόλις λίγα τετράγωνα από τις κεντρικές πλατείες, πολύ κοντά στο ιστορικό κέντρο και πλησίον του σιδηροδρομικού σταθμού της πόλης (εικόνα 19 & 22).

Αριστερά, Εικόνα 21: αεροφωτογραφία
Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ενωσης Γεωργ. Συνετ.
Λαμίας Λαμίας [google earth]
Δεξιά, Εικόνα 22: Σχέδιο πόλης Λαμίας με τη θέση
του προς μελέτη οικοπέδου

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

Το 1950 με το σχέδιο Marshal επιδοτούνται βιομηχανικές εγκαταστάσεις στην Ελλάδα. Έτσι, η Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας κατασκευάζει το συγκρότημα Εκκοκκιστηρίων αποτελούμενο από τέσσερα κτίσματα. Δύο αποθήκες σύσπορου, μία ακόμη αποθήκη με το θάλαμο απολυμάνσεως, καθώς και το εκκοκκιστήριο. Στην αρχή λειτουργίας του εκμισθώνονταν υποτονικά σε διάφορους επιχειρηματίες. Η πρώτη άνθιση των εκκοκκιστηρίων καταγράφηκε την δεκαετία 1956 - 1966 όταν οι Αδελφοί Γαλατά (Αφοί Γαλατά - Εκκοκκιστήρια Στερεάς Ελλάδας) ενοικίασαν το συγκρότημα. Κατόπιν έως και το έτος 1975, η απόδοση μειώθηκε αισθητά, οπότε και ανέλαβε την λειτουργία του ο Νικόλαος Πολιτικός. Η παραγωγή εκείνη την περίοδο έφτανε τις 40 “μπάλες” ανά βάρδια (8 ώρες). Έως το 1976, το βამβάκι συλλεγόταν χειρωνακτικά και η μεταφορά του στα Εκκοκκιστήρια γινόταν σε σάκους και με φορτηγά μικρής χωρητικότητας (4-6 τόνους). Έως τότε, χρησιμοποιούνταν οι αποθήκες κοντά στο συρμό, από τις πλατφόρμες των οποίων φορτωνόταν στα βαγόνια για την μεταφορά του το εκκοκκισμένο προϊόν σε άλλο τόπο επεξεργασίας. Μετά το 1975, καθώς ο κλάδος βρισκόταν σε μεγάλη ανάπτυξη και η παραγωγή αυξήθηκε κατακόρυφα, άρχισαν να κατασκευάζονται μεταλλικά κτίρια – αποθήκες. Την εποχή εκείνη (1975-1976) ο πρόεδρος του Οργανισμού Βάμβακος του Υπουργείου Γεωργίας, Χριστόφορος Κατσάμπας, έδωσε κίνητρα για σύσταση ομάδων παραγωγών, προκειμένου η συλλογή βάμβακος να πραγματοποιείται με εξελιγμένα μηχανικά μέσα. Η συλλογή άλλαξε τρόπο και η μεταφορά γινόταν πλέον “χύμα”. Είναι μια περίοδος όπου τα Εκκοκκιστήρια αποκτούν μηχανοκίνητα μέσα φορτοεκφόρτωσης

και εκσυγχρονίζονται οι τρόποι εισαγωγής του βαμβακιού στις εκκοκκιστικές μηχανές (πνευματικά), και η συμπίεση του προϊόντος με υδραυλική πρέσα σε δεμάτια (μπάλες). Την εμφάνισή τους κάνουν φορτοεκφορτωτής, ανυψωτής, τροφοδοτικές ταινίες, υδραυλική πρέσα και γενικά μέρος των εργασιών αυτοματοποιείται. Έως εκείνη την εποχή οι εργασίες αυτές γίνονταν χειρωνακτικά, απασχολώντας αρκετές εργάτριες και εργάτες. Αξίζει να παραθέσουμε το παράδειγμα του εκκοκκιστηρίου Βάρσου στη Ροδίτσα, ενός τριώροφου κτιρίου που διευκόλυνε στο ‘‘τάισμα’’ των μηχανών εκκόκκισης από ψηλά. Η μεταφορά των σάκων με το βαμβάκι στον 3^ο όροφο αλλά και το πρεσάρισμα του προϊόντος στη βάση, γίνονταν, όπως αναφέρθηκε ήδη, χειρωνακτικά. Το 1983 ο Πολιτικός Ν. εγκαταλείπει την εκμετάλλευση των Εκκοκκιστηρίων και, καθώς ξεκινά τώρα η αποβιομηχανοποίηση των αστικών περιοχών (πολιτική μετά το 1990 με την οποία δημιουργούνται οι βιομηχανικές ζώνες ΒΙ.ΠΕ.), τα Εκκοκκιστήρια της Ένωσης μεταφέρονται στην περιοχή της κοινότητας της Ηράκλειας (1985-87). Το συγκρότημα που απέμεινε υπολειπόμενος, οι αποθήκες ερήμωσαν, με κατάληξη την πώληση των παλαιών μηχανών για παλιοσίδερα. Το Εκκοκκιστήριο εγκαταλείφθηκε και η κύρια χρήση του ‘‘νεκρώθηκε’’ ολοσχερώς (Πολιτικός Ν. , 2016).

Σε λειτουργία έως σήμερα παραμένει η γεφυροπλάστιγγα που εκσυγχρονίστηκε το 1976. Ένας χώρος γραφείων είναι παραχωρημένος στο Κ.Ε.Π.Π.Υ.Ε.Λ. (Κέντρο Ελέγχου Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού & Ελέγχου Λιπασμάτων / Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων).

Ένα από τα κτίσματα στην είσοδο του συγκροτήματος λειτουργεί πλέον ως γραφεία και μόνο ελάχιστες αποθήκες φιλοξενούν πλέον λιπάσματα και ζωοτροφές προς πώληση.

Εικόνα 23: αεροφωτογραφία Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργ. Συνετ. Λαμίας με λεπτομέρεια του συγκροτήματος [google earth]

2.3 ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Το βιομηχανικό συγκρότημα των Εκκοκκιστηρίων, ως προς τη χωρική μορφολογία του, θα μπορούσε να καταχωρηθεί ως *εκτατικό*. Είναι ένα *νεότερο μνημείο* (1952) εμπορικής & βιοτεχνικής κληρονομιάς. Εμφανώς βρίσκεται εντός αστικού ιστού με το μεγαλύτερο μέρος του ‘*νεκρό*’, και μόνο ένα μικρό του τμήμα παραμένει λειτουργικό με χρήσεις εμπορίου (πώληση λιπασμάτων & ζωοτροφών) και διοίκησης (Κ.Ε.Π.Π.Υ.ΕΛ.).

Το συγκρότημα πέραν της πέτρινης οριζόντιας αποθήκης είναι σε μέτρια κατάσταση. Συνδέοντάς το με όλη την διαδρομή των εκκοκκιστηρίων της περιοχής, που άλλα χάθηκαν στο χρόνο και άλλα ενδεχομένως περιμένουν μια καλύτερη τύχη και προσοχή (Μύλοι Βάρσου: εικόνες 10 & 11), αποτελεί μνημείο τοπικής, αλλά και περιφερειακής εμβέλειας, καθώς η αναφορά και μόνο στη λέξη «εκκοκκιστήρια» αρκεί για να ανακαλέσει στη μνήμη μας και τα αντίστοιχα των γύρω περιοχών (στην Αμφίκλεια, στη Ροδίτσα, στο Δαδί κλπ).

Ο χώρος είναι μη επισκέψιμος στο κοινό λόγω ιδιοκτησιακού καθεστώτος (ιδιοκτησία Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας) και, ως εκ τούτου, αναξιοποίητος ως μνημείο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και η συλλογή των στοιχείων, στα πλαίσια της εργασίας αυτής, διεξήχθη με δυσκολία, καθώς αντιμετωπίστηκε αρνητικά από τους εργαζομένους του συγκροτήματος της Ένωσης. Τα εμπόδια που παρεμβλήθηκαν στην καταγραφή του ιστορικού, στη συγκέντρωση πληροφοριών και στοιχείων, καθώς και στη λήψη φωτογραφιών, φανερώνουν την έλλειψη ενδιαφέροντος για την ανάδειξη και

αξιοποίηση του εν λόγω συγκροτήματος. Οι εκάστοτε ιδέες για αποκατάσταση του χώρου σκοντάφτουν στις παρωχημένες αντιλήψεις και ιδεοληψίες των υπευθύνων, που λειτουργούν ως τροχοπέδη στην παρουσίαση και υλοποίηση νέων ιδεών. Η αναγκαιότητα, ωστόσο, διάσωσης των βιομηχανικών καταλοίπων της πόλης απαιτεί αφύπνιση, διάθεση για περαιτέρω αξιοποίηση, ευφάνταστες ιδέες- προτάσεις και θέληση για δράση.

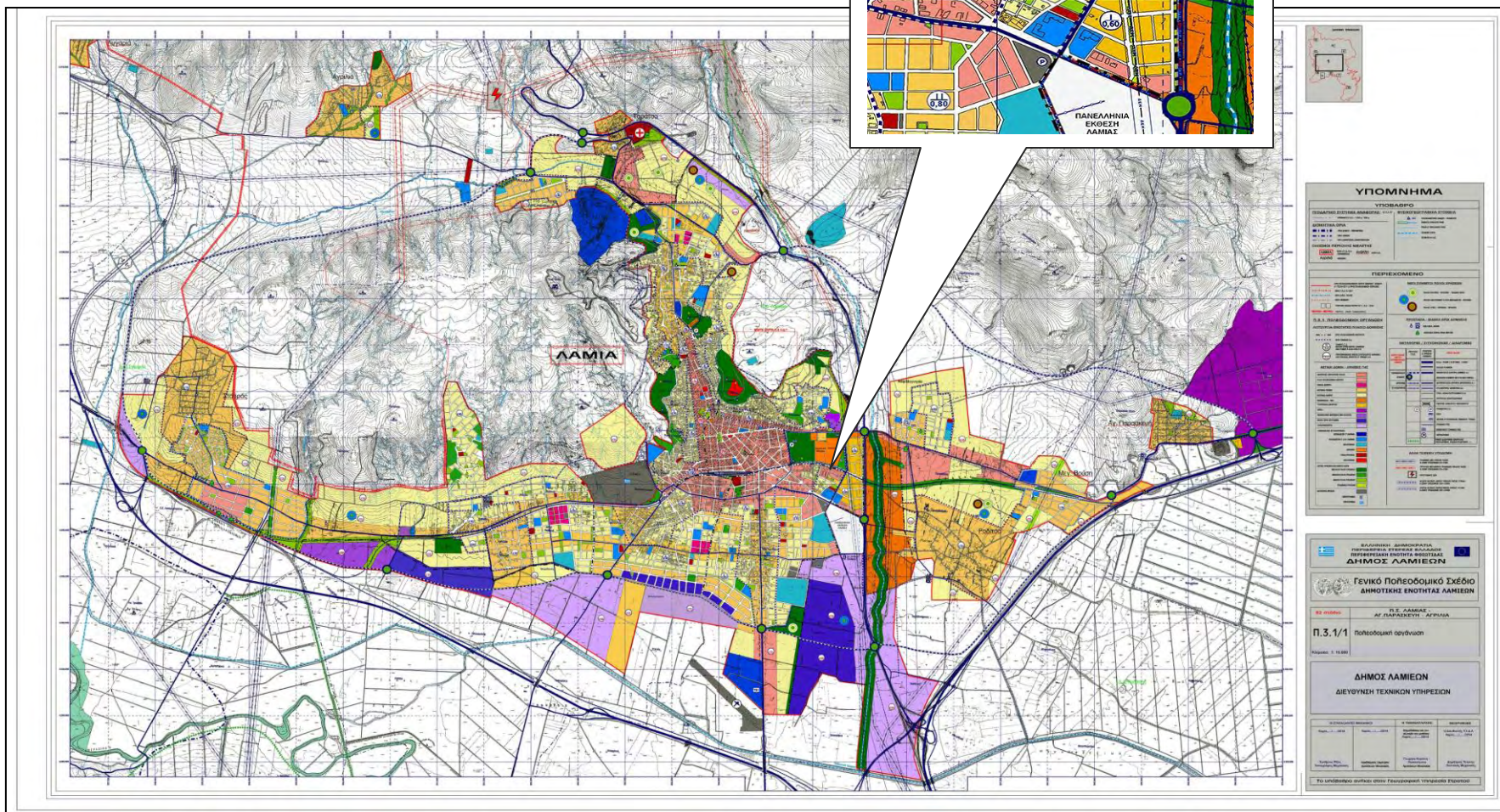
2.4 ΧΡΗΣΕΙΣ – ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Ο χώρος που βρίσκεται η υπό μελέτη ανάπλασης των Εκκοκκιστηρίων, ανήκει στον Τομέα ΙΙ, όπως αυτός καθορίστηκε βάσει του ΦΕΚ 252/Δ/03-05-1989 με όρους δόμησης οι οποίοι έχουν ως εξής:

1. Ελάχιστο Πρόσωπο: 14μ.
2. Ελάχιστο εμβαδό: 500μ²
3. Συντελεστής δόμησης: 0,80
4. Ποσοστό κάλυψης: 40%
5. Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος: 8μ. και σε περίπτωση κατασκευής στέγης, αυτή μπορεί να φτάσει μέχρι ύψος 2 μέτρα.
6. Σε περίπτωση κατασκευής κτιρίων επί Pilotis, τότε το ύψος προσαυξάνεται κατά 1 μέτρο.

Οι δε Χρήσεις Γης καθορίστηκαν βάσει της Απόφασης με αρ. 3352/136362 περί Έγκρισης του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου της πόλης της Λαμίας (ΦΕΚ 346/ΑΑΠ/05-11-2012), όπως αυτό τροποποιήθηκε με την Απόφαση με Αρ. 1725/65205 (ΦΕΚ 200/ΑΑΠ/23-06-2014) και ισχύει. Για το συγκεκριμένο ΟΤ, όπου βρίσκονται τα Εκκοκκιστήρια, η χρήση είναι «Άλλα Πολεοδομικά Κέντρα», ενώ γύρω της εν λόγω περιοχής οι χρήσεις ποικίλουν (βόρεια η επικρατούσα χρήση είναι «Μεσαίος πόλος Πρασίνου», ανατολικά «Τουρισμός - Αναψυχή», νότια εν μέρει «Γενική Κατοικία» & «Αμιγής Κατοικία», και δυτικά πέραν του εγκεκριμένου κοινοχρήστου χώρου η χρήση είναι «Αμιγής Κατοικία» (εικόνα 24).

Εικόνα 24: Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δημοτικής Ενότητας Λαμίας με λεπτομέρεια την περιοχή μελέτης [Διεύθυνση Υποδομών & Τεχνικών Έργων Δ. Λαμιέων]

3. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με την αριθ. πρωτ. 23 αρ. 46/05.04.1950 Άδεια Οικοδομής, το γήπεδο των Εκκοκκιστηρίων είχε έκταση 9.935,53 μ². με συνολική επιφάνεια κτισμάτων 2.200,00 μ². (εικόνες παραρτήματος 1&2), συγκρότημα τεσσάρων οικοδομών εκκοκκιστηρίου (μηχανικός Ιωάννης Αλεξόπουλος). Συνεπώς, τα πρώτα αυτά κτίρια αποτέλεσαν τον αρχικό πυρήνα του συγκροτήματος που ολοκληρώθηκε το 1952, όταν και τα Εκκοκκιστήρια ξεκίνησαν την λειτουργία τους (εικόνες 25-35).

Έπειτα, κατά το έτος 1975, γίνεται επέκταση του συγκροτήματος με κτίρια από μεταλλικό σκελετό και οπλισμένο σκυρόδεμα (εικόνες 36-43), (το με αρ. πρωτ 28697/6675/616/15.07.1975 έγγραφο του Υπ. Βιομηχανίας – Χορήγηση άδειας επέκτασης των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος, εικόνες παραρτήματος 3,4 & 5), Η έκταση του συγκροτήματος των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος (της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας) είναι επιφάνειας 23.800 τ.μ. σύμφωνα με το Τοπογραφικό Διάγραμμα Γηπέδου επέκτασης των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος 1975 / πολιτικού μηχανικού Γ. Τσιλαλή (εικόνα παραρτήματος 6).

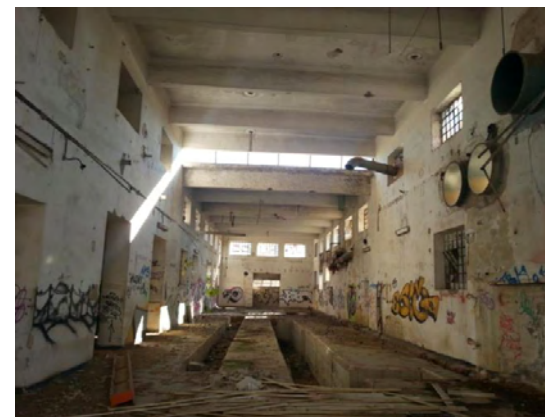

*Από επάνω προς κάτω, Εικόνες
25,26,27 & 28:
κτίσματα του συγκροτήματος
[προσωπικό αρχείο]*

3.2 ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ (1950-1952).

Το κυριότερο κτίριο, αυτό του παλαιού εκκοκκιστηρίου (εικόνες 29 & 30), είναι μονώροφο μεγάλου ύψους, μικτής κατασκευής από φέρουσα τοιχοποιία λιθοδομής και δοκούς οπλισμένου σκυροδέματος, με επίχρισμα τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Από μακροσκοπικό έλεγχο δεν υπάρχουν εμφανή στατικά προβλήματα, όπως ρηγματώσεις και αποκλίσεις από την κατακόρυφο ή εσωτερικές και εξωτερικές αποκολλήσεις. Παρουσιάζει συμμετρική διάταξη ανοιγμάτων ιδιαίτερα φεγγιτών, τοποθετημένα σύμφωνα με τη χρήση του κτιρίου. Αποτυπώθηκαν μικρές μεταγενέστερες προσθήκες από ανεπίχριστη διαζωματική τοιχοποιία. Στο δάπεδο της κύριας αίθουσας υπάρχουν ακόμα και σήμερα δυο τάφροι. Αριστερά η μία τάφος χρησίμευε για την μεταφορά του βαμβακόσπορου προς την αντίστοιχη αποθήκη. Αυτό γινόταν με την βοήθεια ενός μηχανικού κοχλία στην αρχή. Η δεξιά τάφος περιείχε αεραγωγό μεταφοράς εκκοκκισμένου βάμβακος στην πρέσα (Πολιτικός Ν. , 2016). Στην εικόνα 30 διακρίνονται οι σωλήνες των απορροφητήρων που οδηγούσαν τα απόβλητα (φύλλα, χώμα, σκόνη) μετά την εκκόκκιση σε συσσώρευση σε δύο χώρους – πύργους που τους εντοπίζουμε στην κύρια όψη του κτίσματος (εικόνα 29).

Σε επαφή με το κυρίως κτίριο δυτικά, βόρεια και ανατολικά βρίσκονται οι αποθήκες που φαίνονται στις εικόνες 31,32 και 33. Και οι τρεις αυτές αποθήκες έχουν τον ίδιο τρόπο κατασκευής με το κυρίως κτίριο, δηλαδή σύμμικτη φέρουσα λιθοδομής και οπλισμένου σκυροδέματος δοκοί – υποστυλώματα με την διαφορά (από κύριο κτίριο εκκοκκιστηρίου) ότι δεν είναι σοβατισμένες εσωτερικά και εξωτερικά, προφανώς λόγω του ότι προοριζόνταν για βοηθητική χρήση, με ύψος σχεδόν ενός διώροφου κτιρίου.

Εικόνες 29 & 30: το παλαιό εκκοκκιστήριο και το εσωτερικό του [προσωπικό αρχείο]

Φέρουν συμμετρικά ανοίγματα στο πάνω τμήμα για αερισμό και φωτισμό, ενώ στο κάτω μέρος υπάρχουν μόνο οι απαιτούμενες μεταλλικές συρόμενες θύρες τροφοδοσίας.

Επιπλέον, το αρχικό συγκρότημα συμπληρώνεται με μία διώροφη αποθήκη (αποκαλούμενη από τους εργαζόμενους “οριζόντια”) (εικόνες 34 & 35). Η συγκεκριμένη αποθήκη δεχόταν το τελικό προϊόν προς αποθήκευση, ώστε από τις διαμορφωμένες στεγασμένες πλατφόρμες οπλισμένου σκυροδέματος που υπάρχουν στο βόρειο τμήμα της, να μεταφορτωθεί σε βαγόνια εμπορικού συρμού. Ο συρμός στάθμευε ειδικά στο σημείο αυτό σε ράγες (παράκαμψη) που υπάρχουν ακόμα και σήμερα (εικόνα 35). Η αποθήκη ομοίως έχει ανοίγματα, φεγγίτες και μεταλλικές συρόμενες και ανοιγόμενες θύρες. Η διαφορά με τις προηγούμενες αποθήκες είναι η ύπαρξη προβόλων (πλατφόρμες) για την φορτοεκφόρτωση.

Πολλά από τα παραπάνω κτίσματα είναι εγκαταλελειμμένα και συχνά γίνονται καταφύγιο για άστεγους, άπορους διαφόρων κοινωνικών ομάδων και άτομα με παραβατική συμπεριφορά.

Το συγκρότημα παρουσιάζει ενιαίο ύφος και ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, τόσο στη διάταξή του όσο και στα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν. Παρόλο που η χρήση τους ήταν πολύ απλή, είναι δομημένα με προσοχή και βρίσκονται σε αρμονία με το περιβάλλον. Οι όγκοι και τα ανοίγματά τους έχουν συμμετρία και κλίμακα. Η περιήγηση ανάμεσα τους παρουσιάζει ενδιαφέρον.

Από επάνω προς κάτω, Εικόνες 31,32 & 33: λιθόκτιστες αποθήκες του συγκροτήματος [προσωπικό αρχείο]

Επάνω, Εικόνα 34: η “οριζόντια” λιθόκτιστη αποθήκη [προσωπικό αρχείο]
Κάτω, Εικόνα 35: άποψη της πλατφόρμας στην βόρεια πλευρά της “οριζόντιας” αποθήκης / διακρίνεται το Κάστρο της Λαμίας [προσωπικό αρχείο]

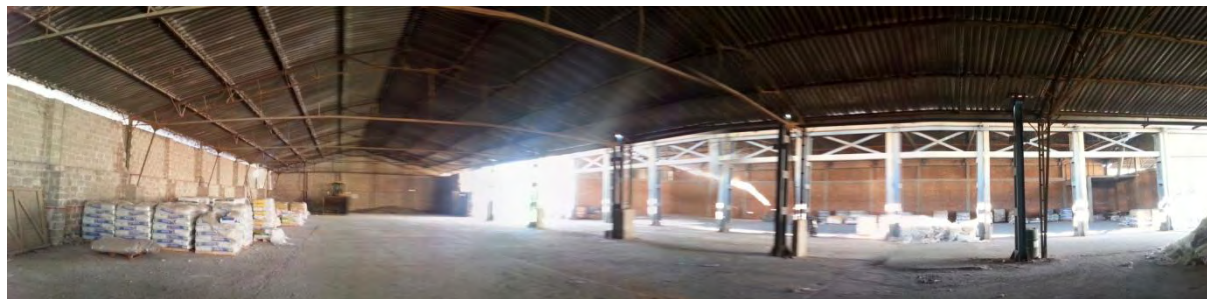
3.3 ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΚΤΗΡΙΩΝ (1975)

Το 1975 χτίστηκε μια σειρά τεσσάρων κτισμάτων με μικτή κατασκευή από σκελετό οπλισμένου σκυροδέματος και μεταλλικά ζευκτά (μεταλλική στέγη) και πλήρωση από ανεπίχριστες τσιμεντόπλινθες ή οπτοπλινθοδομή (εικόνες 36-40). Αυτά χρησιμοποιήθηκαν για την μεταστέγαση της λειτουργίας του εκκοκκιστηρίου από το παλιό κτίριο και φιλοξένησαν μηχανισμούς εκκόκκισης νέας τεχνολογίας. Σήμερα στεγάζουν απλώς λιπάσματα και ζωοτροφές (εικόνες 38, 39 & 40).

Επάνω, Εικόνα 36: μεταλλικές κατασκευές – αποθήκες μετά το 1975 [προσωπικό αρχείο]

Κάτω, Εικόνα 37: άποψη εισόδου αποθήκης μεταλλικής κατασκευής [προσωπικό αρχείο]

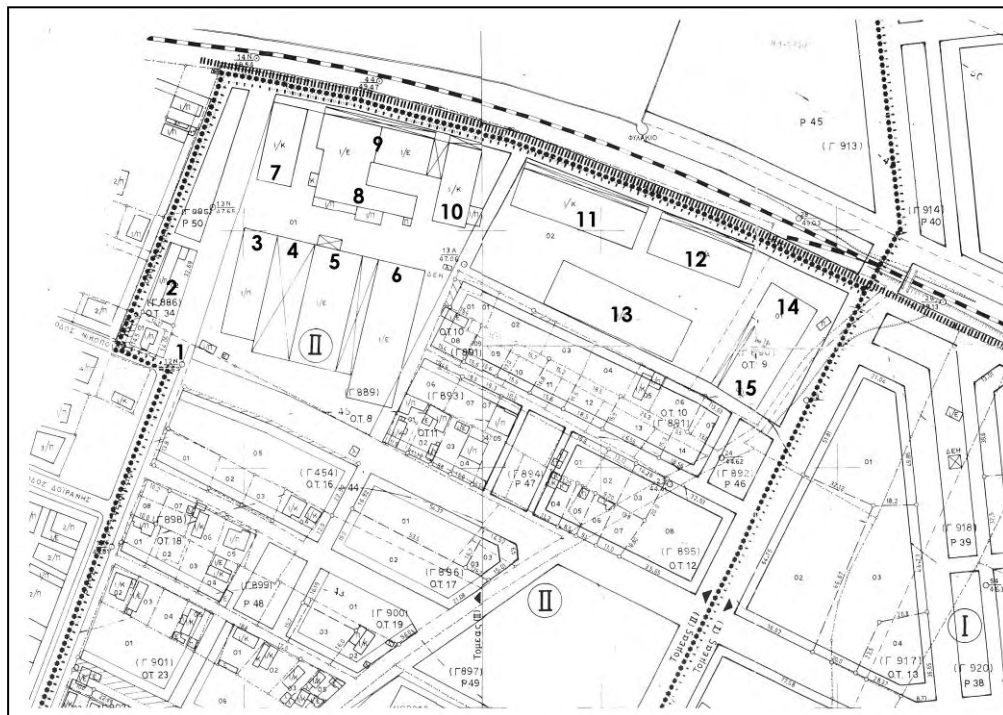

Επάνω, Εικόνες 38 & 39: εσωτερικό μεταλλικών κατασκευών [προσωπικό αρχείο]
Κάτω, Εικόνα 40: εσωτερικό μεταλλικών κατασκευών [προσωπικό αρχείο]

Μία από αυτές τις κατασκευές (εικόνα 41) είναι αυτή των παλαιών σποροκαθαριστηρίων σιταριού και μηδικής, αποκαλούμενης από τους εργαζόμενους και ως “τριέρι” (Γερμανοί μηχανικοί από το Trier της Γερμανίας εγκατέστησαν τις σποροκαθαριστικές μηχανές σε αυτό το χώρο (1970.) Όταν η γύρω περιοχή δομήθηκε από κατοικίες, η λειτουργία του χώρου αυτού σταμάτησε λόγω αντιδράσεων για την παραγόμενη σκόνη. Επιπλέον την ίδια εποχή κατασκευάζονται τρία κτίρια γραφείων. Τα δυο από αυτά βρίσκονται στην είσοδο και στεγάζουν χώρους προσωπικού. Στο σημείο αυτό βρίσκεται και η γεφυροπλάστιγγα του συγκροτήματος που εκσυγχρονίστηκε το 1976 (εικόνα 44). Το τρίτο κτίριο βρίσκεται στα ανατολικά του οικοπέδου και φιλοξενεί γραφεία του ΚΕΠΠΥΕΛ (Κέντρο Ελέγχου Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού & Ελέγχου Λιπασμάτων / Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εικόνα 42). Τα κτίρια αποτελούν τυπικό δείγμα κατασκευών της σύγχρονης εποχής χωρίς ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Τέλος, κατασκευάζεται νέα “οριζόντια” αποθήκη σε μικρή απόσταση από την παλαιά πέτρινη οριζόντια αποθήκη. Φέρει και αυτή πλατφόρμες από οπλισμένο σκυρόδεμα για τους ίδιους λόγους φορτοεκφόρτωσης με την παλαιά. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαφορά κατασκευής παλαιάς και νέας οριζόντιας αποθήκης (εικόνα 43), καθώς βρίσκεται η μία δίπλα στην άλλη και, αντιπαραβάλλοντάς τες, γίνεται πολύ εύκολα σύγκριση αρχιτεκτονικής αλλά και υλικών κατασκευής σε μια μικρή χρονική περίοδο είκοσι ετών.

Εικόνες 41,42 & 43: εγκατάσταση αποκαλούμενο ως “τριέρι” / κτίριο Κ.Ε.Π.Υ.ΕΛ. / λιθόκτιστη αποθήκη και αποθήκη νεότερης εποχής [προσωπικό αρχείο]

Επάνω, Εικόνα 44 : σχέδιο - απόσπασμα Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου πόλης Λαμίας με το συγκρότημα των παλαιών εκκοκκιστηρίων βάμβακος
Κάτω, Εικόνα 45: το συγκρότημα των παλαιών εκκοκκιστηρίων βάμβακος (αεροφωτογραφία google)
Υπόμνημα:

1. Κεντρική Είσοδος
2. Γραφεία - Γεφυροπλάστιγγα
3. Γραφεία – πρατήριο
4. Αποθήκη
5. Αποθήκη ζωοτροφές
6. Αποθήκη λιπάσματα
7. Αποθήκη αποκαλούμενη “καμαράκια”
8. Εκκοκκιστήριο
9. Αποθήκη
10. Αποθήκη αποκαλούμενη και ως “Πολιτικού” (επιχειρηματίας λειτουργία εκκοκκιστηρίων 1975-1983)
11. “Παλιά οριζόντια αποθήκη “ (λιθόκτιστη)
12. “Νέα οριζόντια αποθήκη” (περιέχει παλιές μηχανές - εργαλεία της Τεχνικής Σχολής Παναγιωτόπουλου)
13. Παλιά σποροκαθαριστήρια (σιτάρι & μηδική) αποκαλούμενα ως “τριέρι” (Γερμανοί μηχανικοί από το Trier της Γερμανίας εγκατέστησαν τις σποροκαθαριστικές μηχανές σε αυτό το χώρο / 1970. Όταν η γύρω περιοχή δομήθηκε από κατοικίες η λειτουργία του χώρου αυτού σταμάτησε λόγω αντιδράσεων για την παραγόμενη σκόνη.
14. Αποθήκη
15. Χώρος γραφείων παραχωρημένος στο Κ.Ε.Π.Π.Υ.Ε.Λ. (ΚΕΠΠΥΕΛ - Κέντρο ελέγχου πιστοποίησης πολλαπλασιαστικού υλικού & ελέγχου λιπασμάτων - Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)

3.4 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

Μορφολογικά στοιχεία και παθολογία

Η κατασκευαστική ανάλυση, πέραν της διερεύνησης της δομικής συγκρότησης του συγκροτήματος, περιλαμβάνει και την μελέτη παθολογίας – τρωτότητας, δηλαδή την διερεύνηση των δυνατοτήτων του να επαναλειτουργήσει, παραλαμβάνοντας νέα φορτία και διαφορετική κατανομή δυνάμεων (αποτίμηση ικανότητας για καταπόνηση και επαναλειτουργία). Μετά την αναγνώριση των δομικών συστημάτων, της τεχνολογίας και της συνδεσμολογίας τους, επιχειρούμε μία αξιολόγηση – περιγραφή των κυριότερων στοιχείων και καταγεγραμμένων βλαβών. Η αξιολόγηση αυτή θα μας οδηγήσει στις σωστές δράσεις αποκατάστασης.

Ευρήματα: Παράλληλα με την παραπάνω παρατήρηση, ανάλυση και αξιολόγηση των κτισμάτων - κατασκευών, έρχεται κανείς σε επαφή με στοιχεία εντός και εκτός αυτών που είτε συνθέτουν, είτε υπενθυμίζουν τον ιστορικό χαρακτήρα της χρήσης και της ύπαρξής τους.

Κτίρια με φέροντα οργανισμό οπλισμένου σκυροδέματος (κτήρια προτεινόμενα προς κατεδάφιση)

[Αρ. : 2,3,12, 14,15 (εικόνα 44) / εικόνες: 42,43,46,47 εικόνες παραρτήματος: 7,8,9 & 10]

Όροφου/ Γεωμετρία: Ισόγεια και διώροφα κτίρια ορθογωνικής κάτοψης με πλαισιακά συστήματα υποστυλωμάτων ζυγωμάτων σκυροδέματος και επαναλαμβανόμενα μοτίβα ανοιγμάτων παραθύρων - φεγγιτών.

Υλικά κατασκευής: Κτίρια κατασκευής οπλισμένου σκυροδέματος. Τοιχοποιία από ελαφρά στοιχεία πλήρωσης είτε από οπτόπλινθους είτε από πλίνθους τσιμέντου.

Όσον αφορά τους χώρους αποθήκευσης, η επιστέγαση δημιουργείται από επικλινείς πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος και, όσον αφορά τους λοιπούς χώρους διοίκησης (γραφεία, πρατήριο, γεφυροπλάστιγγα), από δίρυχτες πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος.

Τα δάπεδα είναι κατασκευασμένα από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα με επίστρωση μωσαϊκού.

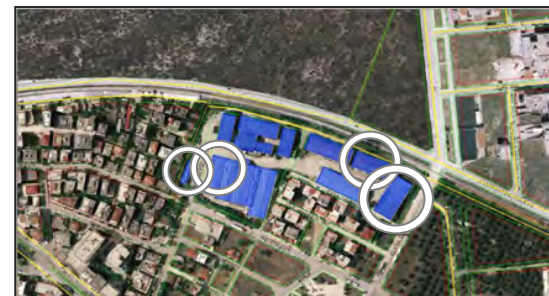
Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένα σε μία φάση κατασκευής.

Επιστέγαση: Οι πλάκες των στεγών καλύπτονται από ρωμαϊκό κεραμίδι.

Παθολογία: Τοπικές αποδιοργανώσεις και δημιουργία αρμών στις ενώσεις των δυο υλικών κατασκευής φέροντος οργανισμού και τοιχοποιίας.

Ευρήματα: Γεφυροπλάστιγγα, Μηχανήματα σχολής Παναγιωτόπουλου, Εξοπλισμός γραφείων

Εικόνες 46 & 47: γεφυροπλάστιγγα / μηχανήματα σχολής Παναγιωτόπουλου [προσωπικό αρχείο]

Μεταλλικά κτίρια – στέγαστρα (κτίρια προτεινόμενα προς κατεδάφιση)

[Αρ. : 4,5,6,13 (εικόνα 44) / εικόνες: 36,37,38,39,40,41,48,49 εικόνες παραρτήματος: 12 & 13]

Όροφου/ Γεωμετρία: Μεγάλου ύψους ισόγειες κατασκευές μεγάλων ανοιγμάτων ορθογωνικής κάτοψης επαναλαμβανόμενης γεωμετρίας.

Υλικά κατασκευής: Κτίρια μικτής κατασκευής από υποστυλώματα, ζυγώματα-δικτυώματα μεταλλικών διατομών διπλού ταυ και γωνιακών. Πληρώσεις εξωτερικών τοιχοποιιών από μεταλλικές διατομές, πλίνθους τσιμέντου, κεραμικούς οπτόπλινθους. Τα δάπεδα είναι κατασκευασμένα από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα.

Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένα έκαστο σε μία φάση κατασκευής.

Επιστέγαση: Οι επιστεγάσεις είναι από κυματοειδείς γαλβανισμένες εν θερμώ λαμαρίνες.

Παθολογία: Τοπικές οξειδώσεις λόγω της απόκλισης της εξωτερικής προστασίας – βαφής και τοπικές καταστροφές αποδιοργανώσεις των συστημάτων πλαγιοεπικάλυψης.

Ευρήματα: Αποθηκευμένα προϊόντα ζωοτροφών και λιπασμάτων. Μηχανήματα φορτοεκφόρτωσης, μεταλλικοί αεραγωγοί και εξαρτήματα μηχανημάτων.

Εικόνες 48 & 49: μεταλλικά κτίρια - στέγαστρα [προσωπικό αρχείο]

Λιθόκτιστο Κτίριο

[Αρ.7 (εικόνα 44) Εικόνες: 25,31,50,51,52,53,54]

Όροφου/ Γεωμετρία: Ισόγειο κτίριο ορθογωνικής κάτοψης με εσωτερικά διαμορφωμένο υπερυψωμένο διάδρομο κυκλοφορίας και προστεγάσματα στις θύρες.

Επαναλαμβανόμενο μοτίβο πεσών και ανοιγμάτων παραθύρων με μεταλλικό δικτύωμα.

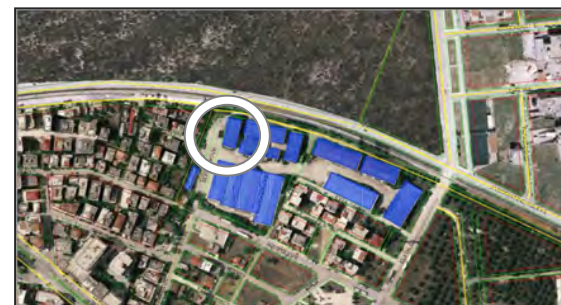
Υλικά κατασκευής: Κτίριο μικτής κατασκευής που αποτελείται από περιμετρική φέρουσα τοιχοποιία αργολιθοδομής και οπλισμένο σκυρόδεμα. Η τοιχοποιία έχει βαθύ αρμολόγημα και οριζόντιο σενάζ στην στέγη της και στον παραπάνω φέροντα οργανισμό εδράζεται πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος. Αυτή εδράζεται ταυτόχρονα σε εσωτερικά πλαίσια που αποτελούνται από υποστυλώματα και ζυγώματα, τα οποία είναι διατεταγμένα παράλληλα στην μικρή πλευρά της κάτοψης του κτιρίου. Τα ζυγώματα εμφανίζουν τοπικές ενισχύσεις στις θέσεις των μεσαίων και ακραίων στηρίξεων (‘μασχάλες’).

Το δάπεδο είναι κατασκευασμένο από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα.

Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένο σε μία φάση κατασκευής με εμφανή κατασκευαστική σειρά αργολιθοδομής - οπλισμένο σκυρόδεμα.

Μεσοπάτωμα – πεζογέφυρα κυκλοφορίας από οπλισμένο σκυρόδεμα στο μεσαίο διαμήκη άξονα του κτιρίου.

Επιστέγαση: Πλάκα - στέγη επικλινής από πλάκες διέριστες οπλισμένου σκυροδέματος παράλληλα διατεταγμένες στα πλαίσια οπλισμένου σκυροδέματος. Περιμετρικά, οι πλάκες δημιουργούν ένα ‘γείσο’ σε πρόβολο έξω από την κάτοψη της

Εικόνες 50 & 51: λιθόκτιστο κτίριο / πεζογέφυρα [προσωπικό αρχείο]

αργολιθοδομής. Φαίνεται ο βαθμός ενανθράκωσης του σκυροδέματος, αποτέλεσμα του χρόνου και της πλημμελούς συντήρησης του σκυροδέματος. Παρόλα αυτά, δεν εμφανίζονται τοπικές οξειδώσεις του σιδηρού οπλισμού του σκυροδέματος, γεγονός που δείχνει τη χρήση μεγάλου πάχους επικάλυψης και επιμελούς κατασκευής.

Μεταγενέστερες επεμβάσεις: Διάνοιξη οπών για την δημιουργία θυρών στις αργολιθοδομές και κατασκευή εσωτερικών δρομικών τοιχοποιιών από διάτρητους οπτόπλινθους χαμηλής αντοχής

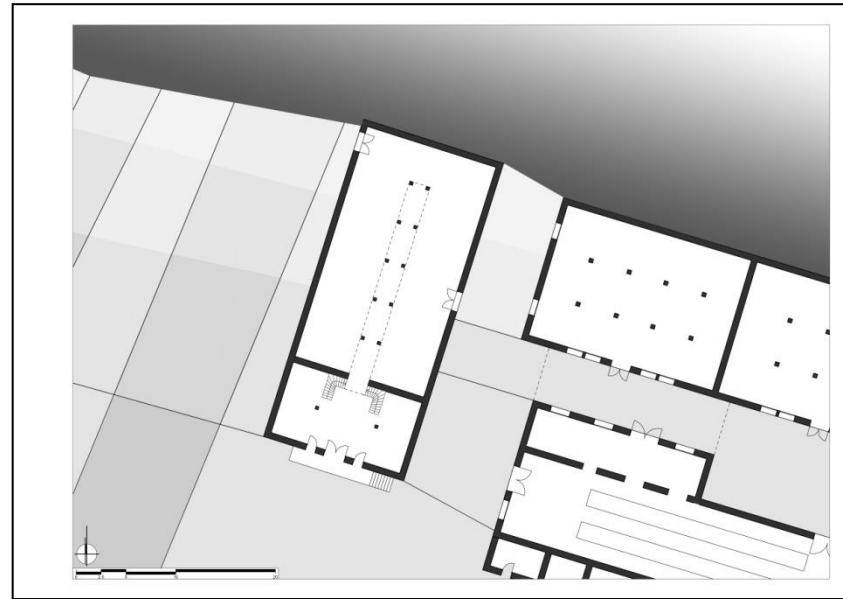
Παθολογία: Η τοιχοποιία σε γενικές γραμμές βρίσκεται σε καλή κατάσταση από θέμα στατικής επάρκειας. Είναι εμφανείς οι κατασκευαστικοί αρμοί που χρησιμοποιήθηκαν. Επίσης παρουσιάζονται στις εσωτερικές τοιχοποιίες τοπικές αποδιοργανώσεις και οριζόντιοι αρμοί. Τα παραπάνω οφείλονται σε οριζόντια ολίσθηση.

Ευρήματα: Πεζογέφυρα κυκλοφορίας από οπλισμένο σκυρόδεμα, μεταλλικός σωλήνας στέγης.

Εικόνα 52: εσωτερική διπλή κλίμακα οπλ. σκυροδέματος [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα 53 : αποτύπωση λιθόκτιστου κτιρίου αρ.7 (ισόγειο)

Εικόνα 54 : αποτύπωση λιθόκτιστου κτιρίου αρ.7 (όροφος)

Λιθόκτιστο Κτίριο

Αρ.8 (εικόνα 44) Εικόνες: 25,26,29,30,55, 56,57,58,59,60,61]

Όροφου/ Γεωμετρία: Ισόγειο κτίριο - κύριος φορέας ορθογωνικής κάτοψης και μεταγενέστερες τμηματικές προσθήκες σε ορθογωνική γεωμετρία κατασκευασμένες σε ανισοσταθμία ύψους.

Επαναλαμβανόμενο μοτίβο πεσών και ανοιγμάτων παραθύρων με μεταλλικό δικτύωμα.

Υλικά κατασκευής: Κτίριο μικτής κατασκευής που αποτελείται από περιμετρική φέρουσα τοιχοποιία αργολιθοδομής και οπλισμένο σκυρόδεμα. Ο κύριος όγκος του αποτελείται από αμφίπλευρα επιχρισμένη αργολιθοδομή. Στον παραπάνω φέροντα οργανισμό εδράζεται πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος.

Το δάπεδο είναι κατασκευασμένο από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα και φέρει διαμήκεις λάγκους κατώπευσης.

Οι εξωτερικές προσθήκες είναι κατασκευασμένες άλλες από συμπαγείς οπτόπλινθους ορθογωνικής – πλακοειδούς γεωμετρίας και από άοπλες πλίνθους τσιμέντου και άλλες από υλικά κατασκευής όμοια του κύριου φορέα.

Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένο σε διάφορες χρονικές φάσεις, ανάλογες με την εκάστοτε προοδευτική χρήση. Αυτό φαίνεται τόσο από τα υλικά κατασκευής, όσο και από τους κατακόρυφους αρμούς αποκόλλησης .

Επιστέγαση: Πλάκα -στέγη επικλινής από πλάκες διέριστες οπλισμένου σκυροδέματος παράλληλα διατεταγμένες . Περιμετρικά οι πλάκες δημιουργούν ένα “γείσο” σε πρόβολο έξω από την κάτοψη της αργολιθοδομής. Φαίνεται ο βαθμός ενανθράκωσης του σκυροδέματος, αποτέλεσμα του χρόνου και της πλημμελούς

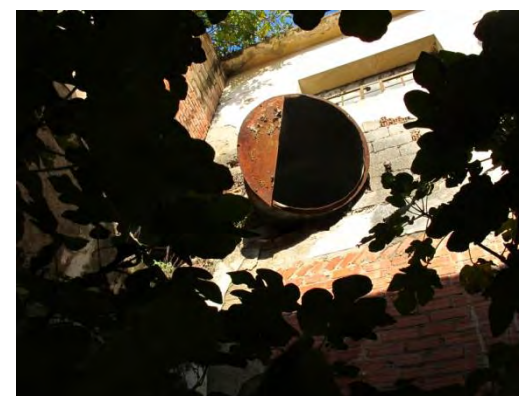
Εικόνες 55,56: ανατολική όψη / στοά
[προσωπικό αρχείο]

συντήρησης του σκυροδέματος. Παρόλα αυτά, δεν εμφανίζονται τοπικές οξειδώσεις του σιδηρού οπλισμού του σκυροδέματος, γεγονός που δείχνει τη χρήση μεγάλου πάχους επικάλυψης και επιμελούς κατασκευής. Εσωτερικά η στέγη είναι επιχρισμένη και καλά διατηρημένη, όμως υπάρχουν ίχνη από οπές.

Μεταγενέστερες επεμβάσεις: Γεωμετρικές προσθήκες, διάνοιξη οπών για την τοποθέτηση μεταλλικών σωλήνων για την δημιουργία αεραγωγών στις αργολιθοδομές . Σφράγιση παραθύρων και θυρών. Σύζευξη με το κτίριο στην βόρεια όψη με δοκούς και πλάκα επιστέγασης από οπλισμένο σκυρόδεμα για την δημιουργία προστασίας των εισόδων (κατά την φορτοεκφόρτωση) από τα βρόχινα ύδατα.

Παθολογία: Οι τοιχοποιίες σε γενικές γραμμές βρίσκονται σε καλή κατάσταση από θέμα στατικής επάρκειας . Είναι εμφανείς οι κατασκευαστικοί αρμοί που χρησιμοποιήθηκαν.

Ευρήματα: Μεταλλικοί σωλήνες – αεραγωγοί, Λάκκοι κατόπτρευσης, Διάφορα μεταλλικά στοιχεία.

Εικόνες 57,58 & 59: λάκκοι κατόπτρευσης / μεταλλικοί αεραγωγοί / αεραγωγός [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα 60: αποτύπωση λιθόκτιστων κτιρίων αρ. 8 & 9 (ισόγειο)

Εικόνα 61 : αποτύπωση λιθόκτιστων κτιρίων αρ. 8 & 9 (όροφος)

Λιθόκτιστο Κτίριο

[Αρ. 9 (εικόνα 44) Εικόνες: 26,32,62,63,64,65]

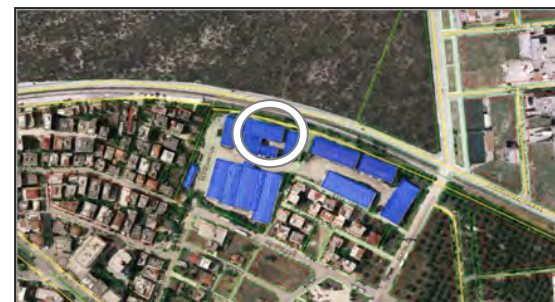
Όροφου/ Γεωμετρία: Διώροφο κτίριο ορθογωνικής κάτοψης με μεσοπάτωμα από πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος.

Επαναλαμβανόμενο μοτίβο πεσών και ανοιγμάτων παραθύρων με μεταλλικό δικτύωμα.

Υλικά κατασκευής: Κτίριο μικτής κατασκευής που αποτελείται από περιμετρική διαζωματική φέρουσα τοιχοποιία αργολιθοδομής και οπλισμένο σκυρόδεμα. Η τοιχοποιία έχει βαθύ αρμολόγημα και οριζόντια επαναλαμβανόμενα καθ' ύψος σενάζ και στην στέγη εδράζεται πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος. Τα δάπεδα είναι κατασκευασμένα από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα. Εσωτερικά υπάρχουν διατεταγμένα σε κάναβο υποστυλώματα τετράγωνης διατομής, πάνω στα οποία εδράζονται η πλάκα του μεσοπατώματος και η πλάκα της στέγης.

Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένο σε μία φάση κατασκευής με εμφανή κατασκευαστική σειρά αργολιθοδομής - οπλισμένο σκυρόδεμα.

Επιστέγαση: Πλάκα - στέγη επικλινή από πλάκες τετραέριστες οπλισμένου σκυροδέματος εδρασμένες σε δοκούς. Στην μικρή κατεύθυνση του κτιρίου δημιουργεί γείσο, ενώ στη μεγάλη δημιουργεί προστέγασμα. Και εδώ φαίνεται ο βαθμός ενανθράκωσης του σκυροδέματος, αποτέλεσμα του χρόνου και της πλημμελούς συντήρησης του σκυροδέματος. Δεν εμφανίζονται τοπικές οξειδώσεις του σιδηρού οπλισμού του σκυροδέματος, γεγονός που δείχνει τη χρήση μεγάλου πάχους επικάλυψης και επιμελούς κατασκευής.

Εικόνα 62: σύζευξη – στοά [προσωπικό αρχείο]

Μεταγενέστερες επεμβάσεις: Στην βόρεια όψη και κάτω από το προστέγασμα δημιουργείται ράμπα φορτοεκφόρτωσης. Σύζευξη με το κτίριο στην νότια όψη με δοκούς και πλάκα επιστέγασης από οπλισμένο σκυρόδεμα για την δημιουργία προστασίας των εισόδων (κατά την φορτοεκφόρτωση) από τα όμβρια ύδατα.

Παθολογία: Η τοιχοποιία και ο σκελετός βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση από θέμα στατικής επάρκειας . Είναι εμφανείς οι κατασκευαστικοί αρμοί που χρησιμοποιήθηκαν.

Ευρήματα: Μεταλλική κλίμακα στην βόρεια όψη.

Εικόνες 63,64 & 65: λιθοδομή / ράμπα φορτοεκφόρτωσης / σκελετός [προσωπικό αρχείο]

Λιθόκτιστο Κτίριο

[Αρ. 10 (εικόνα 44) Εικόνες: 33,66,67,68,69,70,71]

Όροφοι/ Γεωμετρία: Διώροφο κτίριο ορθογωνικής κάτοψης με μεσοπάτωμα από πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος και εξωτερική κλίμακα οπλισμένου σκυροδέματος.

Επαναλαμβανόμενο μοτίβο πεσών και ανοιγμάτων παραθύρων με μεταλλικό δικτύωμα.

Πλατφόρμα φορτοεκφόρτωσης στην βόρεια όψη.

Υλικά κατασκευής: Κτίριο μικτής κατασκευής που αποτελείται από φέρουσα τοιχοποιία αργολιθοδομής και οπλισμένο σκυρόδεμα. Η τοιχοποιία έχει βαθύ αρμολόγημα και οριζόντια σενάζ και στην στέψη εδράζεται πλάκα οπλισμένου σκυροδέματος. Τα δάπεδα είναι κατασκευασμένα από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα. Εσωτερικά υπάρχουν διατεταγμένα σε κάναβο υποστυλώματα τετράγωνης διατομής, πάνω στα οποία εδράζονται η πλάκα του μεσοπατώματος και η πλάκα της στέγης.

Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένο σε μία φάση κατασκευής με εμφανή κατασκευαστική σειρά αργολιθοδομής - οπλισμένο σκυρόδεμα. Μεσοπάτωμα πλάκα από οπλισμένο σκυρόδεμα η οποία εδράζεται πάνω σε πλαίσια.

Επιστέγαση: Πλάκα -στέγη επικλινή από πλάκες διέριστες οπλισμένου σκυροδέματος παράλληλα διατεταγμένες στα πλαίσια οπλισμένου σκυροδέματος. Περιμετρικά οι πλάκες δημιουργούν ένα ‘‘γείσο’’ σε πρόβολο έξω από την κάτοψη της αργολιθοδομής. Φαίνεται ο βαθμός ενανθράκωσης του σκυροδέματος, αποτέλεσμα του χρόνου και της πλημμελούς συντήρησης του σκυροδέματος.

Μεταγενέστερες επεμβάσεις: Προσθήκη ημιυπαίθριου χώρου από σκελετό και οροφή οπλισμένου σκυροδέματος και πλήρωση με πλίνθους τσιμέντου.

Εικόνα 66: ημιυπαίθριος χώρος [προσωπικό αρχείο]

Προσθήκη μεταλλικού προστεγάσματος, πλατφόρμας φορτοεκφόρτωσης με μεταλλικές αντηρίδες. Διάνοιξη οπών στο μεσοπάτωμα για την δημιουργία αγωγών διελεύσεων.

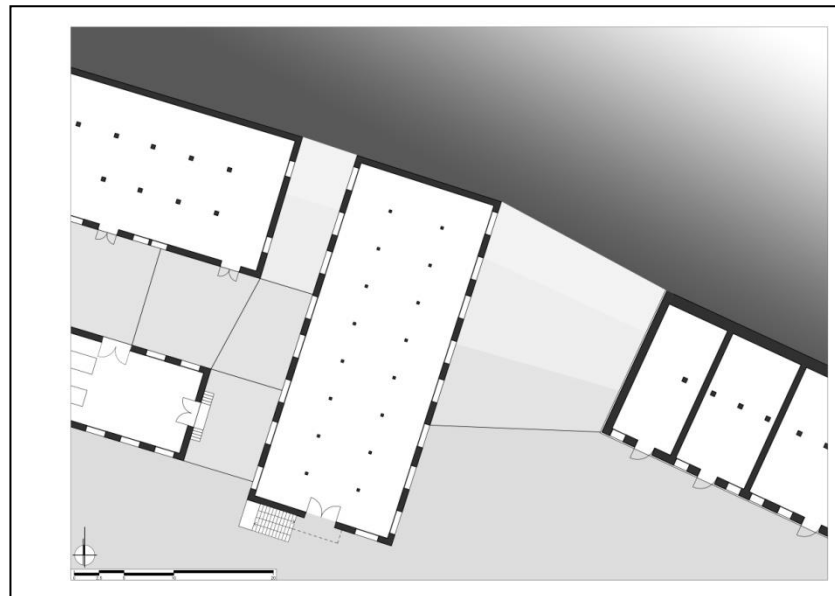
Παθολογία: Η τοιχοποιία σε γενικές γραμμές βρίσκεται σε καλή κατάσταση από θέμα στατικής επάρκειας .

Ευρήματα: Μεταλλικοί ορθογωνικής διατομής σωλήνες αγωγών.

Εικόνες: 67,68 & 69: ανατολική όψη / ράμπα φορτοεκφόρτωσης / σκελετός
[προσωπικό αρχείο]

Εικόνα 70: αποτύπωση λιθόκτιστου κτιρίου αρ. 10 (ισόγειο)

Εικόνα 71 : αποτύπωση λιθόκτιστου κτιρίου αρ. 10 (όροφος)

Λιθόκτιστο Κτίριο

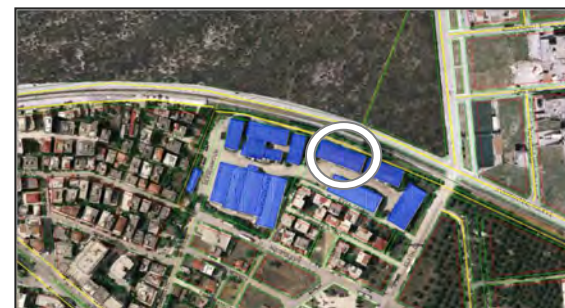
[Αρ. 11 (εικόνα 44) Εικόνες: 27,34,43,72,73,74,75,76,77,78,79]

Όροφου/ Γεωμετρία: Διώροφο κτίριο επιμήκους ορθογωνικής κάτοψης με μεσοπάτωμα και προστεγάσματα τόσο στο ισόγειο όσο και στον πρώτο . Πλατφόρμα φορτοεκφόρτωσης στην βόρεια όψη.

Αξιοσημείωτη γεωμετρική μεγέθυνση της τοιχοποιίας του ισογείου από τη στέγη προς την θεμελίωση. Επαναλαμβανόμενο μοτίβο πεσών και ανοιγμάτων παραθύρων με μεταλλικό δικτύωμα.

Υλικά κατασκευής: Κτίριο μικτής κατασκευής που αποτελείται από περιμετρική φέρουσα τοιχοποιία αργολιθοδομής και οπλισμένο σκυρόδεμα. Τα εσωτερικά χωρίσματα πλήρωσης είναι κατασκευασμένα από αργολιθοδομή επιχρισμένα. Η τοιχοποιία εξωτερικά έχει βαθύ αρμολόγημα και οριζόντιο σενάζ και στον παραπάνω φέροντα οργανισμό εδράζονται πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος του μεσοπατώματος και της στέγης. Αυτή εδράζεται ταυτόχρονα σε εσωτερικά πλαίσια που αποτελούνται από υποστυλώματα και ζυγώματα, τα οποία είναι διατεταγμένα παράλληλα στην μικρή πλευρά της κάτοψης του κτιρίου. Τα ζυγώματα εμφανίζουν τοπικές ενισχύσεις στις θέσεις των μεσαίων και ακραίων στηρίξεων (“μασχάλες”). Τα δάπεδα είναι κατασκευασμένο από αρηγμάτωτο σκυρόδεμα.

Φάσεις κατασκευής: Κατασκευασμένο σε μία φάση κατασκευής με εμφανή κατασκευαστική σειρά αργολιθοδομής - οπλισμένο σκυρόδεμα. Μεσοπάτωμα από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Εικόνες: 72 & 73 : ανατολική όψη / ράμπα φορτοεκφόρτωσης / σκελετός [προσωπικό αρχείο]

Επιστέγαση: Πλάκα - στέγη επικλινής από πλάκες διέριστες οπλισμένου σκυροδέματος παράλληλα διατεταγμένες στα πλαίσια οπλισμένου σκυροδέματος. Περιμετρικά οι πλάκες και τα δοκάρια δημιουργούν ένα “γείσο” σε πρόβολο έξω από την κάτωψη της αργολιθοδομής παράλληλα στις μεγάλες πλευρές του κτιρίου. Φαίνεται ο βαθμός ενανθράκωσης του σκυροδέματος, αποτέλεσμα του χρόνου και της πλημμελούς συντήρησης του σκυροδέματος. Παρόλα αυτά δεν εμφανίζονται τοπικές οξειδώσεις του σιδηρού οπλισμού του σκυροδέματος, γεγονός που δείχνει τη χρήση μεγάλου πάχους επικάλυψης και επιμελούς κατασκευής.

Μεταγενέστερες επεμβάσεις

Δεν παρατηρούνται εμφανείς επεμβάσεις στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου.

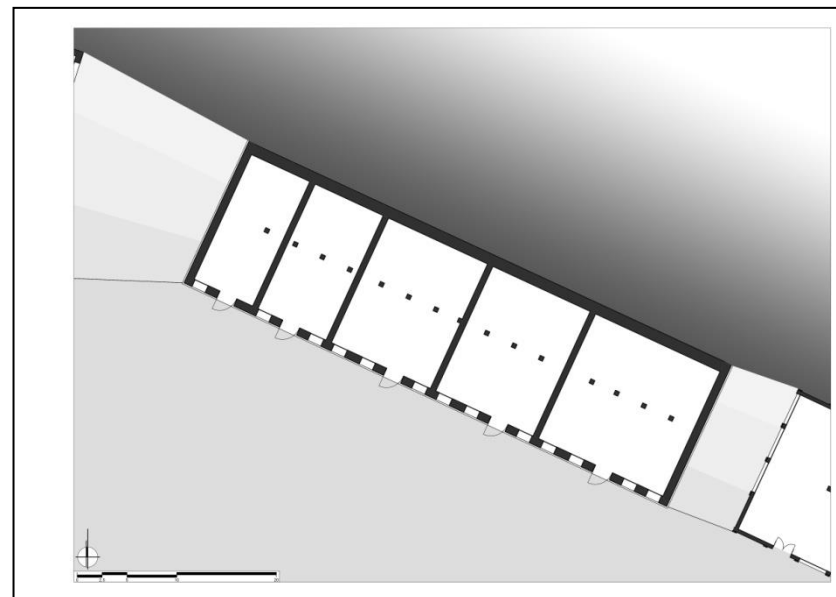
Παθολογία: Η εξωτερική τοιχοποιία σε γενικές γραμμές βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση από θέμα στατικής επάρκειας. Στην εσωτερική εμφανίζονται οριζόντιοι και κατακόρυφοι αρμοί στις περιοχές ένωσης τοιχοποιίας με τα στοιχεία οπλισμένου σκυροδέματος.

Ευρήματα: Μεταλλικές βιβλιοθήκες – ράφια και έγγραφα αρχείου.

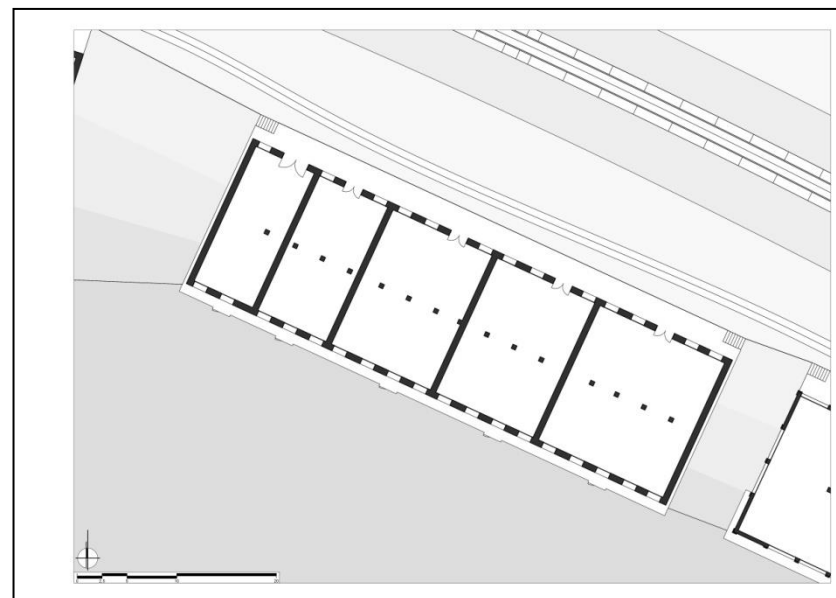
Εικόνες: 74,75,76 & 77 : ένωση τοιχοποιίας - στοιχείων οπλ. σκυρ. / σκελετός / ευρήματα
[προσωπικό αρχείο]

Εικόνα 78: αποτύπωση λιθόκτιστου κτιρίου αρ. 11 (όροφος)

Εικόνα 79: αποτύπωση λιθόκτιστου κτιρίου αρ. 11 (όροφος)

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ

Όπως προαναφέρθηκε (σελ. 30), το συγκρότημα είναι ιδιωτικής ιδιοκτησίας και γίνεται μερική χρήση των κτιρίων που το αποτελούν. Είναι φανερό πως ουδέποτε έγιναν προσπάθειες αξιοποίησης στο σύνολό του, με αποτέλεσμα να δίνει την εικόνα ενός εγκαταλελειμμένου χώρου. Μάλιστα, οι τωρινές χρήσεις (πώληση ζωοτροφών , λιπασμάτων) και η εγκατάλειψη των αποθηκών, σε συνδυασμό με την στάθμευση μεγάλων τροχοφόρων και την μηδαμινή συντήρηση των κτιρίων, τονίζουν έναν τόπο ερήμωσης δημιουργώντας ‘‘κουφάρια’’ κτισμάτων σε ‘‘κενό’’ τόπο.

Όλα τα πρώην βιομηχανικά κτίρια και οι χώροι από τους οποίους απαρτίζονται διατηρούν μία εικόνα εκείνης της εποχής, αλλά πάνω απ’ όλα καταγράφουν το ‘‘βιομηχανικό ασυνείδητο’’ των ελληνικών πόλεων. Σύμφωνα δε με τη Σύμβαση της Γρανάδας, χαρακτηρίζονται ως μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, βιομηχανικά μνημεία που τεκμηριώνουν την οικονομική ιστορία του τόπου και παρέχουν πληροφορίες για τεχνικές παραγωγής και διαδικασίες που σήμερα έχουν εγκαταλειφθεί. Επίσης, με το Ν.3028/2002, πρέπει να προστατευθεί αυτή η κληρονομιά που στην παρούσα περίπτωση είναι βιομηχανική.

Η Σύμβαση της Γρανάδας έχει το συγκριτικό πλεονέκτημα της μεγαλύτερης ακρίβειας και σαφήνειας, σε σχέση με τις προηγούμενες συμβάσεις. Το συγκρότημα Εκκοκκιστήρια Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας συγκροτούν ενδιαφέροντα βιομηχανικά κατάλοιπα μιας σημαντικής οικονομικής δραστηριότητας του νομού μας, με χαρακτηριστική αρχιτεκτονική και σημαντικό μουσειολογικό και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον για τις γενιές του παρόντος και του μέλλοντος. Οι

εγκαταστάσεις τους πρέπει να προστατευθούν και να αξιοποιηθούν με γνώμονα τον ιστορικό και αρχιτεκτονικό τους χαρακτήρα και να αναβιώσουν με σεβασμό τόσο ως κελύφη όσο και ως μηχανολογικός εξοπλισμός.

Είτε λοιπόν περιέλθει το συγκρότημα στο Δήμο με τη διαδικασία της απαλλοτρίωσης είτε όχι, οφείλει ο Δήμος σε συνεργασία με τον ιδιοκτήτη να το αναδείξουν, για να ωφεληθεί τόσο η πόλη όσο και οι ίδιοι. Μία άλλη δυνατότητα που υπάρχει είναι η κήρυξή του ως μνημείο. *[Η κήρυξη των μνημείων γίνεται από τον Υπουργό Πολιτισμού σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν. 3028/2002 και αφορά πολιτιστικά αγαθά μεταγενέστερα του 1830 που έχουν ιδιαίτερη πολεοδομική, κοινωνική, εθνολογική, λαογραφική, τεχνική, βιομηχανική ή εν γένει ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία. Η διατύπωση είναι ευρύτατη και μπορεί να αφορά όχι μόνον κτίρια, αλλά και οικόπεδα και οποιαδήποτε ανθρώπινη ή φυσική κατασκευή. Η κήρυξη του μνημείου γίνεται με εισήγηση του Τμήματος Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία κοινοποιείται στον ιδιοκτήτη].*

Πρωταρχικός στόχος είναι η αξιοποίηση της έκτασης και των αξιόλογων κτισμάτων, η διατήρησή τους και η ανάδειξή τους. Με όλα τα παραπάνω όπλα και με την τεχνογνωσία από τα τόσα παραδείγματα στον ελλαδικό και όχι μόνο χώρο, είναι δυνατόν φορείς και ιδιώτες να καταλήξουν σε στρατηγικό σχέδιο ανάδειξης και προβολής του χώρου. Έτσι, λύσεις θα αποτελούσαν χρηματοδοτήσεις από επιχειρήσεις και κατάλληλα επενδυτικά προγράμματα – δράσεις, ούτως ώστε να υλοποιηθεί το σχέδιο. Η υλοποίηση του έργου θα μπορούσε να γίνει μέσα από χρηματοδοτήσεις του

Δήμου και από τη συμμετοχή σε προγράμματα χρηματοδότησης (ΕΣΠΑ, Jessica, Πράσινο Ταμείο κ.α.)

Θεωρούμε ότι στο συγκρότημα πρέπει να παραμείνει σε ένα μεγάλο ποσοστό του ακέραιο, τουλάχιστον όσον αφορά τα λιθόκτιστα κτισμάτα, τα οποία παρουσιάζουν και κάποιο ενδιαφέρον από άποψη αρχιτεκτονικής, δομής και θέσης. Μετά από μελέτη σχεδιασμού, πρόταση αξιοποίησης και ολοκληρωμένο πλάνο δράσης για την πραγματοποίηση και βιωσιμότητα ενός έργου, που θα οδηγήσει στην διατήρηση του εν λόγω μνημείου αλλά και στην επανάχρηση και ανάδειξή του, προτείνεται τα βήματα που θα ακολουθηθούν να είναι τα εξής:

- Κτιριολογικό πρόγραμμα νέων χρήσεων - Σχεδιαστική πρόταση.
- Εργαλεία εξασφάλισης βιωσιμότητας.
- Προσδιορισμός πλάνου μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων στρατηγικών.

4.1 ΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

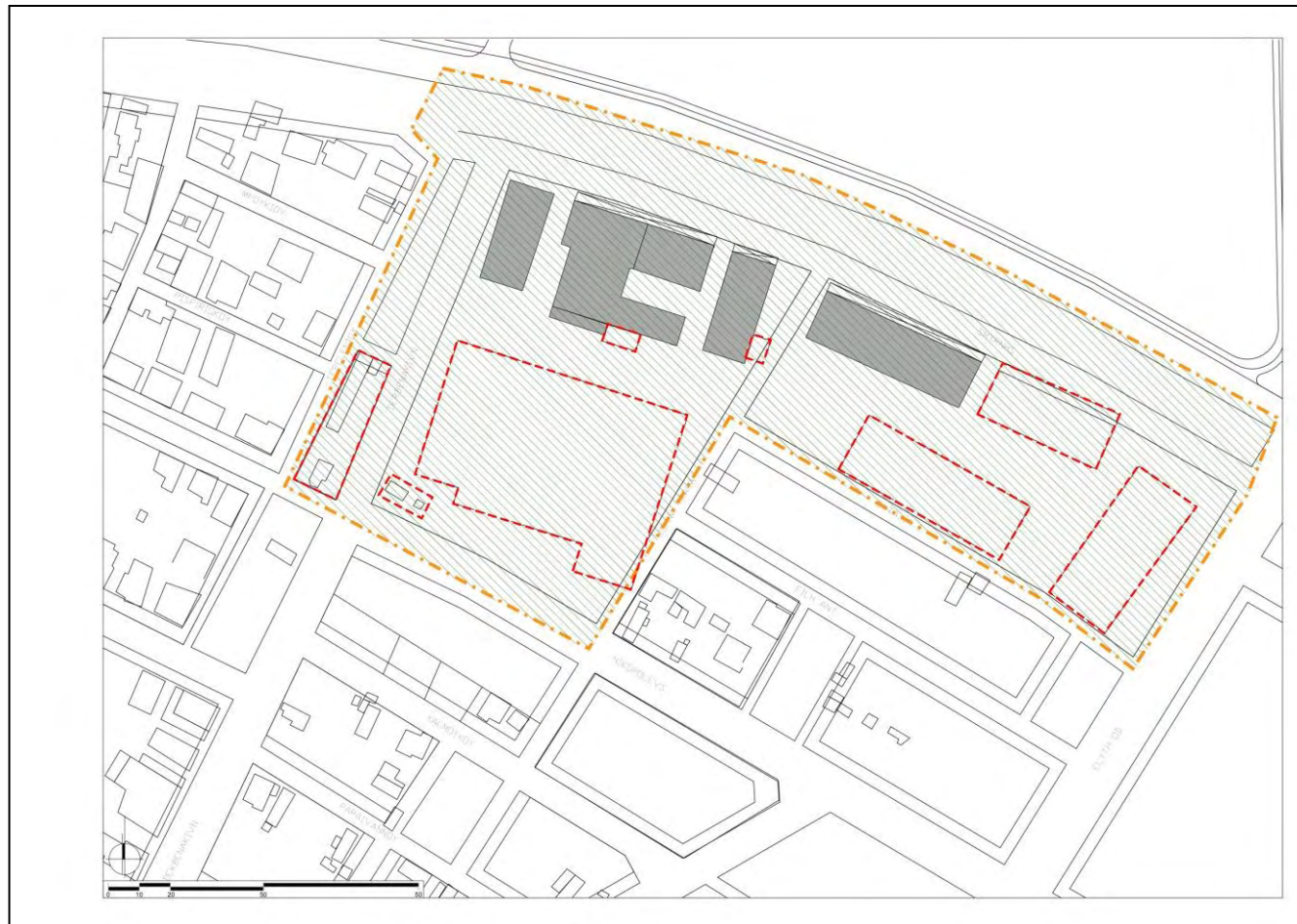
(ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΕΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ & ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ)

Πραγματοποιώντας κανείς ένα μικρό περίπατο, ανάμεσα στα κτίρια του συγκροτήματος, αντιλαμβάνεται το μέγεθος του οικοπέδου και την ποικιλία των κτισμάτων. Τα επίπεδα πάνω στα οποία δομήθηκε το εργοστασιακό συγκρότημα, το πλήθος των κατασκευών και οι μεταξύ τους ελεύθεροι χώροι που καταλήγουν στον εσωτερικό άξονα, ελεύθερο επίσης χώρο, καθώς και το ξύπνημα των αισθήσεων που εμπνέουν τα ψηλά κτίρια και η διαφορετικότητα των υλικών και των χαλασμάτων (πέτρα, σίδηρο, μπετό, σκουριά, σοβάς), προκαλούν την μυστικιστική διάθεση του εξερευνητή (σχεδιαστή) και οδηγούν στην παραγωγή “σκηνικών” ανάμεσα στην φαντασία και στο ρεαλισμό.

Αυτή η πρόθεση ανασχεδιασμού – ανάπλασης σημαίνει αρχικά την αφαίρεση όλων εκείνων που θεωρούμε απαραίτητο να δώσουν την θέση τους σε μία ολοκληρωμένη σχεδιαστική πρόταση (εικόνα: 79).

Έτσι, επιλέγοντας να απομακρύνουμε τα κτίρια της γεφυροπλάστιγγας, εμβαδού 113 τ.μ., της πώλησης προϊόντων και των στεγάστρων, εμβαδού 4.000 τ.μ. περίπου, της αποθήκης “τριέρι”, εμβαδού 1.175 τ.μ., της οριζόντιας αποθήκης, εμβαδού 1.280 τ.μ. (πλησίον της λιθόκτιστης οριζόντιας αποθήκης), και εκείνο που στεγάζει τις υπηρεσίες Κ.Ε.Π.Υ.Ε.Λ., εμβαδού 1.120 τ.μ., δημιουργούμε ένα σύμπλεγμα πέντε εναπομεινάντων λιθόκτιστων κτιρίων (εικόνα: 44, αρ. 7,8,9,10,11), αυτών που θεωρούμε σημαντικής ιστορικής και αισθητικής αξίας. Η αφαίρεση των παραπάνω

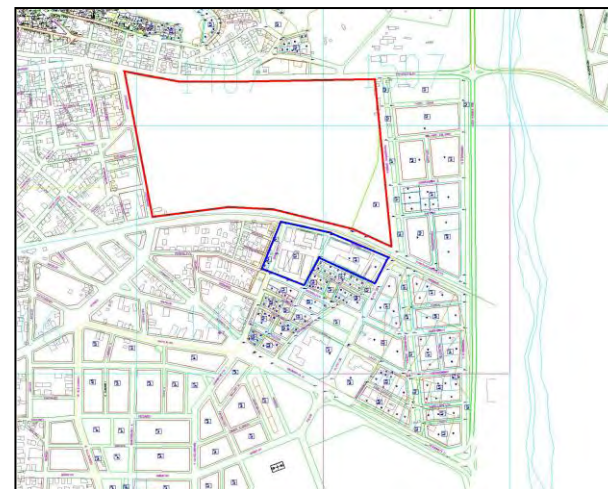
παράγει έναν αίθριο χώρο περιτοιχισμένο βόρεια από τα επιλεχθέντα προς παραμονή λιθόκτιστα κτίρια, νότια και δυτικά του οικοπέδου κατοικίες, και ανατολικά τον κεντρικό οδικό άξονα οδών Παπανδρέου – Οδ. Ελύτη.

Εικόνα 80 : κτίσματα προς απομάκρυνση

Σε αυτόν τον ελεύθερο χώρο φανταζόμαστε νέες κατασκευές τόσο υποδομών όσο και χρήσεων, προκειμένου να ολοκληρωθεί ένα πλήρες σχέδιο ανάπλασης της εξεταζόμενης περιοχής. Η υλοποίηση αυτού του σχεδιασμού πέραν των χρήσεων της γύρω περιοχής, δέχεται επιρροές από το επίσης αναξιποίητο αστικό κενό, αυτό της έκτασης του πρώην στρατοπέδου Τσαλτάκη που προαναφέραμε (σελ. 21,22 & 24). Κατά συνέπεια, θεωρούμε απαραίτητο να αποδώσουμε σε αυτό γενικά (αλλά ρεαλιστικά) κάποιες χρήσεις που ήδη έχουν προταθεί και που θα γειτνιάζουν με το οικοπέδό μας (εικόνα 81), αλλά και νέες που θα ολοκληρώνουν το χώρο “Τσαλτάκη” και που θα μας οδηγήσουν στις προτάσεις μας για ανάδειξη, ανάπλαση και αξιοποίηση του χώρου που εξετάζουμε.

Οι υπάρχουσες προτάσεις αφορούν σε συγκρότημα διοικητικών υπηρεσιών (αναφερόμενο ως “διοικητήριο”) και κτίριο δικαστικού μεγάρου στο νοτιοανατολικό τμήμα του χώρου Τσαλτάκη, έναντι του οικοπέδου μας προς βορρά. Επιπροσθέτως, προτείνουμε την δημιουργία κεντρικού πάρκου με αθλητικές εγκαταστάσεις και χώρους αναψυχής, καθώς και χώρου ημιυπαίθριων εκθέσεων και φεστιβάλ. Ανατολικά, κτίρια γραφείων και βόρεια συγκρότημα αποκατάστασης ατόμων με κινησιακά προβλήματα, κατοικίες - καταστήματα (επί της οδού Παπαποστόλου), κτίριο γραφείων - καταστημάτων εταιρίας τηλεπικοινωνιών και μεσαίου μεγέθους πολυκατάστημα (mall) (εικόνες 82 & 83).

Εικόνα: 81 : γειτνίαση οικοπέδου εκκοκκιστηρίων με αστικό κενό -πρώην στρατόπεδο Τσαλτάκη [απόσπασμα σχεδίου πόλης]

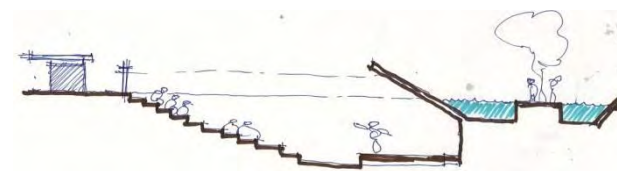
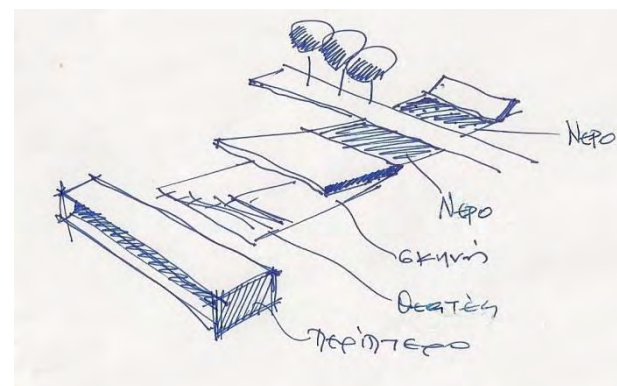
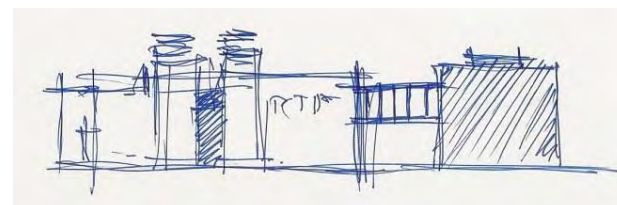
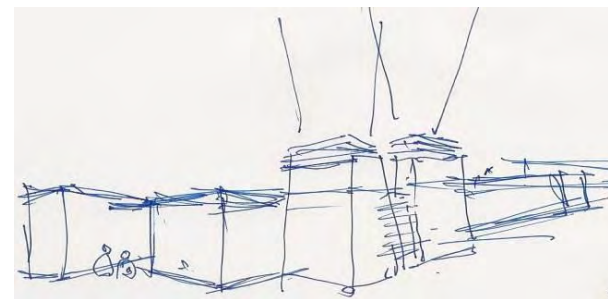

Εικόνες 82 & 83 : γειτνίαση οικοπέδου εκκοκκιστηρίων με αστικό κενό - πρώην στρατοπέδο Τσαλάκη (google earth) / προτεινόμενη διαμόρφωση αστικού κενού Τσαλάκη (σκίτσο)

Τα κτίρια του οικοπέδου μας που έχουμε επιλέξει να απομείνουν, μετά από τις κατάλληλες παρεμβάσεις, αποκτούν νέες χρήσεις που στοχεύουν σε όλες τις ηλικίες, σε όλες τις κοινωνικές τάξεις και μπορούν να κρατήσουν το χώρο ζωντανό στο μεγαλύτερο μέρος της ημέρας. Έτσι το λιθόκτιστο κτίριο αρ. 1 (εικόνες 89,93 & 94) προορίζεται για την δημιουργία χώρου εστίασης κοινού (bakery, μπαρ - εστιατόριο). Το λιθόκτιστο κτίριο αρ. 2 (εικόνες 84,85,89,95 & 96) προορίζεται για την δημιουργία πολυχώρου εκδηλώσεων (μουσική και θεατρική σκηνή - διαλέξεις - προβολές) με υποδοχή και βοηθητικούς χώρους. Τα κτίσματα αρ. 3 και 4 (εικόνες 89,95,96,97 & 98) θα παρέχουν χώρους εκθέσεων μόνιμων και περιοδικών, αλλά και τμήμα ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης και χρήσεων διαδικτύου. Τέλος η λιθόκτιστη οριζόντια πρώην αποθήκη – κτίριο 5 (εικόνες 88,99,100,115,116,117 & 118) θα παρέχει χώρους δημιουργικότητας και δραστηριοτήτων για τα παιδιά.

Στο εξωτερικό χώρο προτείνεται η κατασκευή αμφιθεάτρου για θεατρικές και μουσικές παραστάσεις (εικόνες 86,87 & 89), καθώς και η διαμόρφωση χώρων πρασίνου και περιπάτου. Επίσης, προβλέπεται η διαμόρφωση υπόγειων και υπέργειων χώρων στάθμευσης οχημάτων, περιπτέρου - καταστημάτων λιανικής πώλησης ή αναμνηστικών ειδών (εικόνες 86,89 & 90).

Στο ίδιο πλαίσιο γενικών προτάσεων (σελ. 65,66) για την ολοκλήρωση και ανάδειξη των δυο αστικών κενών και ιδιαίτερα αυτού που μελετάμε προς αξιοποίηση, προτείνουμε, μετά την αφαίρεση του κτίσματος στέγασης Κ.Ε.Π.Υ.Ε.Λ. (εικόνα 42, εικόνα: 44 αρ. 14,15) και της γειτονικής του οριζόντιας αποθήκης (εικόνα 44 αρ.12, παράρτημα εικόνα: 11), την ανέγερση τριώροφου κτιρίου στο βορειοανατολικό τμήμα

Εικόνες από πάνω προς τα κάτω 84,85,86,87: σκίτσα ιδεών

του οικοπέδου μας που θα παραχωρηθεί εκ νέου στο Κ.Ε.Π.Υ.Ε.Λ. και γενικότερα για χρήση και εκμετάλλευση (ανταποδοτικά) στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης συνολικού εμβαδού 3.554 τ.μ. περίπου (εικόνα 89, κτίριο 6).

Επιπλέον προτείνονται διαβάσεις πεζών και στάση τρένου (γραμμής Λιανοκλάδι – Στυλίδα) στην βόρεια πλευρά του συγκροτήματος επί της οδού Κωνσταντινουπόλεως, για την μετακίνηση των πολιτών και την εύκολη και άμεση πρόσβαση στον προς ανάδειξη τόπο (εικόνες 82,83,88,89,108,109,110,119 & 120).

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν το πρόγραμμα χρήσεων που θα αποδοθούν στα κτίρια καθώς και του διαμορφωμένου εξωτερικού χώρου, συνολικού εμβαδού: 27.820 τ.μ. περίπου.

Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται οι προτεινόμενες χρήσεις προς αξιοποίηση των εναπομεινάντων κελυφών, του ελεύθερου περιβάλλοντος χώρου, καθώς και της πρότασης ανέγερσης νέου κτιρίου ιδιοκτησίας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Εικόνα 88: σκίτσο ιδέας

Κτιριολογικό πρόγραμμα συγκροτήματος				
χώρος	επίπεδο	προτεινόμενη χρήση	παρατηρήσεις	Εμβαδόν σε τμ
κτίριο 1	ισόγειο	αρτοποιείο, καφέ, μπαρ, εστιατόριο (υποδοχή, χώρος πώλησης παρασκευασμάτων, παρασκευαστήριο, βοηθητικοί χώροι, αίθριοι χώροι κλπ.)	λειτουργία σε 24 ^η βάση (επισκέπτες – προσωπικό, φορτοεκφορτώσεις πρώτων υλών κλπ.) αυξάνοντας την “κίνηση” στην περιοχή. Πόλος έλξης από τις χρήσεις του γειτονικού προτεινόμενου προς διαμόρφωση χώρου (δικαστικό μέγαρο, γραφεία κλπ.), αλλά και του χώρου	583

			υποδοχής των τμημάτων εκθέσεων και αίθουσας εκδηλώσεων στα γειτονικά λιθόκτιστα κτίρια	
κτίριο 1	όροφος	καφέ, μπαρ, εστιατόριο, (αναμονή, εξώστες, παρασκευαστήριο, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	χώρος αναψυχής με λειτουργία συνοδευτική του χώρου υποδοχής των τμημάτων εκθέσεων και αίθουσας εκδηλώσεων στα γειτονικά λιθόκτιστα κτίρια	462
κτίριο 2	ισόγειο	αίθουσα εκδηλώσεων – διαλέξεων, (υποδοχή, γραφεία, καμαρίνια, βοηθητικοί χώροι, αποθήκες κλπ.)	αίθουσα εκδηλώσεων (προβολές, διαλέξεις, μουσική σκηνή, παρουσιάσεις, θεατρικές παραστάσεις κλπ.), χώροι ηθοποιών, εκτελεστών παραστάσεων, φορτοεκφόρτωση και αποθήκευση σκηνικών, ιματιοθήκη, γραφεία, πωλητήρια-πληροφορίες κλπ.	850
κτίριο 2	όροφος	διάζωμα αίθουσας εκδηλώσεων – διαλέξεων / αμφιθέατρο, (έλεγχος ήχου και φωτός, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	η αίθουσα 230 συνολικών θέσεων καθήμενων αποτελείται από κεντρική σκηνή με αμφότερα κεκλιμένα επίπεδα καθισμάτων / έχει την δυνατότητα να χωρίζεται με κινούμενο διαχωριστικό τοίχο σε δύο μικρότερες αίθουσες – σκηνές ανάλογα τα προγράμματα εκτέλεσης παραστάσεων - εκδηλώσεων	120
κτίριο 3	ισόγειο	εκθέσεις φωτογραφίας, (υποδοχή, εισιτήρια, ιματιοθήκη, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	ειδικά διαμορφωμένοι χώροι (stands, πάνελ) για έκθεση φωτογραφίας	695
κτίριο 3	όροφος	εκθέσεις μοντέρνας τέχνης, (βοηθητικοί χώροι, σύζευξη κτιρίων /	ειδικά διαμορφωμένοι χώροι (stands, πάνελ) για έκθεση μοντέρνας τέχνης / επικοινωνία με το	598

		γέφυρες κλπ.)	κτίριο 4	
κτίριο 4	ισόγειο	ηλεκτρονική βιβλιοθήκη & δραστηριότητες διαδικτύου, (γραφεία, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	βιβλιοθήκη, υπολογιστές, πάγκοι εργασίας – μουσική, ενημέρωση, ψυχαγωγία κλπ.	563
κτίριο 4	όροφος	περιοδικές εκθέσεις, (βοηθητικοί χώροι, σύζευξη κτιρίων / γέφυρες κλπ.)	χώρος περιοδικής έκθεσης με επικοινωνία με το κτίριο 3 (έκθεση μοντέρνας τέχνης) και κτίριο 2 αμφιθέατρο προκειμένου να παρουσιάζεται θέμα σχετικό με αυτή που θα φιλοξενείται στο χώρο	350
κτίριο 5	ισόγειο	δραστηριότητες για παιδιά , (υποδοχή, γραφεία, ματιοθήκη, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	κατασκευές Lego, ζωγραφική, χειροτεχνίες, αφήγηση παραμυθιών, μικρές προβολές	866
κτίριο 5	όροφος	αναμονή - επιτήρηση από γονείς & συνοδούς / παιδότοπος (καφέ, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	παιχνίδια και σύνδεση με τους χώρους ισογείου / παράλληλη επιτήρηση από τους συνοδούς των παιδιών / ο χώρος μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά των χρήσεων του γειτονικού προτεινόμενου προς διαμόρφωση χώρου (δικαστικό μέγαρο, γραφεία, στάση τρένου κλπ.)	527
κτίριο 6	ισόγειο	υπηρεσίες Κ.Ε.Π.Υ.Ε.Λ. και γραφεία εκμετάλλευσης Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, βοηθητικοί χώροι	κτίριο ιδιοκτησίας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για στέγαση υπηρεσιών του	911
κτίριο 6	όροφοι	γραφεία εκμετάλλευσης Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, βοηθητικοί χώροι	κτίριο ιδιοκτησίας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης για στέγαση υπηρεσιών του ή εκμετάλλευση όπως διαμόρφωσή του σε ξενώνα βραχείας ενοικίασης	2.643

Αμφιθέατρο εξωτερικού χώρου	ισόγειο - υπόγειο	μουσικές & θεατρικές παραστάσεις – αμφιθέατρο, (σκηνή, βοηθητικοί χώροι, επικοινωνία με υπόγεια στάθμευση κλπ.)	ανοιχτό αμφιθέατρο για θερινές παραστάσεις προσανατολισμένο στο συγκρότημα λιθόκτιστων κτιρίων και στο Κάστρο Λαμίας	650
περίπτερο	ισόγειο	μικρό κατάστημα λιανικής πώλησης, (αναμνηστικά, πώληση εισιτηρίων, βοηθητικοί χώροι κλπ.)	κατάστημα με λειτουργία σε 24 ^η βάση, διατηρώντας έτσι την κίνηση στο συγκεκριμένο σημείο – γειτονιά σε συνοδευτική λειτουργία με τον υπόγειο χώρο στάθμευσης	113
υπόγεια στάθμευση	υπόγειο	υπόγειες θέσεις στάθμευσης οχημάτων	100 θέσεις στάθμευσης οχημάτων ράμπες, κλιμακοστάσια, ανελκυστήρες, βοηθητικοί χώροι κλπ.	3.835

Σ

Στα σχέδια που ακολουθούν απεικονίζεται η λειτουργικότητα των προαναφερθέντων χώρων, προκειμένου να αντιληφθούμε τις δυνατότητες που έχουμε στο όραμα της γέννησης ενός νέου τόπου μέσα από εγκαταλελειμμένα κελύφη.

Εικόνα: 89

κάτοψη συγκροτήματος – τελική διαμόρφωση

- 1. αρτοποιείο, καφέ, μπαρ, εστιατόριο
- 2. θεατρικές & μουσικές παραστάσεις-διαλέξεις
- 3. εκθεσιακός χώρος
- 4. εκθεσιακός χώρος / δραστηριότητες διαδικτύου
- 5. χώρος δημιουργικής απασχόλησης παιδιών
- 6. Κ.Ε.Π.Υ.Ε.Λ. νέο κτίριο
- 7. αμφιθέατρο
- 8. περίπτερο – εισιτήρια
- 9. υδάτινο στοιχείο με πασαρέλα
- 10. εισόδος – έξοδος οχημάτων
- 11. κλιμακοστάσιο υπόγειου χώρου στάθμευσης
- 12. στάθμευση οχημάτων
- 13. στάθμευση λεωφορείων
- 14. πλατφόρμα στάσης τραίνου / ειδικά βαγόνια συγκροτήματος

Εικόνα: 90

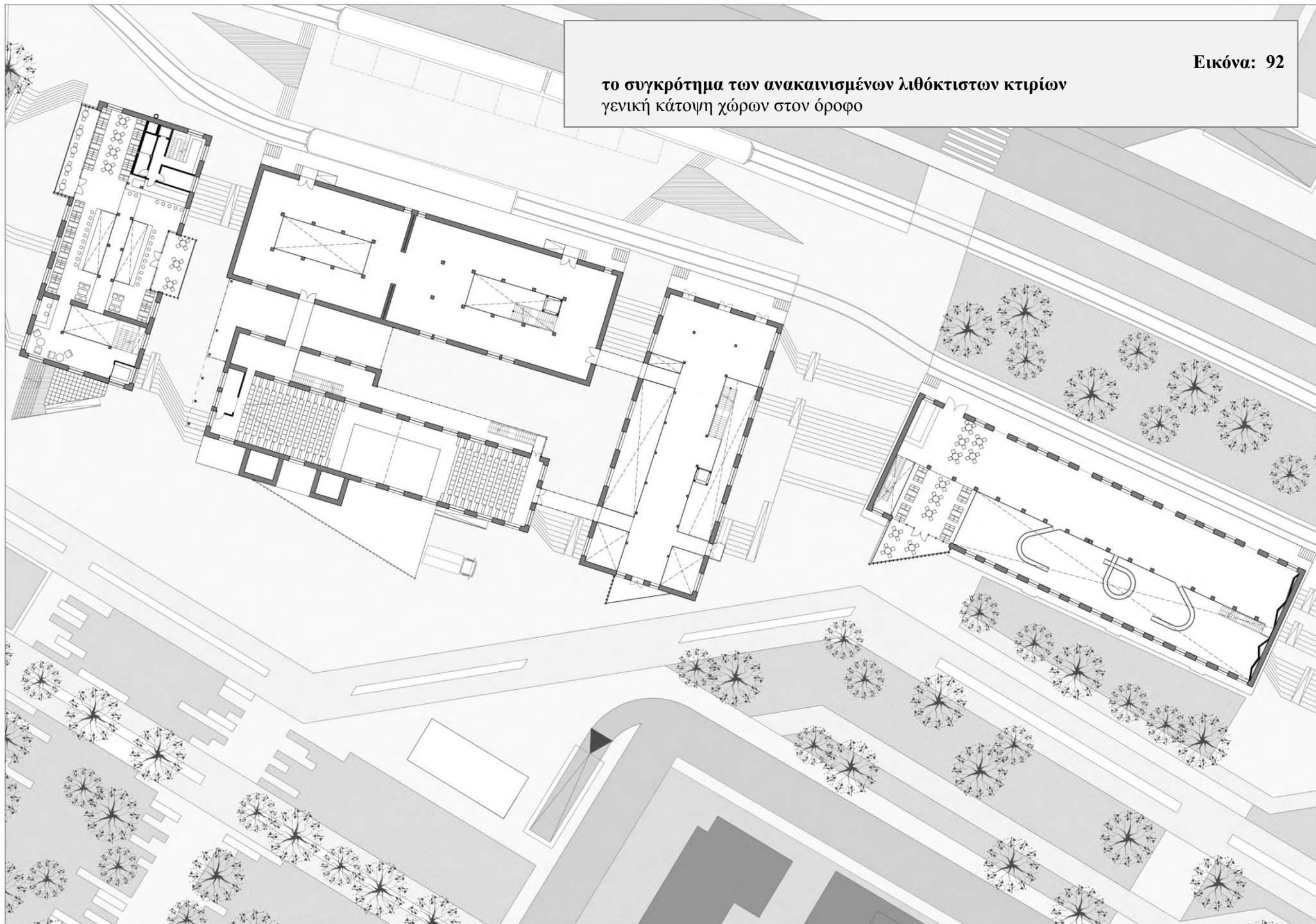
υπόγειος χώρος στάθμευσης

- 1.είσοδοι – έξοδος οχημάτων 2. θέσεις υπόγειας στάθμευσης 3.βοηθητικοί χώροι
4.κλιμακοστάσιο 5.τεχνική σκηνής

το συγκρότημα των ανακαινισμένων λιθόκτιστων κτιρίων
γενική κάτοψη ισογείων χώρων

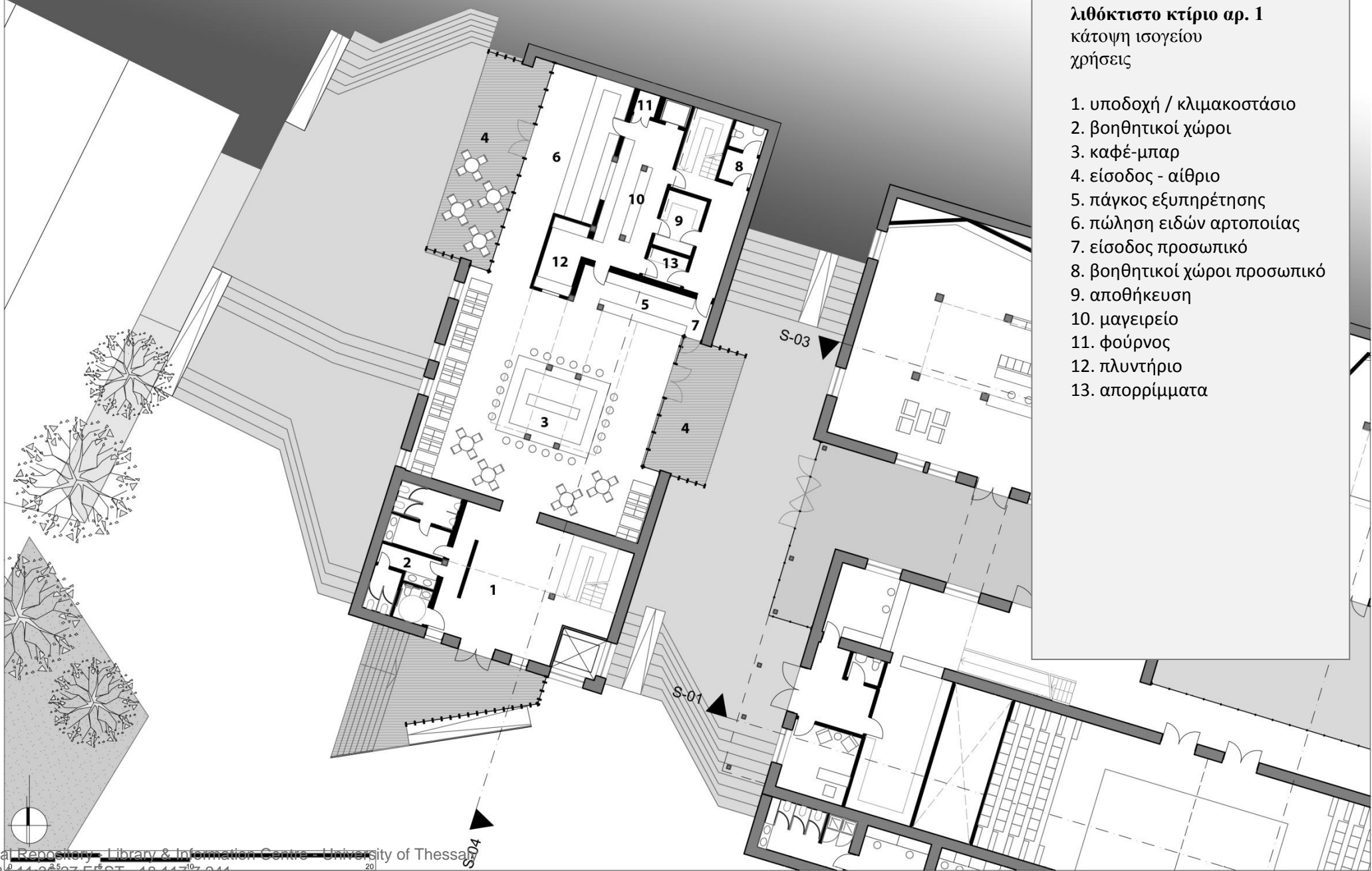

το συγκρότημα των ανακαινισμένων λιθόκτιστων κτιρίων
γενική κάτοψη χώρων στον όροφο

λιθόκτιστο κτίριο αρ. 1
κάτοψη ισογείου
χρήσεις

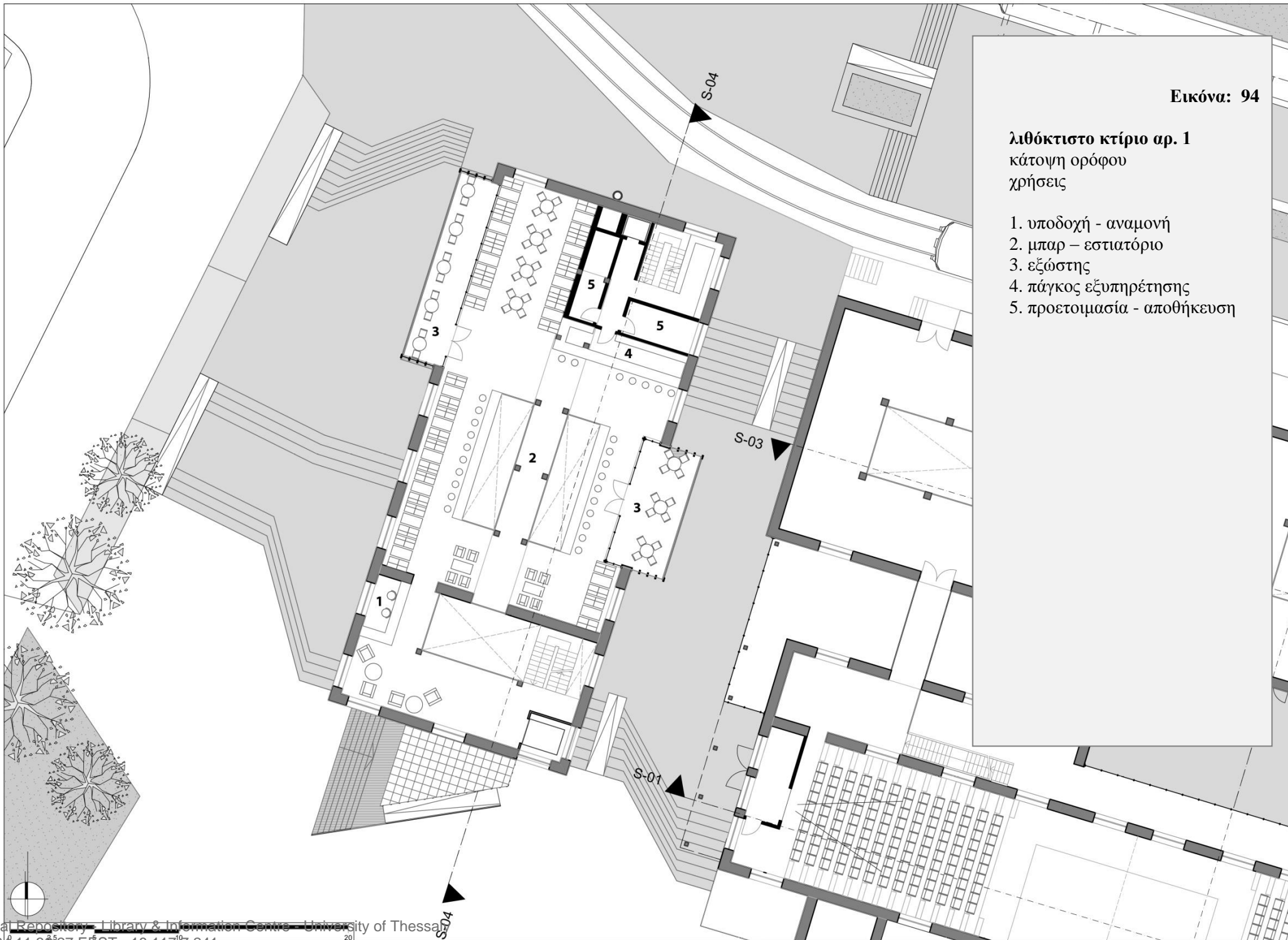
1. υποδοχή / κλιμακοστάσιο
2. βοηθητικοί χώροι
3. καφέ-μπαρ
4. είσοδος - αίθριο
5. πάγκος εξυπηρέτησης
6. πώληση ειδών αρτοποιίας
7. είσοδος προσωπικό
8. βοηθητικοί χώροι προσωπικό
9. αποθήκευση
10. μαγειρείο
11. φούρνος
12. πλυντήριο
13. απορρίμματα

Εικόνα: 94

λιθόκτιστο κτίριο αρ. 1
κάτοψη ορόφου
χρήσεις

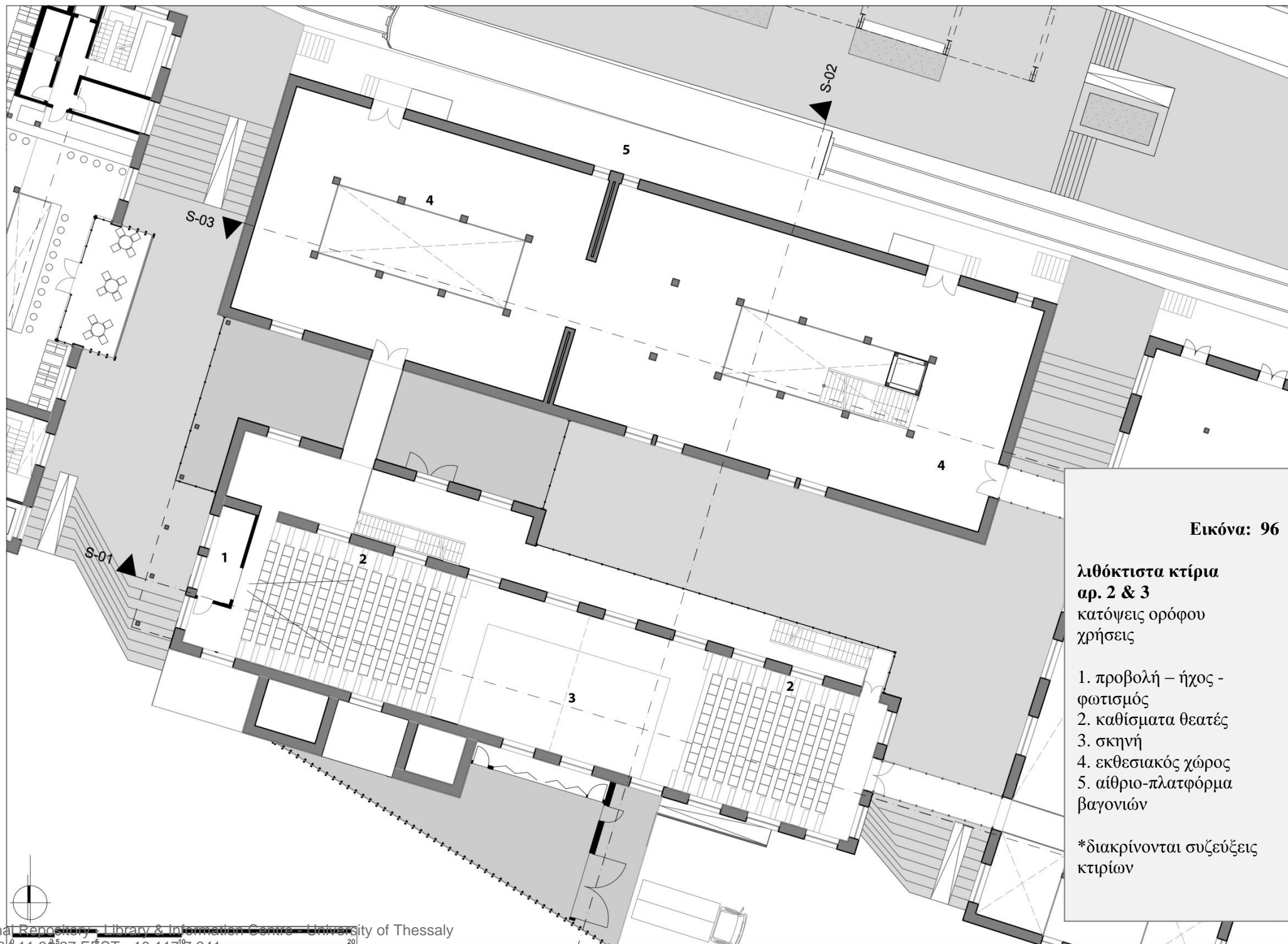
1. υποδοχή - αναμονή
2. μπαρ - εστιατόριο
3. εξώστης
4. πάγκος εξυπηρέτησης
5. προετοιμασία - αποθήκευση

λιθόκτιστα κτίρια
αρ. 2 & 3
κατόψεις ισογείου
χρήσεις

1. κεντρική είσοδος
2. είσοδος προσωπικό
3. υποδοχή - αναμονή
4. εισιτήρια - πρόγραμμα
5. γραφείο
6. ιματιοθήκη
7. φορτοεκφόρτωση
8. καμαρίνια
9. σκηνή
10. βοηθητικοί χώροι
11. υποδοχή- ιματιοθήκη
12. αναμονή
13. εκθεσιακός χώρος

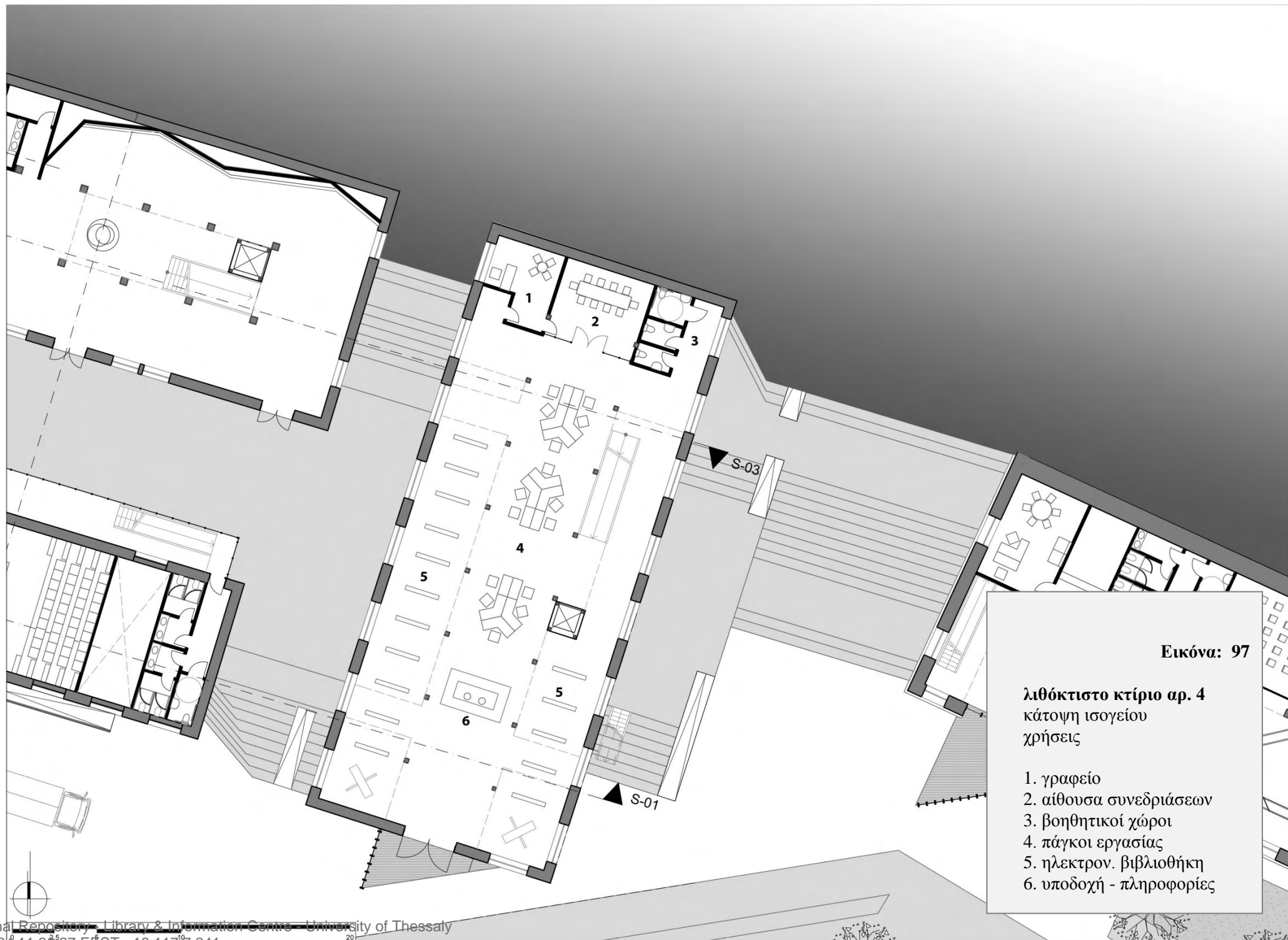

Εικόνα: 96

**λιθόκτιστα κτίρια
αρ. 2 & 3**
κατόψεις ορόφου
χρήσεις

1. προβολή – ήχος - φωτισμός
2. καθίσματα θεατές
3. σκηνή
4. εκθεσιακός χώρος
5. αίθριο-πλατφόρμα βαγονιών

*διακρίνονται συζεύξεις κτιρίων

Εικόνα: 97

λιθόκτιστο κτίριο αρ. 4
κάτοψη ισογείου
χρήσεις

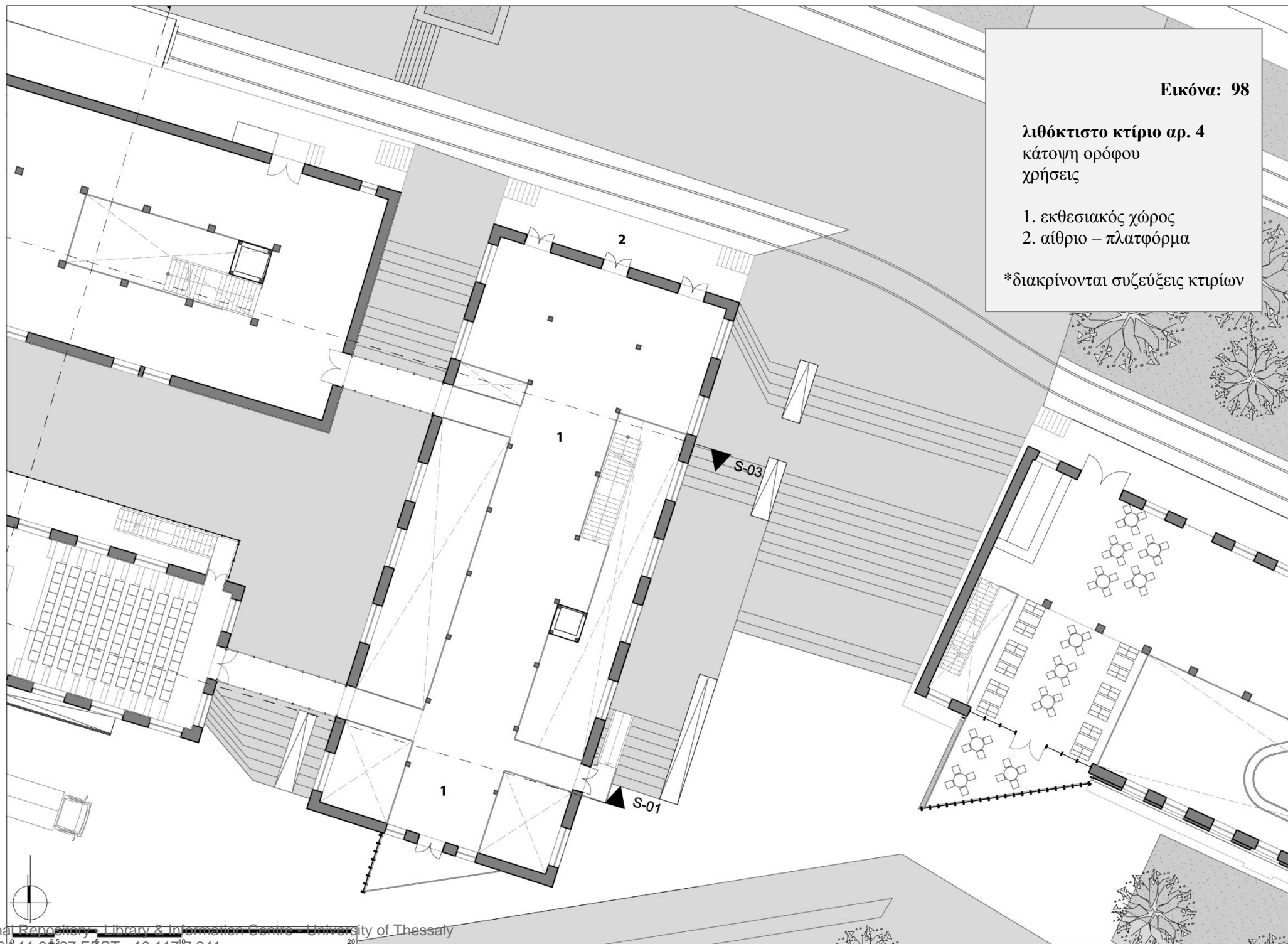
1. γραφείο
2. αίθουσα συνεδριάσεων
3. βοηθητικοί χώροι
4. πάγκοι εργασίας
5. ηλεκτρον. βιβλιοθήκη
6. υποδοχή - πληροφορίες

Εικόνα: 98

λιθόκτιστο κτίριο αρ. 4
κάτοψη ορόφου
χρήσεις

1. εκθεσιακός χώρος
2. αίθριο – πλατφόρμα

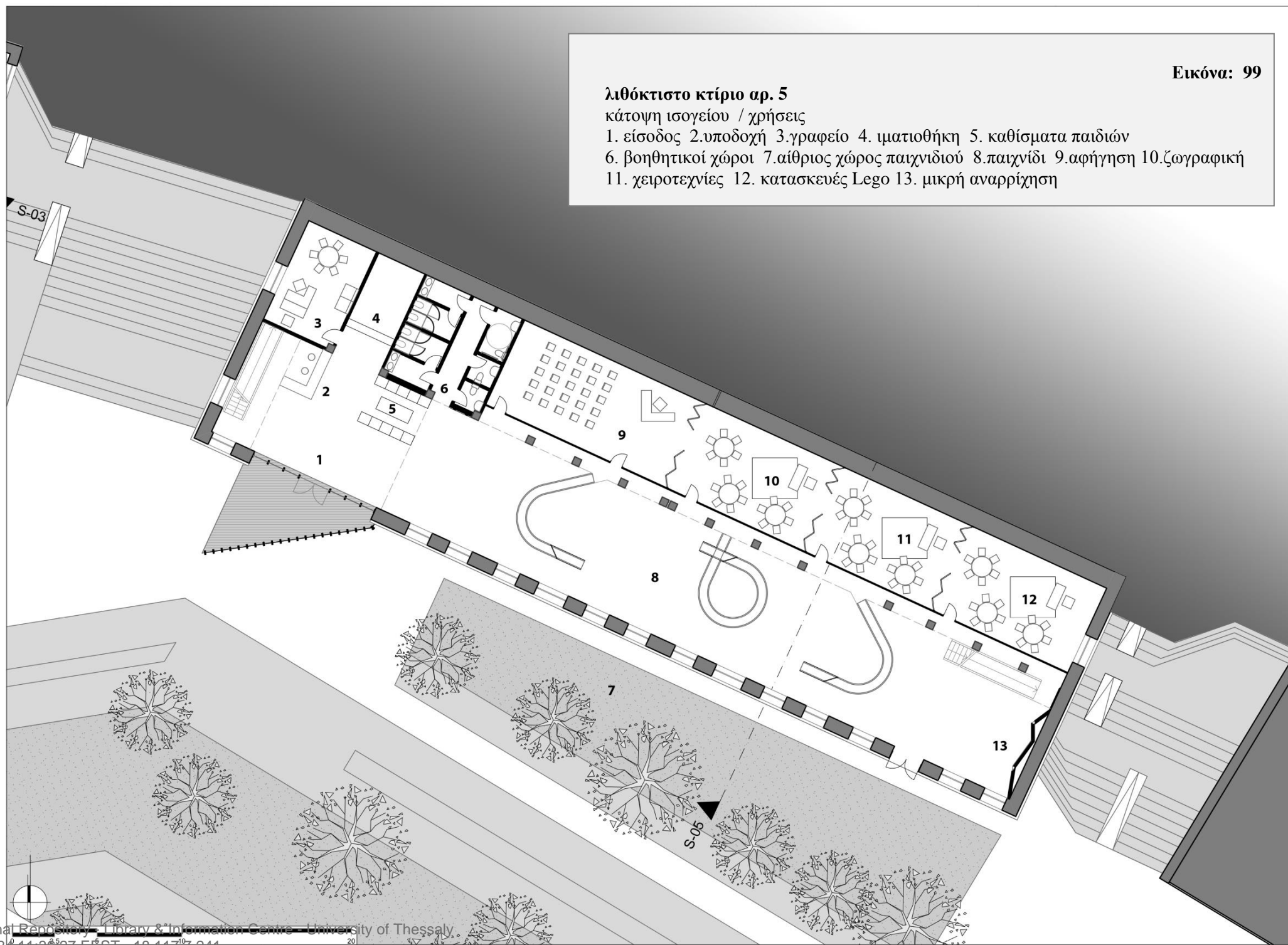
*διακρίνονται συζεύξεις κτιρίων

λιθόκτιστο κτίριο αρ. 5

κάτοψη ισογείου / χρήσεις

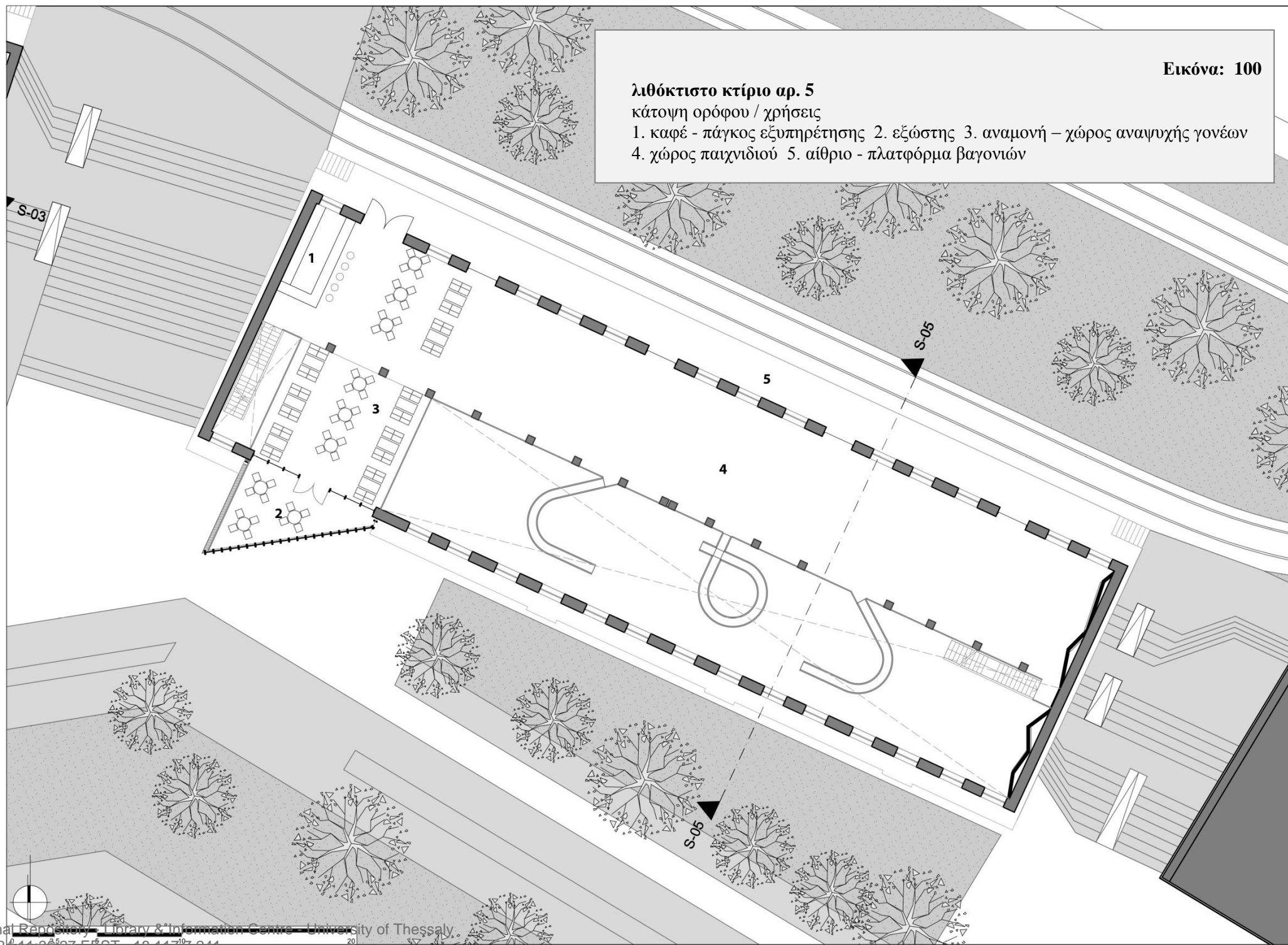
1. είσοδος
2. υποδοχή
3. γραφείο
4. ματιοθήκη
5. καθίσματα παιδιών
6. βοηθητικοί χώροι
7. αίθριος χώρος παιχνιδιού
8. παιχνίδι
9. αφήγηση
10. ζωγραφική
11. χειροτεχνίες
12. κατασκευές Lego
13. μικρή αναρρίχηση

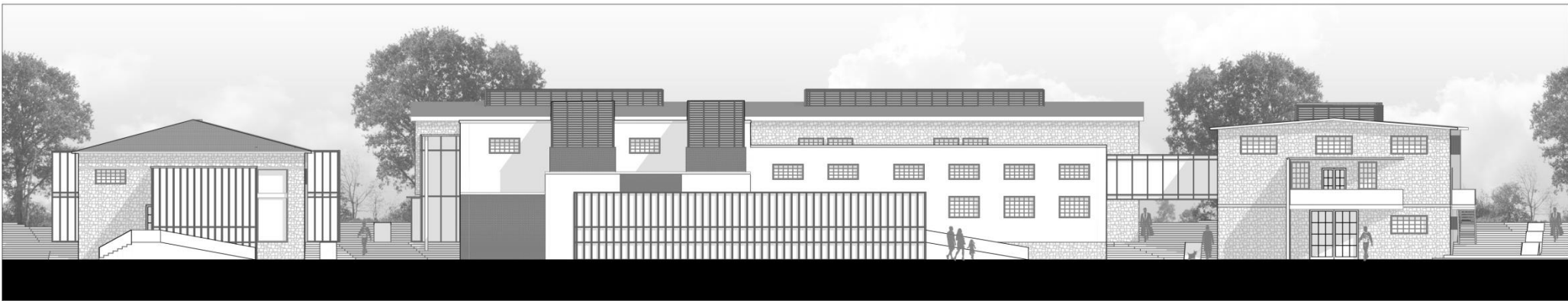

λιθόκτιστο κτίριο αρ. 5

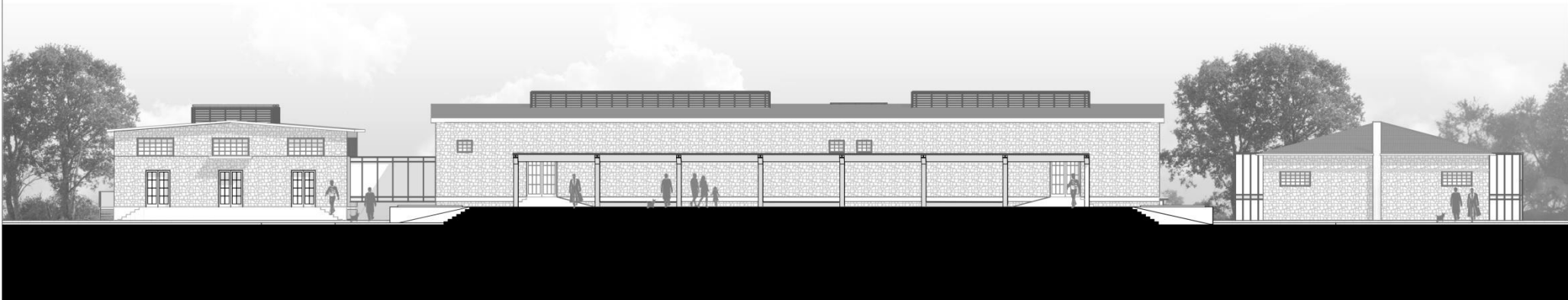
κάτοψη ορόφου / χρήσεις

1. καφέ - πάγκος εξυπηρέτησης
2. εξώστης
3. αναμονή - χώρος αναψυχής γονέων
4. χώρος παιχνιδιού
5. αίθριο - πλατφόρμα βαγονιών

Εικόνα: 101: νότια όψη κτιρίων 1,2 & 4 (από αριστερά)

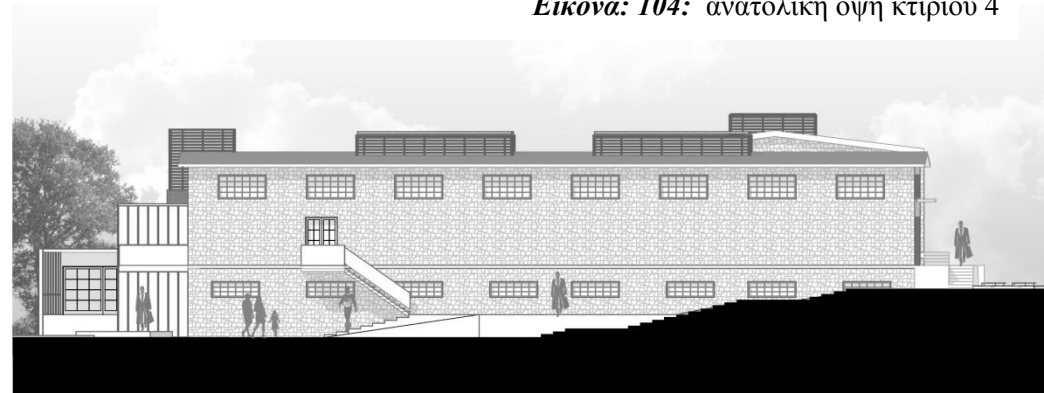

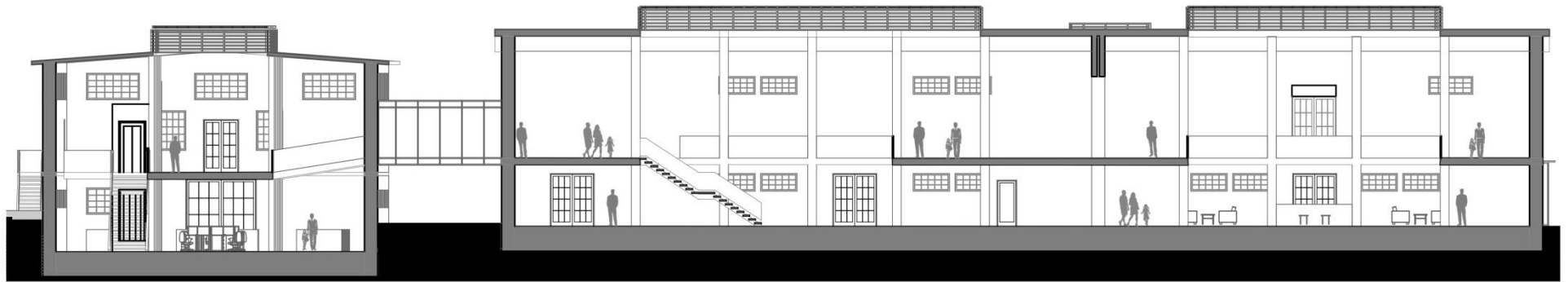
Εικόνα: 102: βόρεια όψη κτιρίων 4,3 & 1 (από αριστερά)

Εικόνα: 103: δυτική όψη κτιρίου 1

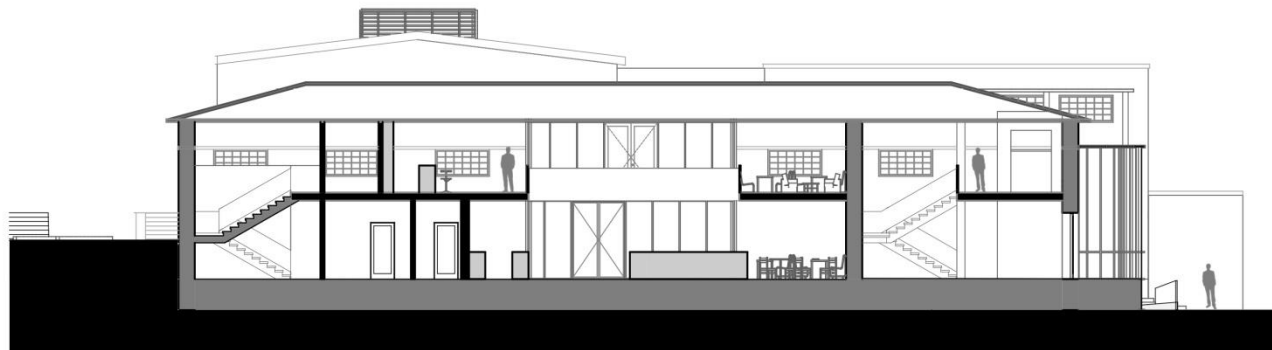
Εικόνα: 104: ανατολική όψη κτιρίου 4

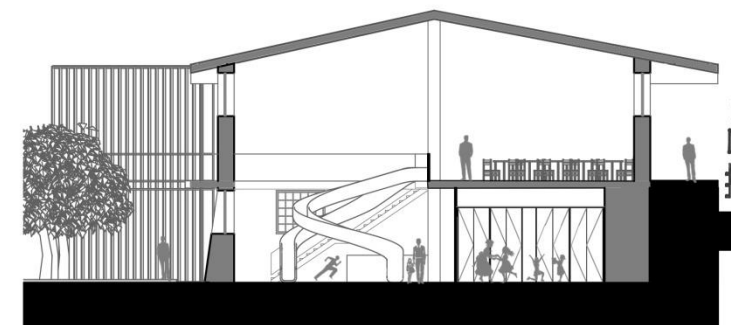

S-03

Εικόνα: 105: τομή κτιρίων 4 & 3 (από αριστερά)

Εικόνα: 106 : τομή κτιρίου 1

Εικόνα: 107 : τομή κτιρίου 5

Εικόνα: 108: προοπτικό συγκροτήματος (άποψη από ψηλά)

Εικόνα: 109: προοπτικό συγκροτήματος (άποψη από νοτιοδυτικά)

Εικόνα: 110: προοπτικό συγκροτήματος (άποψη από βορειοανατολικά)

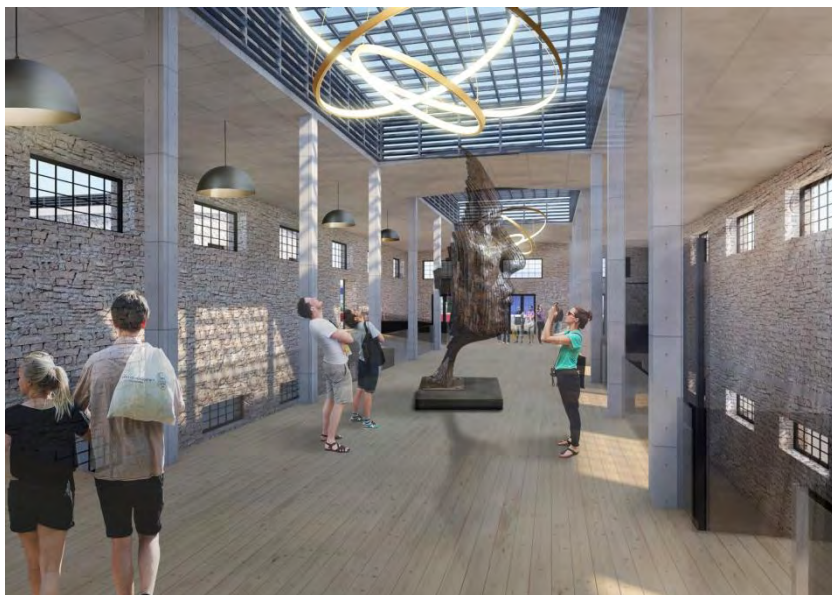
Εικόνα: 111: προβολή μικρού φιλμ σχετικό με την ζωή και τις απόψεις καλλιτέχνη, έργα του οποίου φιλοξενούνται στον εκθεσιακό χώρο του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης Louse Bourgeois, Δανία [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα: 112: η διαμορφωμένη αίθουσα στο λιθόκτιστο κτίριο αρ. 2 η οποία έχει την δυνατότητα διαχωρισμού της σε δύο σκηνές [προοπτικό]

Εικόνα: 113: ο διαμορφωμένος εκθεσιακός χώρος (υποδοχή, αναμονή, έκθεση) του λιθόκτιστου κτιρίου αρ. 3 [προοπτικό]

Εικόνα: 114: ο διαμορφωμένος εκθεσιακός χώρος του λιθόκτιστου κτιρίου αρ. 4 (όροφος: έκθεση και συζεύξεις με κτίρια αρ. 2 & 3) [προοπτικό]

Εικόνες επάνω από αριστερά 115,116 & 117:
δημιουργική απασχόληση παιδιών με κατασκευές Lego και
χειροτεχνίες στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης Louse
Bourgeois, Δανία [προσωπικό αρχείο]

Κάτω, Εικόνα 118: χώρος παιδικών δραστηριοτήτων

Εικόνα 119: άποψη συγκροτήματος από δυτικά / οδός Κωνσταντινουπόλεως / διακρίνονται οι ράγες της σιδ. γραμμής [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα 120: ο διαμορφωμένος χώρος στάσης τρένου αλλά και “ειδικών” βαγονιών που θα εξυπηρετούν καλλιτεχνικές & διαδραστικές εκδηλώσεις / λιθόκτιστο κτίριο αρ.1 (αρτοποιήματα, μπαρ καφέ, εστιατόριο) [προοπτικό]

Εικόνα 121: άποψη συγκροτήματος από νοτιοδυτικά / κτίρια αρ. 1 & 2 [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα κάτω 122: ο διαμορφωμένος χώρος πρασίνου με υδάτινο στοιχείο / λιθόκτιστο κτίριο αρ.1 (είσοδος μπαρ καφέ, εστιατόριο) & 2 (αίθουσα μουσικών και θεατρικών παραστάσεων – διαλέξεων [προοπτικό])

Εικόνα 123: άποψη συγκροτήματος από ανατολικά / κτίρια αρ. 2 & 4 [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα κάτω 124: ο διαμορφωμένος χώρος πρασίνου / λιθόκτιστο κτίριο αρ.4 (δραστηριότητες διαδικτύου και εκθεσιακός χώρος) [προοπτικό]

Εικόνα κάτω 125: ο διαμορφωμένος χώρος αμφιθεάτρου / διακρίνεται το συγκρότημα λιθόκτιστων κτιρίων [προοπτικό]

4.2 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

Στη σημερινή συνολική έκταση 23.800 τ.μ. του οικοπέδου του συγκροτήματος των Εκκοκκιστηρίων, τα κτίσματα τα οποία προτείνονται προς απομάκρυνσή έχουν συνολικό εμβαδό 3.688 τ.μ. Τα λιθόκτιστα κτίρια που παραμένουν και ανακαινίζονται - αναμορφώνονται , είναι μαζί με τις μεταλλικές προσθήκες τους επιφάνειας 5.614 τ.μ. περίπου. Τα νέα κτίσματα που προτείνονται να ανεγερθούν, όπως το περίπτερο – κατάστημα στο υπαίθριο αμφιθέατρο και το τριώροφο κτίριο εκμετάλλευσης Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, αγγίζουν τα 3.667 τ.μ. Επίσης, οι υπόγειοι χώροι στάθμευσης και βοηθητικοί του αμφιθέατρου καλύπτουν εμβαδό 3.835 τ.μ. περίπου.

Συνολικά, μετά τις λύσεις που παρατίθενται (κτιριολογικό πρόγραμμα, σχέδια κατόψεων) για την οργάνωση των χρήσεων και τη διαμόρφωση των χώρων που προτείνουμε, το συνολικό εμβαδόν των κατασκευών των κλειστών χώρων διαμορφώνεται στα 13.116 τ.μ. Παράλληλα το εμβαδόν του περιβάλλοντος χώρου, μετά τον αναπροσδιορισμό του ρυμοτομικού σχεδίου στο σημείο μελέτης, αγγίζει τα 10.684τ.μ., διαμορφώνοντας μια έκταση συνολικά 23.800τ.μ. επεμβάσεων, διαμορφώσεων, κατασκευών και αναπλάσεων.

Σημειώνεται ότι το μέγεθος της ανάπλασης αυτής, σύμφωνα και με την στρατηγική βιωσιμότητας που παρουσιάζεται πιο κάτω, αυξάνεται καθώς θα συνυπολογισθούν έργα υποδομής και αναπλάσεις κοινοχρήστων χώρων στην περιοχή, όπως πεζοδρόμια, πεζόδρομοι, διαβάσεις, στάσεις τρένου, πλατφόρμες, οδόστρωμα, σήμανση, φωτισμός, φυτεύσεις, εξοπλισμός κλπ.

4.3 Κατασκευές / Υλικά / Δομές / Εφαρμογές

Καθαιρέσεις

Καθαιρέσεις τμημάτων κτιρίων ήτοι δαπέδων, στεγών, τοιχοποιιών, φθαρμένων κατασκευών, προκειμένου να γίνει η τελική αρχιτεκτονική διαμόρφωση.

Αποκαταστάσεις

Εμφανείς τοιχοποιίες - λιθοδομές: βαθύς καθαρισμός, αποκατάσταση φθαρμένων λιθοσωμάτων, ενεμάτωση, πλήρωση των κενών και στη συνέχεια βαθύ αρμολόγημα με υλικά υψηλής αντοχής και ανθεκτικότητας. Παράλληλα θα γίνει η διαπλάτυνση της θεμελίωσης των τοιχοποιιών και ίσως η κατασκευή μικροπασσάλων και η τοποθέτηση - στο ύψος των διαζωμάτων - ελκυστήρων στην οριζόντια διεύθυνση των κτιρίων με παράλληλη ανακατασκευή οριζόντιων διαφραγμάτων (πλακών).

Επιχρισμένη τοιχοποιία: θα γίνει η τοποθέτηση διαμπερών βλήτρων και η τοποθέτηση αμφίπλευρου μανδύα εκτοξευόμενου σκυροδέματος, κατάλληλα αγκυρωμένο στην διαπλάτυνση των θεμελίων και στην στέψη της τοιχοποιίας στην εσωτερική περιμετρική κρυφοδοκό.

Στήριξη κτιρίων (εσωσκελετός)

Θα κατασκευαστούν νέοι φορείς εσωτερικά του κτιρίου και σε απόσταση από τους περιμετρικούς λίθινους υφιστάμενους τοίχους από διατομές διπλού “Τ” και πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος.

Θα γίνει, όπου προβλέπεται, ενίσχυση με αμφίπλευρους μανδύες οπλισμένου σκυροδέματος για την πρόσδοση γεωμετρικής ακαμψίας αντοχής και ανθεκτικότητας της κατασκευής.

Στεγώσεις κτιρίων

Κτίρια 2,3 & 4

Αποκατάσταση της πλάκας στέγης με κατασκευή αντεστραμμένης μόνωσης, διάνοιξη επιμήκων οπών για την δημιουργία μεταλλικών φεγγιτών και τοποθέτηση ρωμαϊκών κεραμιδιών χρώματος σκούρου γκρι.

Κτίριο 5

Αποκατάσταση της πλάκας στέγης με κατασκευή αντεστραμμένης μόνωσης και τοποθέτηση ρωμαϊκών κεραμιδιών χρώματος κόκκινου.

Επιστέγαση μεταλλικών προσθηκών

Θα κατασκευαστεί σε όλες μεταλλικός σκελετός, στον οποίο θα τοποθετηθεί εσωτερικά μόνωση και εξωτερικά φύλλα αλουμινίου με ηλεκτροστατική βαφή. Θα χρησιμοποιηθούν ειδικά τεμάχια για το τελείωμά τους.

Φεγγίτες

Επιμήκεις οπές και τοποθέτηση αλουμινοκατασκευών με έλεγχο της αεροπερατότητας και φωτεινότητας του κτιρίου (κεντρική διαχείριση).

Μεταλλικές κατασκευές στεγασμένων εξωστών και εισόδων κτιρίων

Διαμορφώνονται χώροι πρόσβασης – υποδοχής στα κτίρια του συγκροτήματος, αλλά και στεγασμένες προσθήκες για την λειτουργική και αρχιτεκτονική αναβάθμισή τους με ταυτόχρονη ενεργειακή συνεισφορά. Θα αποτελούνται από μεταλλικές διατομές διαφόρων τύπων με την διαμόρφωση συνδέσεων με αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες και κατάλληλη βαφή με παράλληλη επιστέγαση φύλλων αλουμινίου ηλεκτροστατικής βαφής.

Σύζευξη κτιρίων (γέφυρες) 2,3 & 4

Αυτή θα πραγματοποιηθεί με την κατασκευή χωρικών δικτυωμάτων απλά εδραζόμενων σε στηρίξεις κύλισης, χωρίς να επηρεάζουν την στατική λειτουργία των συζευγμένων κτιρίων.

Θα αποτελούνται από κοίλες διατομές συγκολλητές μεταξύ τους. Το δάπεδό τους θα είναι κατασκευασμένο από χαλυβδόφυλλο και σκυρόδεμα με τελικό φινίρισμα λείανση, σκλήρυνση και βαφή.

Ο εξωσκελετός θα είναι κατασκευασμένος από υαλοστάσιο κατάλληλης ανακλαστικότητας με μαλακή επίστρωση.

Μηχανολογικά

Κουφώματα

Η τοποθέτηση των ανοιγμάτων αντιδιαμετρικά εξασφαλίζει διαμπερή αερισμό, τόσο για την ανανέωση του αέρα, όσο και για τον φυσικό αερισμό των χώρων τους θερινούς μήνες.

Εδώ μπορεί να προβλεφθούν φεγγίτες στα εσωτερικά κουφώματα για τους ίδιους λόγους.

Υαλοστάσια με θερμοδιακοπή και αντανακλαστική επιφάνεια.

Κλιματισμός

Ο κλιματισμός των χώρων θα γίνεται με αντλίες θερμότητας, οι οποίες θα μπορούσαν να συνδυαστούν με συστήματα γεωθερμίας, καθιστώντας το έργο ενεργειακά οικονομικό (συνδρομή θερμομονώσεων).

Εικόνες 126: σύζευξη κτιρίων στο Όσλο
[προσωπικό αρχείο]

Συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας

Η τοποθέτηση φωτοβολταϊκών σε στέγες ή σε ανοιχτό χώρο θα καλύψει μέρος των ενεργειακών απαιτήσεων των κτιρίων.

Αυτοματισμοί και χρονοδιακόπτες θα συνεισφέρουν στην μείωση της κατανάλωσης ενέργειας των κτιρίων.

Συστήματα εύκολης πρόσβασης / εφαρμογές για Εμποδιζόμενα Άτομα

Σε όλο το συγκρότημα έχουν προβλεφθεί μηχανισμοί και κατασκευές για άτομα με περιορισμένη κινητικότητα ή γενικότερα με δυσκολίες.

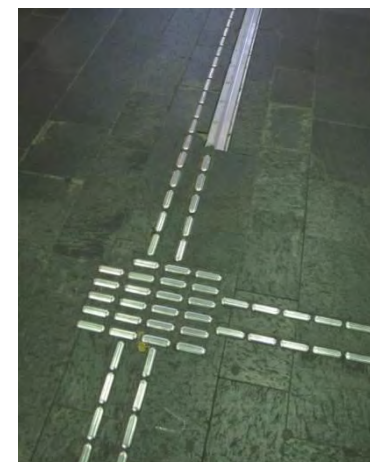
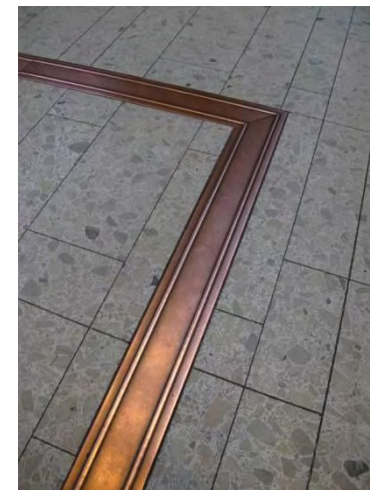
Έτσι θα κατασκευασθούν: ανελκυστήρες εσωτερικά των κτιρίων, ράμπες, και κουπαστές και ηλεκτρικά αναβατόρια επί κουπαστών των κλιμάκων, προκειμένου η πρόσβαση σε όλους τους χώρους από οποιονδήποτε να γίνεται εύκολα.

Επιπλέον, σε όλους τους χώρους υγιεινής συμπεριλαμβάνονται και για εμποδιζόμενα άτομα τα απαραίτητα.

Αλλά και στους εξωτερικούς χώρους οι πλακοστρώσεις θα είναι οι κατάλληλες για άτομα με προβλήματα όρασης, ενώ στο εσωτερικό των χώρων ηλεκτρονικά συστήματα καθοδήγησης αλλά και ανάγλυφες κουπαστές / μέθοδος Μπράιγ (*Louis Braille*) θα κατευθύνουν αυτούς στον επιθυμητό προορισμό.

Συστήματα κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης

Επιτήρηση και φύλαξη του χώρου από κεντρικό σημείο.

Εικόνες 127 & 128:
μεταλλικοί οδηγοί για άτομα
με προβλήματα όρασης /
κεντρικός σιδ. σταθμός Όσλο
[προσωπικό αρχείο]

Συστήματα πυρόσβεσης

Πυροσβεστικές Φωλιές, πυροσβεστήρες, υδραυλικά συστήματα αυτόματης πυρόσβεσης.

Άλλες Εφαρμογές

Κατασκευές εκθετηρίων

Μεταλλικά πάνελ και μεταλλικές φωτιζόμενες βιτρίνες για την εξυπηρέτηση των δράσεων ενημέρωσης, τοποθετημένα εσωτερικά των ανακαινισμένων κτιρίων αλλά και στον εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο.

Διαχωριστικά πάνελ – Ενημερωτικά πάνελ

Συρόμενα κάθετα διαχωριστικά πάνελ για την δημιουργία δυο σκηνών στην αίθουσα εκδηλώσεων. Θα χρησιμοποιηθούν επίσης για τον διαχωρισμό των χώρων εκθέσεων.

Πάνελ με αναγραφόμενο το βιομηχανικό ιστορικό της περιοχής, την ιστορική δραστηριότητα του συγκροτήματος των εκκοκκιστηρίων, με πλήθος φωτογραφίες εποχής και οθόνη μετάδοσης πληροφοριών – εικόνων. Αυτά θα τοποθετηθούν σε διάφορα σημεία στο εσωτερικό των ανακαινισμένων κτιρίων.

Κατασκευές – Γλυπτά

Στον περιβάλλοντα χώρο, και συγκεκριμένα στα παρτέρια – χώρους πρασίνου, θα τοποθετηθούν δημιουργίες καλλιτεχνών. Επιπλέον, για κάποιες κατασκευές εσωτερικού και εξωτερικού χώρου, θα χρησιμοποιηθούν υλικά από τα προ-ανακαινισμένα κτίρια (συμπαγή κεραμικά τούβλα, δοκοί κ.ά.) ή και ευρήματα που βρέθηκαν εντός αυτών (αντικείμενα, εργαλεία, μηχανήματα, κατασκευές κ.α.)

Επάνω Εικόνα 129: πάνελ πληροφορίας – ιστορικού / μουσείο Fram, Όσλο
[προσωπικό αρχείο]

Κάτω Εικόνα 130: μεταλλικά γλυπτά εξωτερικού χώρου, Άμστερνταμ
[προσωπικό αρχείο]

4.4 ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ

Για να επιτευχθεί ο στόχος, το συγκρότημα να γίνει πόλος έλξης δραστηριοτήτων με καλλιτεχνικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό ενδιαφέρον υπακούοντας στις επιταγές της Σύμβασης της Γρανάδας, πρώτα από όλα απαιτείται η βούληση της Δημοτικής αρχής. Της πρωτοβουλίας αυτής θα ακολουθήσουν δράσεις και έργα. Συγκεκριμένα, οι απαιτούμενες παρεμβάσεις που θα βοηθήσουν είναι:

➤ Ανάπλαση περιοχής

Ο Δήμος με την συμμετοχή του ανακατασκευάζει τα πεζοδρόμια των οδών Νικοπόλεως, Ι. Ευταξία και Κόμνα Τράκα και προχωρά στη διάνοιξη των οδών, που προβλέπονται από το σχέδιο πόλης, στην δυτική πλευρά του οικοπέδου και που αναπροσαρμόζονται στις επιταγές του νέου σχεδιασμού. Επιχειρεί επεμβάσεις, προκειμένου η κεντρική ανάπλαση να συνδεθεί σωστά με τους υπόλοιπους κοινόχρηστους χώρους, όπως το οικόπεδο στα νότια έμπροσθεν του κτιρίου Κ.Ε.Κ.Υ.Κ.Α.Μ.Ε.Α. και στα ανατολικά ο κοινόχρηστος χώρος πρασίνου μεταξύ των οδών Ι. Ευταξία, Οδυσσέα Ελύτη και Αντώνη Φίλη.

➤ Ρύθμιση σχεδίου πόλης

Η περιοχή γύρω από το συγκρότημα διατηρεί το χαμηλό επιτρεπόμενο ύψος των κατοικιών – κτιρίων, επιτρέποντας την θέαση των κατασκευών μας. Επίσης, χαρακτηρίζοντας την περιοχή ως περιοχή ανάπλασης (άρθρο 11, Ν. 2508/97), θα καθοριστούν οι ζώνες επέμβασης που επιβάλλονται για τη συγκεκριμένη διαμόρφωση, πχ. δημιουργία υπαίθριου και υπόγειου χώρου στάθμευσης, αμφιθεάτρου, χώρων

πρασίνου και περιπάτου. Για την επίτευξη των παραπάνω και την αποφυγή αντιρρήσεων των κατοίκων των γειτονικών τετραγώνων από την ανάπλαση (πεζοδρόμηση, δημιουργία ήπιας κυκλοφορίας, πολυκοσμία, φασαρία), θα δοθούν κίνητρα, όπως ενίσχυση με χαμηλότοκα δάνεια για αποπεράτωση ημιτελών κτιρίων ή ανακαίνιση και διατήρηση των όψεων με ιδιαίτερο χαρακτήρα ή μείωση δημοτικών τελών. Επίσης, στους ιδιοκτήτες με αδόμητα οικόπεδα και, προκειμένου να δημιουργηθούν υπαίθριοι χώροι στάθμευσης ή γύρω ανοιχτοί χώροι (όπως για παράδειγμα στα οικοδομικά τετράγωνα ανατολικά της οδού Οδυσσέας Ελύτης), μπορεί να δοθεί δικαίωμα μεταφοράς Σ.Δ..

➤ Διευκόλυνση πρόσβασης

Στο σχεδιασμό προβλέπονται διαβάσεις που θα συνδέουν το συγκρότημά μας με το γειτονικό βόρειο τμήμα του πρώην στρατοπέδου Τσαλτάκη. Ταυτόχρονα η δημιουργία στάσης του τρένου που εξυπηρετεί τη σύνδεση Λιανοκλάδι – Στυλίδα άμεσα δημιουργεί εύκολη μετάβαση στην περιοχή⁶.

Θέσπιση δρομολογίων mini-bus μέχρι αργά τη νύχτα ή εγκατάσταση πιάτσας ταξί, ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση του κοινού στη συγκεκριμένη περιοχή.

Καθιέρωση δρομολογίων με το τρενάκι του Δήμου για τους μικρούς επισκέπτες, σε συνδυασμό με εκπαιδευτικές εκδρομές των σχολείων της περιοχής.

⁶ Η προσαρμογή των δρομολογίων ή και η αναβάθμιση της γραμμής σε προαστιακό σιδηρόδρομο θα δημιουργήσει νέες δυνατότητες επισκεψιμότητας και βελτίωσης των καθημερινών συνθηκών ζωής συνδέοντας την πόλη της Λαμίας με τον γειτονικό Δήμο Στυλίδας,

➤ Δημιουργία δικτύου ανάδειξης βιομηχανικών και ιστορικών μνημείων Λαμίας (τοπικά και υπερτοπικά)

Ένα ενισχυτικό στοιχείο στην προβολή και ανάδειξη της ιστορίας και της γνώσης του παρελθόντος της πόλης, είναι να συνδεθούν τα παλιά κομμάτια της με τη δημιουργία ενός ειδικού σχεδίου επίσκεψης, ένα δρομολόγιο που θα συνδέει σημεία βιομηχανικού ενδιαφέροντος με ταυτόχρονη ενημέρωση για την ιστορία της πόλης.

Μέσα από αυτό το εσωτερικό δίκτυο, ο περιηγητής ή θα χρησιμοποιήσει το εν λόγω συγκρότημα ως αφητηρία ή αντίστροφα, θα οδηγηθεί σε αυτό.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε με έντυπο υλικό, είτε με προβολή βίντεο σε πλατφόρμα εντός των κτιρίων του συγκροτήματος (αλλά και σε άλλα σημεία της πόλης), είτε μέσω του προγράμματος της διαχείρισης του "τρένου της πόλης". Τα σημεία ενδιαφέροντος ως προς την βιομηχανική ιστορία της πόλης μπορούν να είναι: τα *Εκκοκκιστήρια Βάμβακος* Γεωργικού Συνεταιρισμού Λαμίας, το συγκρότημα Μύλων Κρόκου & Μουζέλη (εικόνες παραρτήματος 14 & 15), ο σιδηροδρομικός σταθμός στη Λαμία (ιδιαίτερο κτίριο χαρακτηριστικής αρχιτεκτονικής, εικόνα παραρτήματος: 16) κ.ά., ενώ γενικά της ιστορίας της πόλης: το Κάστρο Λαμίας, το μνημείο Διάκου στην οδό Καλύβα Μπακογιάννη, υπερτοπικά οι Θερμοπύλες, η γέφυρα της Αλαμάνας, η γέφυρα Γοργοποτάμου κ.α.

➤ Δράσεις κινητοποίησης

Η εξωστρέφεια της ανάδειξης του χώρου μας, είτε μέσα από τα παραπάνω δίκτυα, είτε μέσα από στρατηγικά ολοκληρωμένο πλάνο διαφήμισης – διαχείρισης – marketing, είναι φυσικό να οδηγήσει σε αύξηση των επισκεπτών (αστικός τουρισμός).

Ο προσεκτικός σχεδιασμός ενός πλάνου δράσεων πρέπει να γίνει πριν ξεκινήσει το έργο και θεωρείται πολύ σημαντικός για την βιωσιμότητα αυτού. Πρέπει να περιλαμβάνει:

- Ενημέρωση πολιτών για την παρακμή του χώρου και τη σημασία του να πάρει ζωή ξανά.
- Ευαισθητοποίηση των πολιτών για το νέο έργο.
- Συμμετοχή τοπικής κοινωνίας και στον προγραμματισμό και στη φάση υλοποίησης . Η τοπική κοινωνία έχει δει τα κτίρια και στην ακμή και στην παρακμή τους.

Ο σχεδιασμός προγραμματισμού έχει ως στόχο:

- Να προσδιορίζει στρατηγικές.
- Να εξασφαλίζει τα μέσα για την πραγματοποίησή τους .
- Να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει το κοινό.
- Να συντάξει ενημερωτικά δελτία.

Πρέπει λοιπόν, να υπάρξει συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας μέσω δημόσιων συζητήσεων, ερωτηματολογίων, ‘workshop’ και να δοθούν κίνητρα, ώστε όλοι οι πολίτες να πάρουν ενεργό μέρος στην ανάπλαση (οι εργαζόμενοι να είναι κάτοικοι της περιοχής, να δοθούν στους γείτονες χαμηλότοκα δάνεια για επισκευές των κελυφών των ιδιοκτησιών τους, ώστε να υπάρχει ομοιομορφία και καλαισθησία στην περιοχή).

➤ Προγραμματισμός - Οργάνωση

Η βιωσιμότητα εξασφαλίζεται, όταν μετά το τέλος υπάρχει παρακολούθηση και υπολογίζεται το κόστος συντήρησης ή αυτό εξασφαλίζεται από πόρους, που έχουν προϋπολογιστεί και προβλεφθεί.

Ενδεικτικά, για την βελτίωση του αστικού χώρου του κέντρου της πόλης, υπάρχει δυνατότητα ένταξης σε στόχους όπως:

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 2014 - 2020, «ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ» που αφορά στη Στερεά Ελλάδα. Στο πλαίσιο του Γενικού Στόχου 2 - ΓΣ2 «Διασφάλιση του περιβάλλοντος, της αειφορίας της ανάπτυξης και βελτίωση της ποιότητας ζωής», ως προτεραιότητα μεταξύ άλλων ορίστηκε η «Προστασία και βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, ειδικά στα συγκριτικά μεγαλύτερα αστικά κέντρα, όπως είναι η Λαμία και η Χαλκίδα» (Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη).
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (τομεακό): Ανταγωνιστικότητα -Επιχειρηματικότητα - Καινοτομία ‘‘2014-2020’’ (ΕΠ.Αν.Ε.Κ.), νέα δράση για τους ΟΤΑ Α΄ βαθμού όλης της χώρας.
- Χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων μέσω ‘‘Πακέτου Γιουνκέρ’’.

Αξίζει να αναφερθούν μερικά επιπλέον πλεονεκτήματα επανάχρησης του βιομηχανικού κτιρίου σε:

Περιβαλλοντικό επίπεδο:

- διατήρηση των κατασκευαστικών υποδομών,
- προστασία αδόμητων οικοσυστημάτων,

Εικόνα 131: επιχειρησιακό πρόγραμμα: Ανταγωνιστικότητα -Επιχειρηματικότητα - Καινοτομία ‘‘2014-2020’’ (ΕΠ.Αν.Ε.Κ.) [Εξώφυλλο Ενημερωτικού τεύχους]

- δυνητική μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης (βρίσκεται κοντά σε σύνδεση με οδικό δίκτυο),
- αναβάθμιση ελεύθερων δημόσιων χώρων (ευρύτερης περιοχής με σύνδεση του εν λόγω σημείου).

Οικονομικό επίπεδο:

- επενδύσεις – δημιουργία θέσεων εργασίας και διακίνηση κεφαλαίων (μικρομεσαίες επιχειρήσεις, διαφημιστικές εταιρίες, εταιρίες διαχείρισης κλπ.),
- ανάπτυξη βιομηχανικού τουρισμού, ο οποίος αποτελεί κινητήριο δύναμη για ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων.

Κοινωνικό επίπεδο:

- ενίσχυση τοπικού αισθήματος,
- διατήρηση πολιτιστικής ταυτότητας (γνώση ιστορίας από νεότερες γενιές),
- συμμετοχή των σύγχρονων γενεών στην εξέλιξη της ιστορίας του μνημείου,
- αναβάθμιση του επιπέδου ζωής των πολιτών.

Σε όλα τα παραπάνω πρέπει να συνυπολογιστούν δείκτες, όπως η κοινωνική συνοχή, η ικανοποίηση των πολιτών/κατοίκων, η παραμονή και η αλληλεπίδραση με τις νέες χρήσεις των τοπικών κοινωνιών. Όλα αυτά οφείλουν να λαμβάνονται υπόψη, διότι σε πολλές περιπτώσεις οι επαναχρήσεις ή οι αναπλάσεις χωρίς σχεδιασμό έφεραν τα αντίθετα αποτελέσματα.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι σύγχρονες συνθήκες της ζωής στις μεγαλουπόλεις συχνά απαιτούν τον αστικό εξευγενισμό, προκειμένου να επέλθουν όλες εκείνες οι αλλαγές που προσβλέπουν στην αναβάθμιση της ζωής των κατοίκων και στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των συγκεκριμένων πόλεων.

Περισσότερο όμως σημαντική και από τις οικονομικές αναγκαιότητες και σκοπιμότητες είναι η ένταξη της κτισμένης κληρονομιάς και των μνημείων στην καθημερινότητα και στη διαδικασία αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων μιας πόλης ή μιας περιοχής, και γενικότερα η ένταξή τους στο σύγχρονο κοινωνικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι (Μπεριάτος, 2015).

Έτσι, στα πλαίσια της νέας πραγματικότητας που σκιαγραφείται από την οικονομική και πολιτισμική παγκοσμιοποίηση, τον ανταγωνισμό των πόλεων και των περιφερειών, την ιδιαίτερη αναγκαιότητα ανάδειξης της ταυτότητας του τόπου, τις νέες μορφές αστικού τουρισμού και τις οικονομίες ελεύθερου χρόνου στις μεταβιομηχανικές πολυπολιτισμικές κοινωνίες και το νέο ρόλο της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως "μοχλού" αναπτυξιακής στρατηγικής, η Ελλάδα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της για ανταπόκριση στις νέες προκλήσεις (Γοσποδίνη Α., Μπεριάτος Η., Ράσκου Ε., 2007).

Μία τέτοια περίπτωση αποτελεί το συγκρότημα των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας.

Απαραίτητη προϋπόθεση προς την κατεύθυνση αυτή είναι η ακριβής καταγραφή του συγκεκριμένου συγκροτήματος, η αξιολόγηση του χώρου, η διατήρηση των πλέον

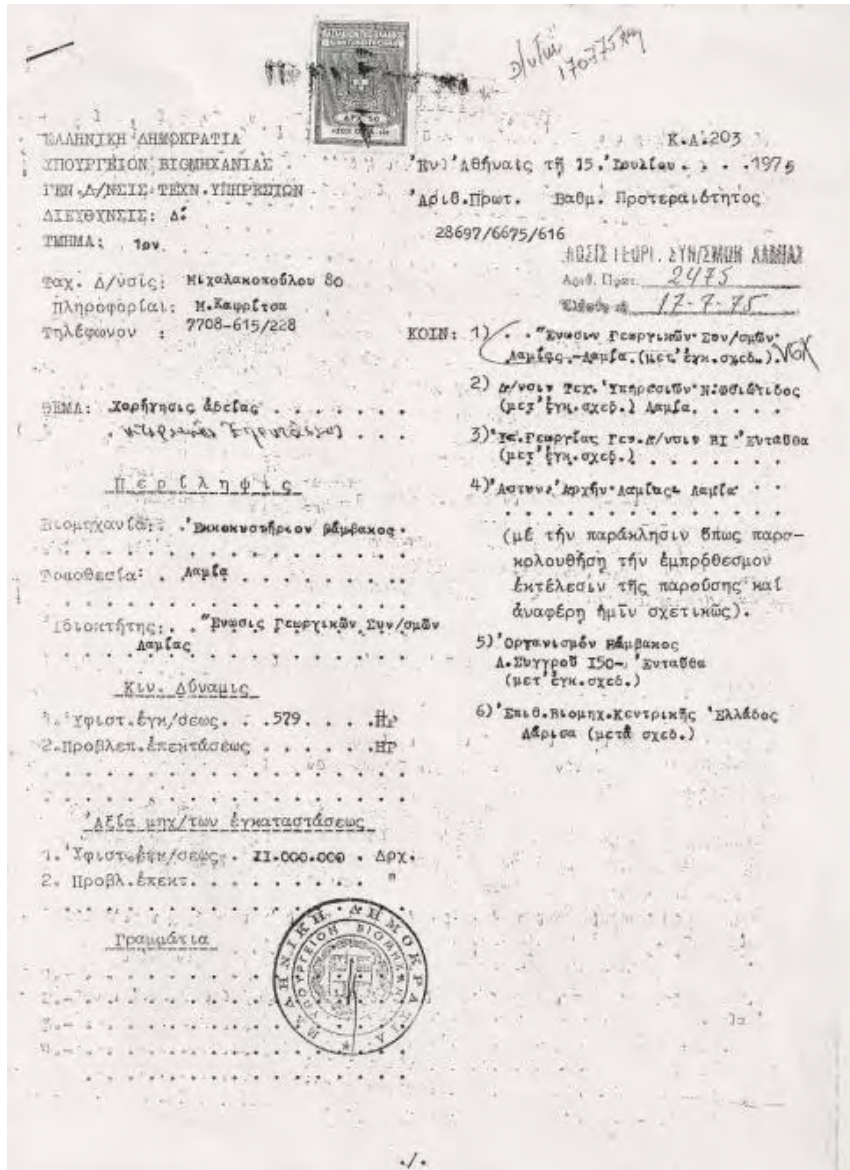
αποτελεσματικών στοιχείων και η απομάκρυνση όλων εκείνων που κρίνονται ως μη αξιοποιήσιμα πλέον.

Με τον επανασχεδιασμό του χώρου, την αποκατάσταση και επαναδιαμόρφωση των διατηρούμενων κελυφών και την απόδοση νέων χρήσεων, θα δοθεί νέα πνοή στην περιοχή.

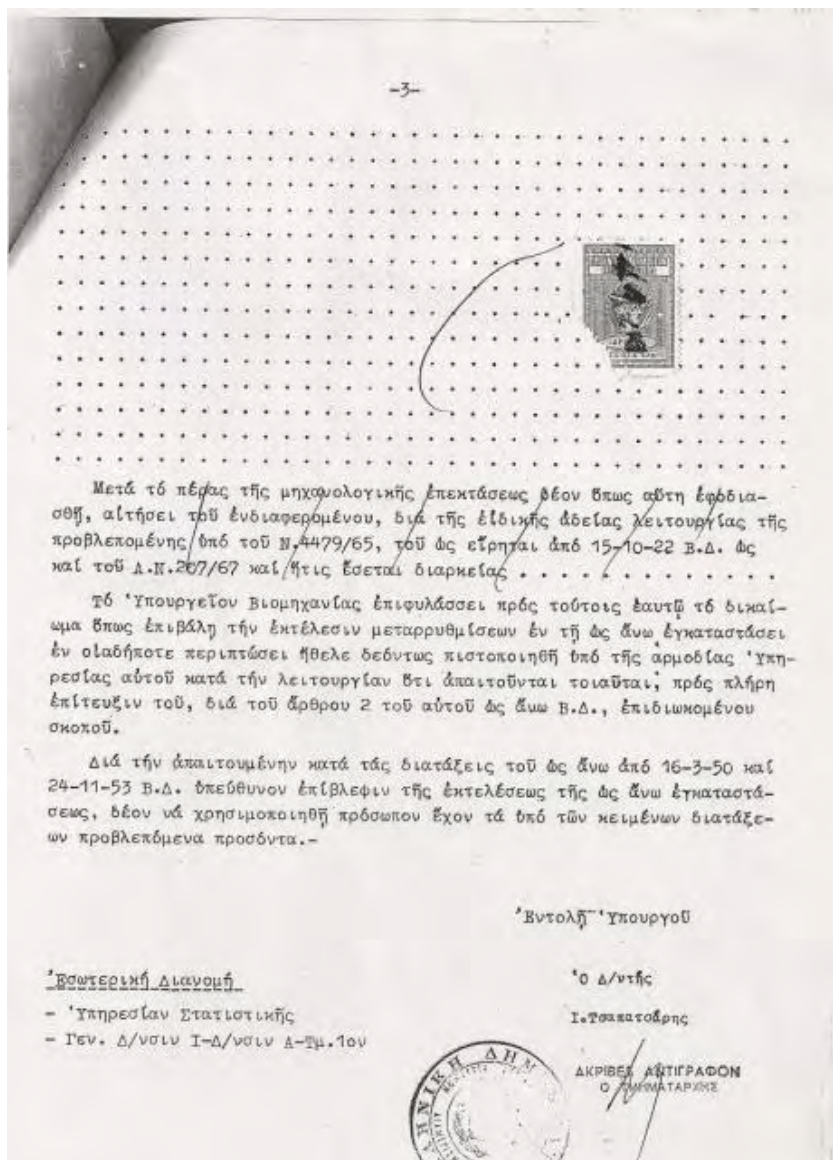
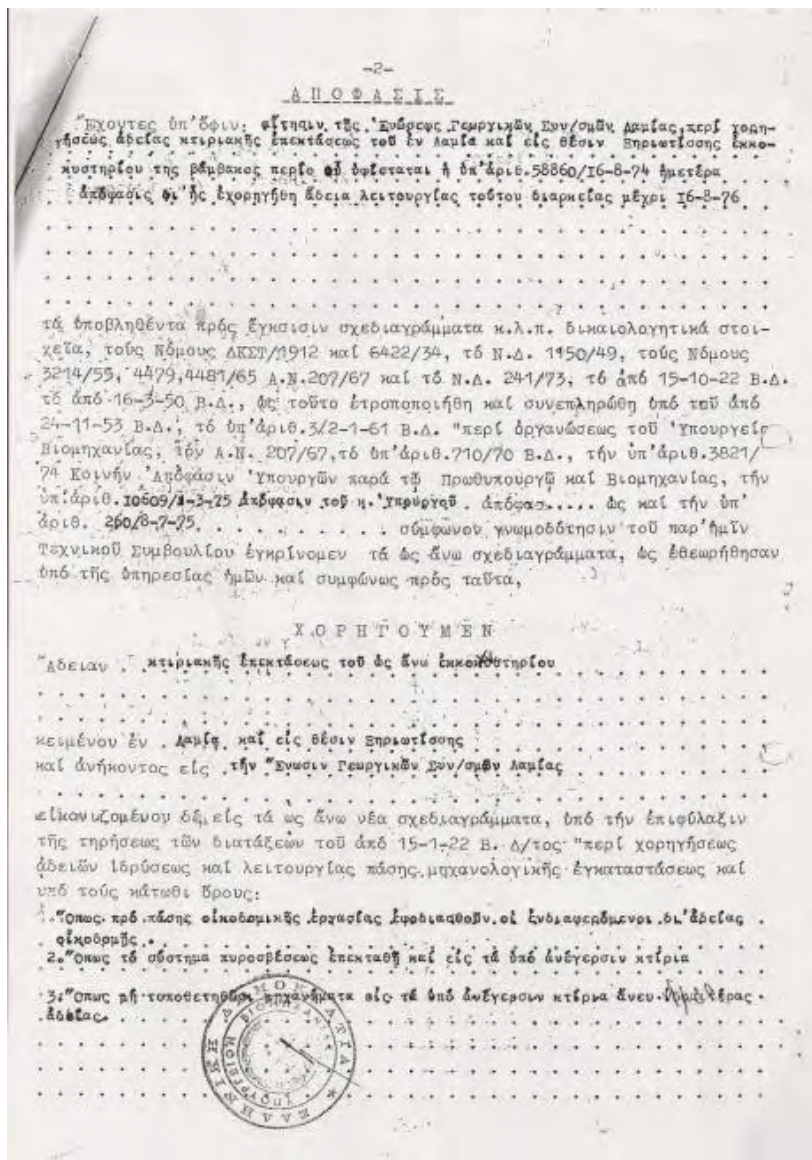
Οι προτάσεις επέμβασης έχουν ως στόχο την επανάχρηση και ταυτόχρονα την μεγιστοποίηση της λειτουργικότητας των συγκεκριμένων δομών, που θα επιτρέψει την διαρκή ώσμωση του παλαιού με το νέο και την χάραξη νέων προοπτικών στην χρήση των παλαιών κτιρίων.

Έτσι από τη μία θα αναδειχθεί η μνημειακή αρχιτεκτονική του χώρου και από την άλλη θα αναβαθμιστεί η περιοχή, ώστε στο μέλλον να εξελιχθεί σε ένα πολυμορφικό πλέγμα πολιτιστικών και εμπορικών δραστηριοτήτων, δίνοντας ένα τόνο αλλαγής και βελτίωσης της ποιότητας ζωής. Για την πραγματοποίηση ενός τέτοιου μεγάλου σχεδίου, βασική προϋπόθεση είναι η αγαστή συνεργασία του δημοσίου φορέα και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Τα προσδοκώμενα οφέλη που θα προκύψουν θα είναι η αισθητική αναβάθμιση της περιοχής, η πολιτιστική και πνευματική καλλιέργεια κατοίκων και επισκεπτών, η αύξηση της τουριστικής κίνησης, η εμπορική και οικονομική ανάπτυξη του τόπου, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η αναβάθμιση του κυκλοφοριακού δικτύου.

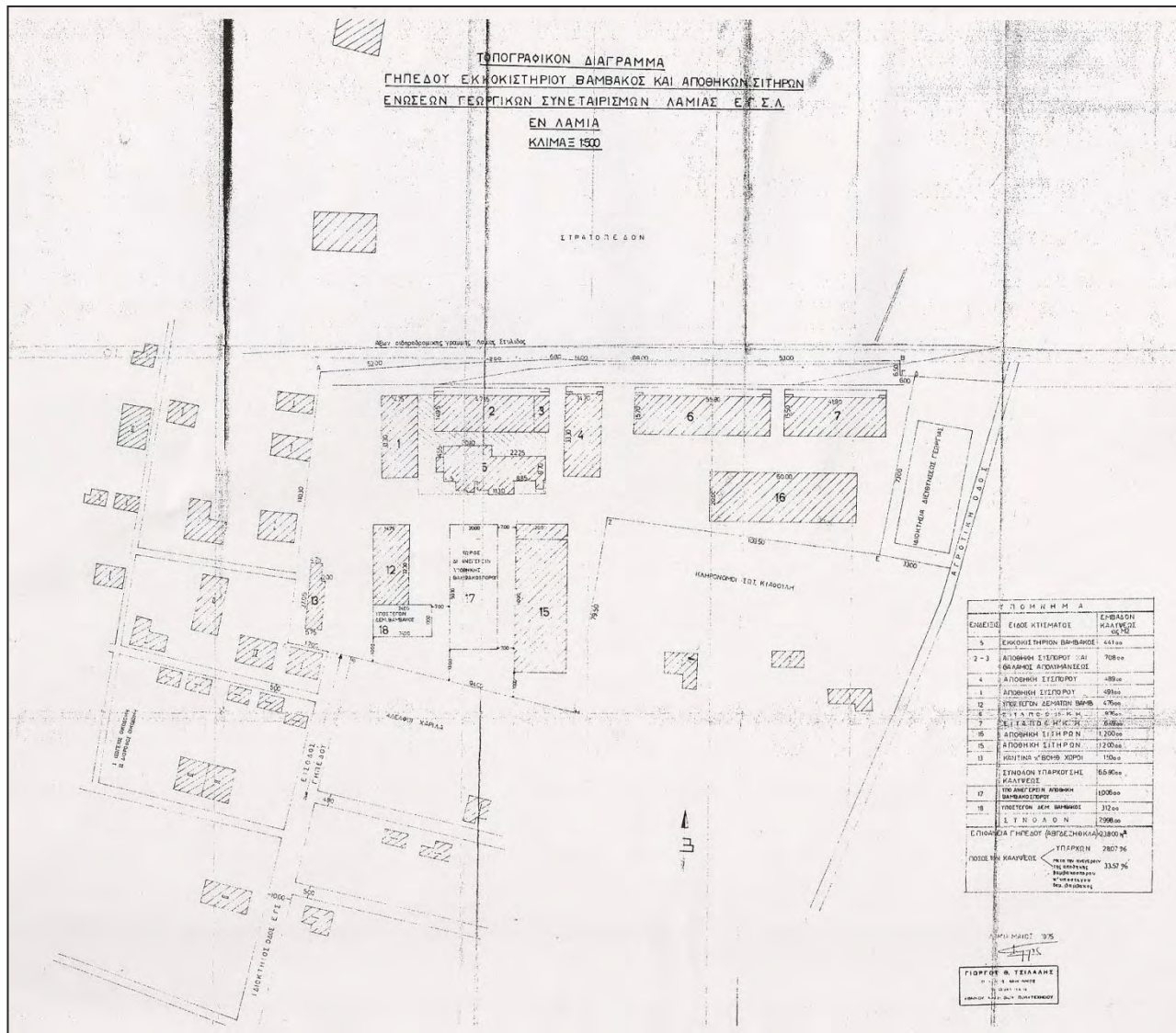

Εικόνα παραρτήματος 3: το με αρ. πρωτ 28697/6675/616/15.07.1975 έγγραφο του Υπ. Βιομηχανίας – Χορήγηση άδειας επέκτασης των Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος

Εικόνες παραρτήματος 4&5: Άδεια επέκτασεων εκκοκκιστηρίου

Εικόνα παραρτήματος 6: Τοπογραφικό Διάγραμμα

Εικόνες παραρτήματος 7,8,9, & 10: ευρήματα κτηρίου 6 – μηχανήματα σχολής Παναγιωτόπουλου [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα παραρτήματος 11: κτήριο 6 - οριζόντια αποθήκη [προσωπικό αρχείο]

Εικόνες παραρτήματος 12 & 13: Μεταλλικά κτήρια - στέγαστρα [προσωπικό αρχείο]

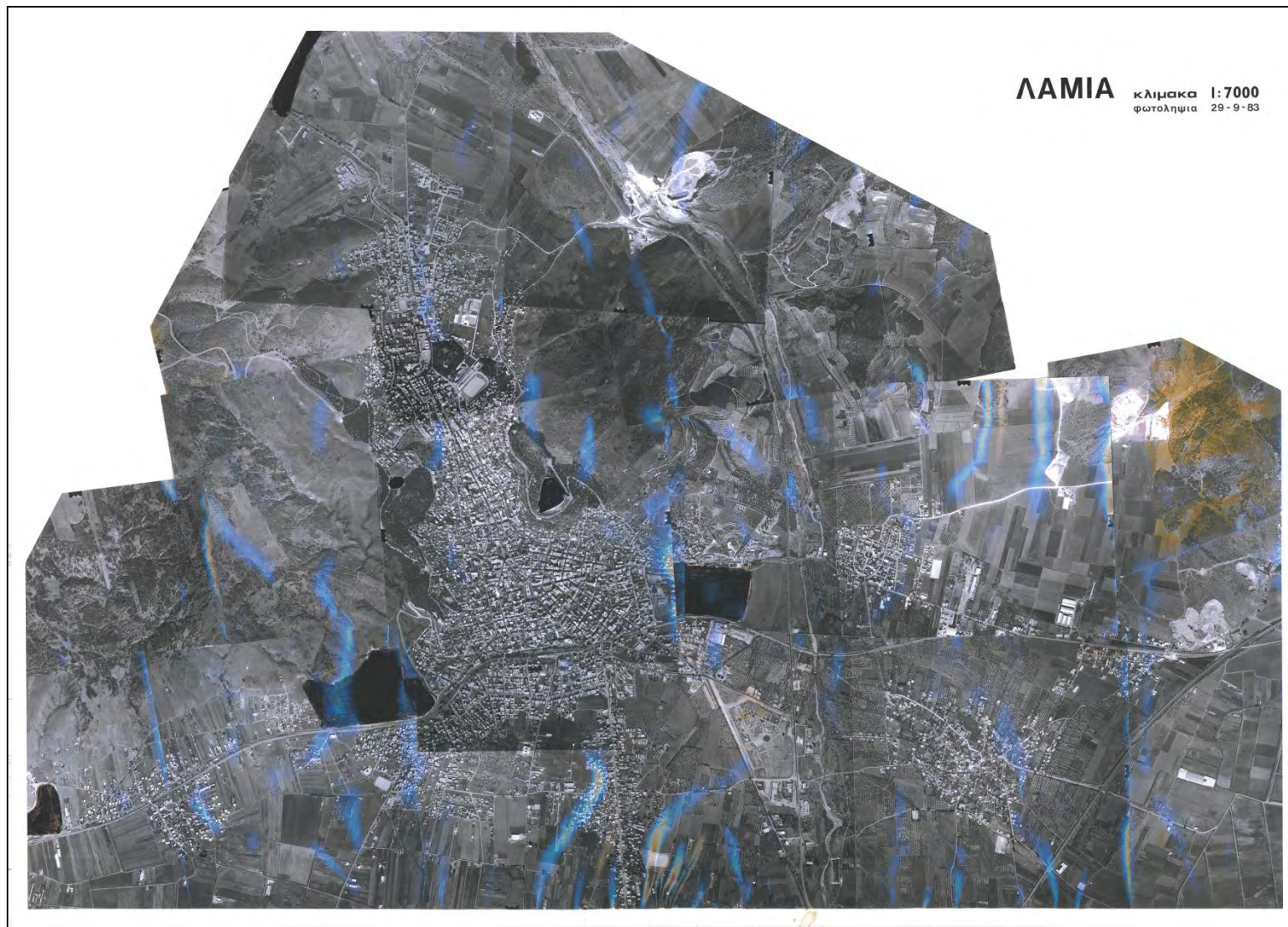
Εικόνες παραρτήματος 14 & 15: κτήρια συγκροτήματος Μύλων Κρόκου & Μουζέλη [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα παραρτήματος 16: κτήρια σιδηροδρομικού σταθμού Λαμίας [προσωπικό αρχείο]

Εικόνες παραρτήματος 17 & 18: Μουσείο Μοντέρνας τέχνης Louse Bourgeois, Δανία / καλλιτεχνικές δραστηριότητες παιδιών [προσωπικό αρχείο]

Εικόνα παρατήματος 19: αεροφωτογραφία πόλης Λαμίας με κενά στρατιωτικών χώρων (μαύρο) / δεξιά το στρατόπεδο Τσαλλάκη που συνορεύει νότια με το συγκρότημα εκκοκκιστηρίων βάμβακος (1983)
[αρχείο Διεύθυνσης Υποδομών & Τεχνικών Έργων Δήμου Λαμιέων]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ (Σχέδια θήκης οπισθόφυλλου)

Σχέδιο 1. Γενική Κάτοψη Διαμορφωμένου Χώρου Συγκροτήματος / κλίμακα 1:500

Σχέδιο 2. Γενική Κάτοψη Συγκροτήματος Λιθόκτιστων Κτιρίων

(επίπεδο ισογείου) / κλίμακα 1: 200

Σχέδιο 3. Γενική Κάτοψη Συγκροτήματος Λιθόκτιστων Κτιρίων

(επίπεδο ισογείου) / κλίμακα 1: 200

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελίδης Μ, (2000), Χωροταξικός Σχεδιασμός & Βιώσιμη Ανάπτυξη, εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα, 2000.
- Αγριαντώνη Χ, (2007), Βιομηχανική Αρχαιολογία και Κληρονομιά. Επικοινωνίες και Εντάσεις, Εργασία για το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 2017.
- Αγριαντώνη Χ, (2010), Οι απαρχές της εκβιομηχανοποίησης στην Ελλάδα του 19^{ου} Αιώνα, Εκδόσεις Σταμούλης, Β' έκδοση, Αθήνα , 2010.
- Αδαμάκης Κ, (2016), Ανάπλαση και Αναγέννηση Παλιών Βιομηχανικών Συγκροτημάτων και περιοχών, Σημειώσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Βόλος, 2016.
- Γοσποδίνη Α, (2008), Διάλογοι για τον σχεδιασμό του χώρου και την ανάπτυξη, εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα , 2008.
- Δαβανέλος Ν, (2003), Λαμία, Τα πρόσωπα, 1760-1930, Έκδοση 2, Λαμία, 2003.
- Μπαλωμένος Α, (2014), Οι άνθρωποι που έχτισαν την προπολεμική Λαμία, άρθρο στην εφημερίδα Λαμιακός Τύπος, Λαμία, 2014.
- Μπαλωμένος Κ, (2014), Η Ηλεκτρική Εταιρία Λαμίας, δημοσίευση στην ηλεκτρονική εφημερίδα Αμφικτυών, Λαμία, 03.07.2014.
- Μπεριάτος Η, (2015), Κτισμένη κληρονομιά, άρθρο στην Εφημερίδα των Συντακτών, Αθήνα, 2015.
- Μπούκας Μ, (1875), Οδηγός Εμπορικός, Γεωγραφικός και Ιστορικός των πλείστων κυριοτέρων πόλεων της Ελλάδος του έτους 1875, εκδόσεις εν Αθήναι, Αθήνα, 1875.

- Νάτσιος Δ, Χρονολόγιο της Λαμίας, 6^{ος} Αιώνας Π.Χ. – Σήμερα, εκδόσεις το Λυχνάρι, Αθήνα.
- Φλώρος Κ, (Περαστικός), (1987), Κ. Αγαθοκλής & ΣΙΑ. Μελέτη αναφερομένη στους πρωτοπόρους της βιομηχανίας μας, άρθρο από την ετήσια φιλολογική έκθεση ‘Φθιωτικά Χρονικά’, 8^{ος} τόμος, Λαμία, 1987.
- Gelh J, (2014), Η ζωή ανάμεσα στα κτίρια, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2014.
- Tagil N, (2003), Ο Ορισμός της Βιομηχανικής Κληρονομιάς, η Χάρτα του N. Tagil για την βιομηχανική κληρονομιά, N. Tagil, Ρωσία , 2003.
- Rossi A, (1991), Η αρχιτεκτονική της πόλης, εκδόσεις University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 1991.
- Ανδρικοπούλου Ε.- Γιαννακού Α. – Καφκαλάς Γ. – Πιτσιάβα – Λατινοπούλου Μ, (2007), Πόλη και πολεοδομικές πρακτικές για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη, εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα, 2007.
- Γοσποδίνη Α. – Μπεριάτος Η. – Ράσκου Ε, (2007), Διαχείριση αρχιτεκτονικής κληρονομιάς : Η διαχρονική εξέλιξη των πολιτικών στην Ευρώπη και οι νέες προκλήσεις για την Ελλάδα στο επιστημονικό περιοδικό Αειφόρος, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2007 (σελ. 168-169)
- Καζέρος Ν. – Λέφας Π, (2003), Χωρίς όρια. Οι αχανείς εκτάσεις των Αθηναϊκών προαστίων, εκδόσεις Futura, Αθήνα, 2003.

- Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ, (2015), Αστική Ανάπλαση και Ανάπτυξη, Σημειώσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος 2015.
- Οικονόμου Δ. – Πετράκος Γ. (2012), Η ανάπτυξη των Ελληνικών Πόλεων, Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις Αστικής Ανάλυσης και Πολιτικής, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2012.
- Παπαγεωργίου Μ. – Λαινάς Ι. – Νικολακοπούλου Χ, (2010), Η Χωροταξία της Μνημειακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Κατευθύνσεις Σχεδιασμού σε Εθνικό και Περιφερειακό Επίπεδο στο Μπεριάτος Η. – Παπαγεωργίου Μ, Χωροταξία-Πολεοδομία - Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα: Ελλάδα-Μεσόγειος, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, 2010. (σελ. 619-634).

ΠΗΓΕΣ

- Προσωπική συνέντευξη, Ν. Πολιτικός, 2016.
- Προσωπική συνέντευξη, Χ. Στεργιόπουλος, 2017

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Ν.2508/97, ‘‘Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας’’.
- Ν.3028/2002, ‘‘Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς’’.
- Ν.4067/2012, (ΦΕΚ 79/Α/2012) ‘‘Νέος Οικοδομικός Κανονισμός’’.
- ΦΕΚ 346/ΑΑΠ/5-11-2012, ‘‘Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Λαμίας’’.
- Ν.2039/1992, Κύρωση της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης (Σύμβαση της Γρανάδας).

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

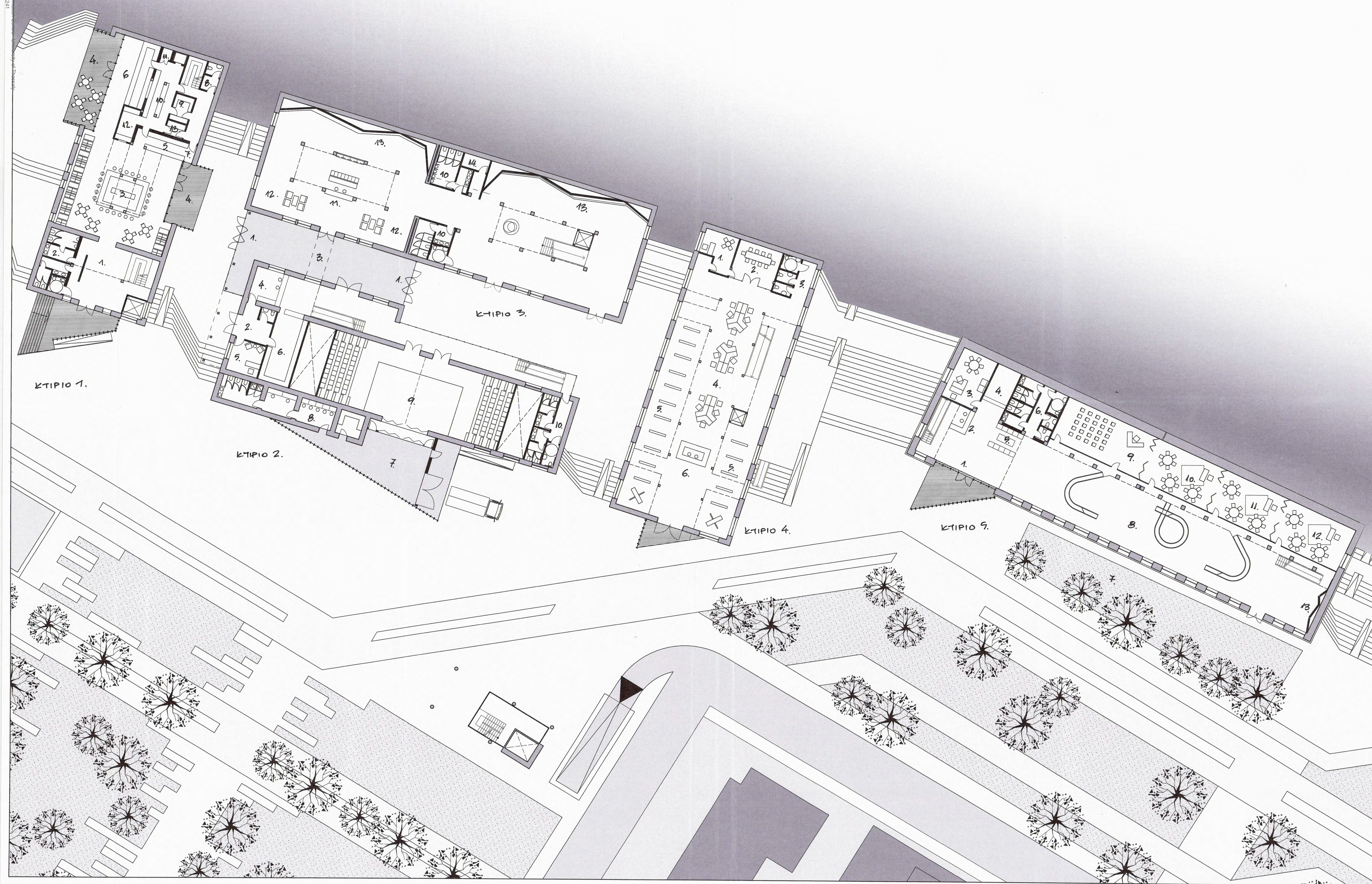
- www.lamia.gr
- www.ticcih.gr
- www.erih.net
- <http://enfo.gr/ar2993>
- http://ecoprasino.blogspot.gr/2011/04/blog-post_14.html
- [http://www.scribd.com/doc/64284804/Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, η περίπτωση της πόλης της Λαμίας](http://www.scribd.com/doc/64284804/Προστασία_και_ανάδειξη_της_πολιτιστικής_κληρονομιάς,_η_περίπτωση_της_πόλης_της_Λαμίας)
- www.Lamianews.gr
- <http://www.eviaportal.gr/content.asp?ID=29178#sthash.J9GR6OCn.dpuf>
- <https://sites.google.com/site/opseislamias/home>
- <https://sites.google.com/site/opseislamias/home/2>
- <http://www.archaiologia.gr/blog/2017/10/13>
- http://www.kaliterilamia.gr/2016/09/blog-post_85.html
- www.bingmaps.com

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
 ΠΙΜΣ «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ»
 Ακαδημαϊκό έτος 2015 -2016
 Επιβλέπων : Κ. Αδαμάκης / Αναπλ. Καθηγητής Τμήμα Αρχιτεκτόνων Παν. Θεσσαλίας
 Διπλωματική Εργασία:
Αποκατάσταση του συγκροτήματος Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας και επανάχρηση του ως πολυμορφικού πλέγματος πολιτιστικών και εμπορικών δραστηριοτήτων
 Γκέτσιος Ιωάννης / Φεβρουάριος 2018

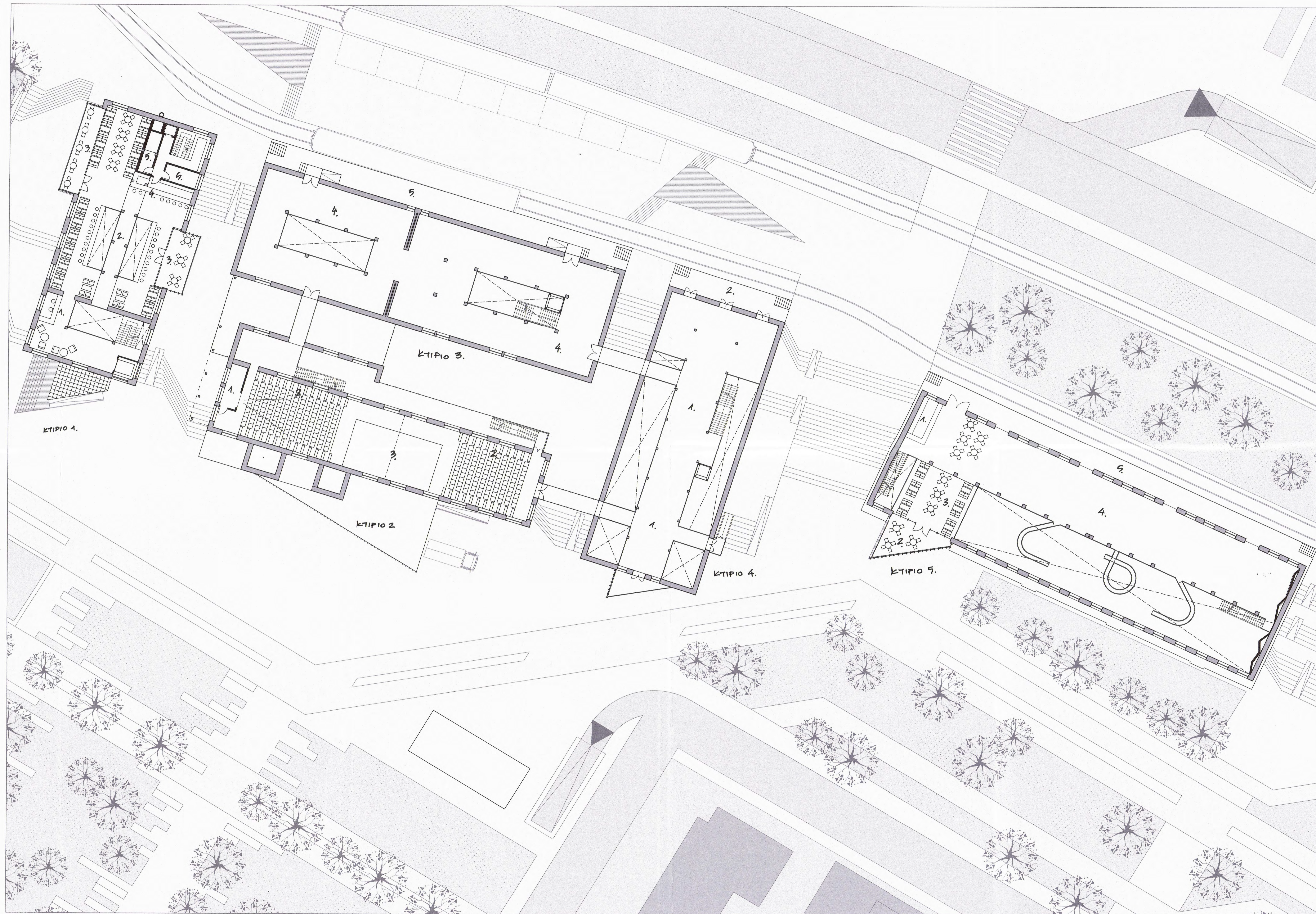
Σχέδιο 1 / κλίμακα 1:500	Γενική Κάτοψη Διαμορφωμένου Χώρου Συγκροτήματος
	1.αρτοποιείο, καφέ, μπαρ, εστιατόριο 2.θεατρικές & μουσικές παραστάσεις-διαλέξεις 3.εκθεσιακός χώρος 4. εκθεσιακός χώρος / δραστηριότητες διαδικτύου 5. χώρος δημιουργικής απασχόλησης παιδιών 6. Κ.Ε.Π.Υ.Ε.Λ. νέο κτίριο 7. αμφιθέατρο 8.περίπτερο – εισιτήρια 9. υδάτινο στοιχείο με πασαρέλα 10.εισόδος – έξοδος οχημάτων 11.κλιμακοστάσιο υπόγειου χώρου στάθμευσης 12. στάθμευση οχημάτων 13. στάθμευση λεωφορείων 14. πλατφόρμα στάσης τριάνου / ειδικά βαγόνια συγκροτήματος

Ημερομηνία: 11/06/2017 ΕΣΤ.: 18/11/17/241

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
 ΠΙΜΣ «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ»
 Ακαδημαϊκό έτος 2015 -2016
 Επιβλέπων : Κ. Αδαμάκης / Αναπλ. Καθηγητής Τμήμα Αρχιτεκτόνων Παν. Θεσσαλίας
 Διπλωματική Εργασία:
Αποκατάσταση του συγκροτήματος Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας και επανάρθση του ως πολεοδομικού πλέγματος πολιτιστικών και εμπορικών δραστηριοτήτων
 Γκέτσιος Ιωάννης / Φεβρουάριος 2018

Σχέδιο 2 Επίπεδο: ισόγειο / κλίμακα 1:200	Γενική Κάτοψη Συγκροτήματος Λιθόκτιστων Κτιρίων
Λιθόκτιστο κτίριο αρ. 1	1. υποδοχή / κλιμακοστάσιο 2. βοηθητικοί χώροι 3. καφέ-μπαρ 4. είσοδος - αίθριο 5. πάγκος εξυπηρέτησης 6. πώληση ειδών αρτοποιίας 7. είσοδος προσωπικό 8. βοηθητικοί χώροι προσωπικό 9. Αποθήκευση 10. Μαγειρείο 11. Φούρνος 12. Πλυντήριο 13. Απορρίμματα
Λιθόκτιστα κτίρια αρ. 2 & 3	1. κεντρική είσοδος 2. είσοδος προσωπικό 3. υποδοχή - αναμονή 4. εισιτήρια - πρόγραμμα 5. Γραφείο 6. Ιματισθήκη 7. Φορτοεκφόρτωση 8. καμαρίνια 9. Σκηνή 10. βοηθητικοί χώροι 11. υποδοχή-ματισθήκη 12. Αναμονή 13. εκθεσιακός χώρος
Λιθόκτιστο κτίριο αρ. 4	1. γραφείο 2. αίθουσα συνεδριάσεων 3. βοηθητικοί χώροι 4. πάγκοι εργασίας 5. ηλεκτρονική βιβλιοθήκη 6. υποδοχή - πληροφορίες
Λιθόκτιστο κτίριο αρ. 5.	1. είσοδος 2. υποδοχή 3. γραφείο 4. ματισθήκη 5. καθίσματα παιδιών 6. βοηθητικοί χώροι 7. αίθριοι χώροι παιχνιδιού 8. παγκάκι 9. αφήγηση 10. Γωνιακή 11. χειροτεχνίες 12. κατασκευές Lego 13. μικρή αναρρίχηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ & ΠΕΡΙΦ. ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΜΣ «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ»
Ακαδημαϊκό έτος 2015 -2016

Επιβλέπων : Κ. Αδαμιάς / Αναπλ. Καθηγητής Τμήμα Αρχιτεκτόνων Παν. Θεσσαλίας

Διπλωματική Εργασία:
Αποκατάσταση του συγκροτήματος Εκκοκκιστηρίων Βάμβακος Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών Λαμίας και επανέγερση του ως πολυμορφικού πλέγματος πολιτιστικών και εμπορικών δραστηριοτήτων

Γκέτσιος Ιωάννης / Φεβρουάριος 2018

Σχέδιο 3 Επίπεδο: όροφος / κλίμακα 1:200	Γενική Κάτοψη Συγκροτήματος Λιθόκτιστων Κτιρίων
Λιθόκτιστο κτίριο αρ. 1	1. υποδοχή - αναμονή 2. μπαρ - εστιατόριο 3. εξώστης 4. πάγκος εξυπηρέτησης 5. προετοιμασία - αποθήκευση
Λιθόκτιστα κτίρια αρ. 2 & 3	1. προβολή - ήχος - οπισθοσκόπος 2. καθίσματα θεατής 3. σκηνή 4. εκθεσιακός χώρος 5. αίθριο - πλατφόρμα βγαζονιών 6. συζεύξεις κτιρίων
Λιθόκτιστο κτίριο αρ. 4	1. εκθεσιακός χώρος 2. αίθριο - πλατφόρμα 3. συζεύξεις κτιρίων
Λιθόκτιστο κτίριο αρ. 5	1. καφέ - πάγκος εξυπηρέτησης 2. εξώστης 3. αναμονή - χώρος αναγωγής γονιών 4. χώρος παιχνιδιού 5. αίθριο - πλατφόρμα βγαζονιών